

Politici in Zondag met Lubach

Beeldvorming en publieke perceptie

Naam: Cheyènne Toetenel

Studentnummer: 373815

Begeleider: Dr. Bernadette Kester

Master Media Studies - Media & Journalistiek
Erasmus School of History, Culture and Communication
Erasmus Universiteit Rotterdam

Masterthesis
Juni 2019

ABSTRACT

De grenzen tussen amusement en informatie, humor en argumentatie, en populaire cultuur en staatszaken lijken steeds meer te vervagen. Zo ook bij het populaire televisiegenre ‘nieuwssatire’, waarin humor en journalistiek worden gecombineerd om politieke zaken te bespreken. Het genre uit kritiek op de maatschappij en doet daarmee aan specifieke beeldvorming, wat wil zeggen dat de shows onderwerpen representeren vanuit één bepaald perspectief. De achtergrond van het satirische programma heeft mogelijk invloed op het perspectief dat nieuwssatire kiest. Zo wordt het Nederlandse satirische programma *Zondag met Lubach* uitgezonden door de linkse VPRO, wat mogelijke gevolgen heeft voor het beeld dat de show vormt over ‘linkse’ en ‘rechtse’ politici. Satirische beeldvorming heeft volgens verschillende onderzoekers effect op de publieke perceptie. Onderzoeken tonen aan dat het publiek de mediabeeldvorming volledig interpreteert zoals het door de makers bedoeld is. Andere onderzoeken spreken dit juist tegen en wijzen op de vorming van een eigen mening die niet overeenkomt met de mediabeeldvorming.

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen hoe politici in *Zondag met Lubach* worden gerepresenteerd en wat de publieke perceptie daarbij is. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: Wat is de beeldvorming over politici in het Nederlandse satirische programma *Zondag met Lubach* en hoe wordt dit ontvangen door het publiek? Om een antwoord te vinden op de onderzoeksvraag is een kwalitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd op zowel de afleveringen van *Zondag met Lubach* als op de tweets die door kijkers zijn geplaatst naar aanleiding van de show. Bij de analyse van de afleveringen zijn ook audiovisuele elementen meegenomen die een bijdrage leveren aan de beeldvorming over politici. Niet alleen is gekeken naar de verschillen tussen beeldvorming over linkse en rechtse politici om de rol van de linkse achtergrond van de makers te bepalen, maar ook is gekeken of deze mediabeeldvorming terugkomt in de publieke perceptie om mogelijke overnames te bevestigen of te weerleggen.

Het onderzoek toont aan dat binnen de beeldvorming zowel kritiek wordt geuit op linkse als op rechtse politici. Toch worden rechtse politici sterker bekritiseerd, waarbij zij zelfs als schuldigen worden aangewezen voor de slechte prestaties van linkse politici. Ook binnen de publieke perceptie is een afkeer jegens zowel linkse als rechtse politici te herkennen, waarbij de rechtse politicus het iets meer moet ontgelden. De vergelijking van de beeldvorming en de publieke perceptie toont aan dat representaties van rechtse politici sterker door het publiek worden overgenomen dan representaties van linkse politici. De linkse achtergrond van *Zondag met Lubach* is terug te zien in de politieke beeldvorming, wat ook consequenties lijkt te hebben voor de publieke perceptie bij rechtse politici. De strengste aanpak is in beide gevallen voor ‘rechts’.

SLEUTELWOORDEN: *Zondag met Lubach, Nieuwssatire, Beeldvorming, Publieke perceptie, Encoding/decoding model*

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
1. Introductie	8
1.1. Zondag met Lubach	8
1.2. Doel en onderzoeksvragen	9
1.3. Relevantie	10
1.3.1. Wetenschappelijke relevantie	10
1.3.2. Maatschappelijke relevantie	10
1.4. Leeswijzer	11
2. Theorie	12
2.1. Het medialandschap	12
2.1.1. Hard en soft news	12
2.1.2. Het veranderende nieuwslandschap	13
2.2 Nieuwssatire	14
2.2.1. Definities van nieuwssatire	15
2.2.2. De functie van nieuwssatire	16
2.2.3. De opbouw van nieuwssatire	17
2.2.4. Het effect van nieuwssatire	17
2.2.5. Politiek cynisme	19
2.2.6. Zondag met Lubach	19
2.3. Politieke beeldvorming	20
2.3.1. Beeldvorming en framing	20
2.3.2. Stereotyperingen en representaties van politici	21
2.4. Uiting van publieke perceptie op sociale media	22
2.4.1. Publieke perceptie	22
2.4.2. Encoding/decoding model	23
2.4.3. Sociale media	23
2.5. Het politieke landschap	24
2.5.1. Politieke richting	24

2.5.2. Zondag met Lubach als links medium	26
2.6. Verwachting.....	26
3. Methode.....	27
3.1. Kwalitatieve inhoudsanalyse	27
3.2. Sampling en samplingcriteria.....	28
3.2.1. Onderzoek 1: Beeldvorming over politici in Zondag met Lubach.....	28
3.2.2. Onderzoek 2: Publieke perceptie bij Zondag met Lubach.....	29
3.3. Operationalisering	30
3.3.1. Onderzoek 1: Beeldvorming over politici in Zondag met Lubach.....	30
3.3.2. Onderzoek 2: Publieke perceptie bij Zondag met Lubach.....	31
3.4. Analysemethode.....	31
3.5. Betrouwbaarheid en validiteit	32
4. Resultaten	34
4.1. Beeldvorming over politici	34
4.1.1. Linkse politici	34
4.1.2. Rechtse politici	40
4.1.3. Vergelijking tussen links en rechts	49
4.2. Publieke perceptie	50
4.2.1. Linkse politici	50
4.2.2. Rechtse politici	54
4.2.3. Vergelijking tussen links en rechts	58
4.3. Vergelijking tussen beeldvorming en publieke perceptie	59
4.3.1. Linkse politici	60
4.3.2. Rechtse politici	61
5. Conclusie	63
5.1. Onderzoeksvraag en resultaten	63
5.2. Theoretische discussie.....	64
5.3. Beperkingen.....	66
5.4. Vervolgonderzoek.....	67

Referenties.....	68
<i>Literatuur</i>	68
<i>Twitter</i>	73
Appendix A: Relevante afleveringen Zondag met Lubach	81
Appendix B: Zoekterm, precision en recall.....	84
Appendix C: Codeschema's afleveringen Zondag met Lubach	85
Appendix D: Codeschema's tweets bij Zondag met Lubach	87

Voorwoord

Voor u ligt de thesis ‘Politici in *Zondag met Lubach*: Politieke beeldvorming en publieke perceptie .’ Het onderzoek naar politieke beeldvorming en publieke perceptie betreft het VPRO-televisieprogramma *Zondag met Lubach* en bijbehorende tweets.

Nadat ik voor het symposium van het vak Journalistiek en Media een klein onderzoek had gedaan naar nieuwssatire, wist ik dat ik hier meer over wilde weten. Dit leek mij dan ook een uitermate geschikt onderwerp om mijn tijd aan te spenderen tijdens mijn scriptieperiode.

Na een goed gesprek met mijn scriptiebegeleider, Bernadette Kester, heb ik de onderzoeksvraag voor deze thesis opgesteld. Met veel plezier heb ik het onderzoek uitgevoerd en deze thesis geschreven. Ik heb mij verdiept in de literatuur rondom nieuwssatire en heb me vermaakt tijdens het zien van de vele afleveringen van het satirische programma *Zondag met Lubach*. Ook de tweets zorgden in veel gevallen voor een lach op mijn gezicht. Nieuwssatire fascineert mij, omdat het op een vernieuwende manier het publiek weet te bereiken met politieke informatie. Hopelijk maakt mijn thesis deze fascinatie ook los in de lezer en wordt u aan het denken gezet.

Bij dezen wil ik mijn scriptiebegeleider bedanken voor de prettige begeleiding en haar constructieve feedback tijdens het traject. Daarnaast wil ik mijn medestudenten bedanken voor het sparren over mijn onderzoek, wat vaak zeer effectief was. Ook mijn vrienden en familie hebben een belangrijke rol gespeeld in mijn scriptieperiode. Het wijze advies en de morele steun die zij mij voortdurend boden hebben ervoor gezorgd dat ik positief bleef, waardoor ik deze scriptie tot een goed einde heb weten te brengen.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Cheyenne Toetenel

Pijnacker, 20 juni 2019

1. Introductie

1.1. Zondag met Lubach

Als over *Zondag met Lubach* (ZML) wordt gesproken, gaat dat al gauw in termen van ‘topscoreder’ (Mediacourant, 2017) of ‘succesformule’ (Baneke, 2017) van de Nederlandse Publieke Omroep. Het programma dat in 2014 haar debuut maakte op de Nederlandse televisie, wist in 2017 uit te groeien tot één van de meest toonaangevende programma’s van de NPO. In het voorjaar van dat jaar behaalde ZML volgens Stichting KijkOnderzoek (2018) een gemiddeld publiek van 990.000 kijkers per uitzending en nestelde het programma zich zo definitief tussen de best bekeken programma’s in Nederland. In datzelfde jaar werd ZML daarvoor geprezen; het programma won de Gouden Televizier-Ring en werd daarmee uitgeroepen tot beste programma van Nederland (Den Blanken, 2017).

ZML is een televisieprogramma dat wordt uitgezonden door de VPRO en gepresenteerd door Arjen Lubach. Zoals de VPRO (z.d.) het programma zelf omschrijft: “Arjen Lubach remixt in Zondag met Lubach de actuele week in 30 minuten, laat ondergesneeuwde verhalen smelten en maakt brekend nieuws weer heel”. Hij brengt dit ‘nieuws’ vanachter zijn desk naar het publiek, waarbij hij gebruikmaakt van infographics, fragmenten uit de media en onderzoeksjournalistiek. Hij brengt het nieuws op humoristische en satirische wijze, waardoor hij ingewikkelde onderwerpen behapbaar probeert te maken voor zijn kijkers.

De onderwerpen die Arjen Lubach bespreekt in zijn *late night show* variëren van puur entertainment tot sterk informatief, al hebben deze allemaal een amuserende ondertoon. De humoristische wijze waarop het nieuws wordt gebracht sluit aan bij een verandering in de mediawereld die de laatste jaren aan de gang is. De vraag naar amusement is sterk toegenomen, waarop het televisiegenre ‘nieuwssatire’ goed weet in te spelen (Feldman, 2007).

Binnen nieuwssatire zijn onderwerpen veelal terug te koppelen naar sociale, economische en politieke zaken. Ondanks het amuserende gehalte van de programma’s, bevatten de items ook sterk kritische elementen. In de items wordt maatschappijkritiek op een amuserende en satirische manier gebracht, waardoor een groter publiek kan worden bereikt. Het publiek dat het traditionele nieuws maar ‘saai’ vindt, wordt via deze nieuwssatire toch nog op de hoogte gebracht van wat zich in de wereld afspeelt. Terwijl dit publiek wordt geamuseerd door de humor in het televisieprogramma, nemen de kijkers informatie op die bij kan dragen aan het vormen van een eigen mening (Feldman, 2007). Dit kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat de minder politiek-geëngageerde kijker interesse gaat tonen in de politiek (Feldman, 2007).

Een opvallend punt op het politieke vlak binnen satirische programma’s is dat veelal de individuele politicus wordt betrokken bij de besproken politieke onderwerpen, waardoor deze zaken worden gezien als probleem van een specifiek persoon; meestal een fractieleider of minister. De koppeling van de politicus aan een probleem is dan ook een terugkerend item in de shows. Daarbij wordt een beeld van de politicus gegeven, vanuit een bepaald perspectief. Er is daarmee sprake van

beeldvorming, aangezien de media met foto's, video's en teksten personen representeren (Hall, Evans, & Nixon, 2013). Het publiek krijgt daarom een incompleet beeld van de politicus, wat mogelijk gevolgen heeft voor de vorming van de eigen mening. Het beeld dat het publiek tot zich krijgt is mogelijk beïnvloed door de achtergrond van de satirische show. Zo wordt *ZML* uitgezonden door de linkse VPRO, wat mogelijke gevolgen heeft voor de beeldvorming over 'linkse' en 'rechtse' politici.

De beeldvorming door het programma kan invloed hebben op de publieke perceptie; de manier waarop het publiek de beelden interpreteert. Die perceptie kan op verschillende manieren tot uiting komen, zoals via het sociale medium Twitter (Deller, 2011). Naar aanleiding van de televisieshows worden berichten gedeeld, iets dat steeds vaker voorkomt. Het publiek ziet dit als een mogelijkheid om met hun mening anderen te bereiken (Rill & Cardiel, 2013). Of binnen deze berichten de beeldvorming van de satirische show wordt overgenomen of juist wordt tegengesproken is niet duidelijk. Onderzoek moet uitwijzen op welke wijze hier sprake van is.

1.2. Doel en onderzoeksvragen

De doelstelling van deze thesis is te onderzoeken wat de beeldvorming omtrent politici is in de afleveringen van *ZML* en wat de publieke perceptie is op Twitter. Voor de uitvoering van dit onderzoek is de volgende centrale vraag opgesteld:

- Wat is de beeldvorming over politici in het Nederlandse satirische programma *Zondag met Lubach* en hoe wordt dit ontvangen door het publiek?

Bovengenoemde onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van een kwalitatieve inhoudsanalyse van de afleveringen van *ZML* (waarbij ook audiovisuele elementen zijn meegenomen) en Nederlandse Twitterdata. Deelvragen zijn opgesteld om richting te geven aan het onderzoek, waarbij zowel de beeldvorming, de publieke perceptie en vergelijkingen aan de orde komen:

- Wat is de beeldvorming over linkse politici in *Zondag met Lubach*?
- Wat is de beeldvorming over rechtse politici in *Zondag met Lubach*?
- Wat zijn de verschillen en overeenkomsten in de beeldvorming over deze groepen politici?
- Wat is de publieke perceptie bij de beeldvorming over linkse politici in *Zondag met Lubach*?
- Wat is de publieke perceptie bij de beeldvorming over rechtse politici in *Zondag met Lubach*?
- Wat zijn de verschillen en overeenkomsten in de publieke perceptie bij de beeldvorming over deze groepen politici?
- Neemt het publiek de beeldvorming van *Zondag met Lubach* over in de tweets of vormt het zijn eigen mening?

1.3. Relevantie

1.3.1. Wetenschappelijke relevantie

Het beperkte onderzoek naar de verschijning van politici in satirische programma's maakt het interessant het onderzoek uit te voeren. Dit onderzoek is dan ook wetenschappelijk relevant te noemen. Er is voor zo ver bekend nauwelijks onderzoek gedaan naar Nederlandse politieke satires in het algemeen en wetenschappelijke artikelen over *ZML* zijn nog niet eerder verschenen. Onderzoek naar Amerikaanse satirische programma's is wel veelvuldig gedaan, maar focust zich op het format en niet op de inhoud van de show (Caufield, 2012). In dit onderzoek wordt juist wel gekeken naar de inhoud, waarbij de beeldvorming omtrent politici de leidende draad vormt. Dit is dan ook een vernieuwende manier van onderzoek doen naar politieke satire.

Publieksonderzoek naar aanleiding van nieuwssatire bestaat, maar richt zich voornamelijk op het succes van politieke satire onder bepaalde doelgroepen of op het effect van politieke satire op de politieke opinie, politieke kennis en politieke participatie (Feldman, 2007; Abel & Barthel, 2013; Hoffman & Young, 2011). Hoewel er dus wel degelijk onderzoek is gedaan naar het effect van politieke satire op het publiek, is niet eerder een combinatie-onderzoek uitgevoerd waarin een letterlijke vergelijking wordt gemaakt tussen wat in het televisieprogramma te zien is en hoe dit door het publiek wordt overgenomen of tegengesproken. Het gebruik van *mixed methods* in het onderzoek naar beeldvorming en publieke perceptie is niet gangbaar binnen mediastudies en draagt bij aan de wetenschappelijke relevantie, aangezien dit tot nieuwe relevante resultaten kan leiden.

1.3.2. Maatschappelijke relevantie

Politieke satire is een televisiegenre dat de laatste jaren sterk is opgekomen. *ZML* lijkt in het Nederlandse televisielandschap toonaangevend op dit gebied. Het vernieuwende aan nieuwssatire is dat het genre veel jongeren bereikt, door in te spelen op het verlangen naar een combinatie van humor en informatie. Jongeren verkrijgen op deze manier hun politieke informatie, wat nieuwssatire dan ook een belangrijk televisiegenre maakt om onderzoek naar te doen.

In het satirische televisieprogramma *ZML* wordt kritiek geuit op de huidige politiek, waarbij politici het persoonlijk moeten ontgelden. Nieuwssatire vervult daarmee een belangrijke rol in onze democratische samenleving. Satire heeft de vrijheid om met behulp van humor politieke leiders tegen te spreken, waardoor het publiek eraan wordt herinnerd dat de mogelijkheid tot uiting van kritiek bestaat in dit land. Dit maakt politieke kritiek toegankelijk voor de gemiddelde burger. Satire is uniek in deze benadering en daarom een relevant onderzoeksobject.

Het publiek krijgt via het satirische genre een beeld van politici die in het programma aan de orde komen. De vraag blijft echter welke boodschappen worden geuit en welke boodschappen het publiek uit de satirische televisieshow haalt. Het type programma en de succesformule maken een onderzoek naar dit populaire televisieprogramma dan ook maatschappelijk relevant, aangezien het kan

bijdragen aan inzicht in de rol die het programma speelt in de beeldvorming over politici. Door het onderzoek niet alleen op de politieke beeldvorming te richten, maar ook op de perceptie van kijkers, zal een vollediger beeld kunnen worden gegeven van deze beeldvorming en de manier waarop het publiek dit opneemt en erop reageert.

1.4. Leeswijzer

Op deze inleiding volgt een theoretisch kader, waarin de context van nieuwssatire wordt geschetst. Hierin wordt een overzicht gegeven van eerder onderzoek naar satire, waarbij onder andere wordt ingegaan op het effect dat beeldvorming kan hebben op de publieke perceptie. In hetzelfde hoofdstuk worden de verschillen tussen politiek ‘links’ en ‘rechts’ besproken, aangezien deze concepten van belang zijn bij de beantwoording van de deelvragen. Vervolgens wordt in hoofdstuk drie uiteengezet welke kwalitatieve methode is gebruikt, en hoe het onderzoek transparant en repliceerbaar is gemaakt. In hoofdstuk vier worden de resultaten die uit deze methode voortvloeiden uitgebreid belicht en met elkaar vergeleken om tot een vollediger beeld te komen. Tot slot worden de resultaten gekoppeld aan de theorie in hoofdstuk vijf, zodat kan worden geconstateerd of deze logisch op elkaar aansluiten of vernieuwende bevindingen zijn gedaan. De thesis sluit af met de beperkingen van het onderzoek en suggesties voor vervolgonderzoek.

2. Theorie

In dit onderzoek zijn een aantal concepten van belang: nieuwssatire, beeldvorming, publieke perceptie en ‘linkse’ en ‘rechtse’ politiek. In dit theoretisch kader worden deze concepten in de context van het onderzoek en de literatuur geplaatst. Allereerst zal het medialandschap worden behandeld met het oog op nieuwsgenres en de veranderde waardering van traditionele nieuwsmedia door het publiek.

Vervolgens wordt het begrip nieuwssatire geconceptualiseerd, en worden de definitie, functie, opbouw en het effect van het satirische programma verduidelijkt. Daarna wordt de beeldvorming over politici toegelicht vanuit het perspectief van bestaande stereotyperingen en representaties. Vervolgens wordt overgegaan op de uiting van publieke perceptie op sociale media en tot slot gaat dit hoofdstuk dieper in op het politieke landschap, waarin de termen politiek ‘links’ en politiek ‘rechts’ worden toegelicht.

2.1. Het medialandschap

Het medialandschap lijkt voortdurend in verandering. Het publiek heeft steeds meer interesse in amusement, waardoor een mogelijkheid is ontstaan om politiek nieuws via entertainmentprogramma’s bij het publiek te krijgen. *Zondag met Lubach (ZML)* lijkt zo’n programma. Voor het onderzoek naar de ontvangst van het programma en de mogelijke invloed op de kijker is het van belang om de gevolgen van het veranderende medialandschap te bespreken. Dit wordt hieronder behandeld.

2.1.1. Hard en soft news

Zoals reeds aangegeven, is *ZML* een amusementsprogramma dat politiek nieuws bevat, ofwel *soft news*. In de literatuur wordt over dit begrip gesproken als tegenovergestelde van *hard news*. Onder *hard news* wordt het traditionele journalistieke nieuws verstaan, waarbij serieuze informatieverschaffing belangrijk is en amusement slechts een kleine rol heeft (Caufield, 2012). De focus ligt op het rationele en onpersoonlijke verslag van maatschappelijk relevante thema’s. Bij *soft news* is dat anders; entertainment is hierbij het hoofddoel en de informatie die wordt gegeven is bijzaak (Caufield, 2012). *Soft news* bereikt dit door de focus te leggen op entertainende elementen en sensationele onderwerpen, maar ook op roddels en persoonlijke verhalen van politici (Caufield, 2012). Volgens Brewer en Cao (2012) communiceren *soft news sources* vaak ook politieke inhoud naar het publiek, ondanks dat het eerste doel is om mensen te vermaken. Dit geldt voor *ZML*.

De verdeling in *hard* en *soft news* is ook terug te zien in de redenen die het publiek geeft voor het kijken van traditioneel en alternatief nieuws. Mensen die het traditionele nieuws kijken zijn zelf op zoek naar informatie, terwijl het hen bij *soft news* juist gaat om entertainment waarvan ze onbewust iets leren (Rottinghaus, Bird, Ridout, & Self, 2012). Het journaal is voor velen een ritueel en wordt bekeken om er iets van op te steken, terwijl mensen talkshows en satirische programma’s in eerste instantie inschakelen vanwege het vermaak. Deze laatste twee voorbeelden behoren tot de populaire cultuur, die een fundamentele rol speelt in de hedendaagse wereld; film, televisie en muziek vormen

een ‘venster op de wereld’ (Shouse & Fraley, 2012). Die fundamentele rol heeft gezorgd voor een verschuiving van *hard* naar *soft news* (Plasser, 2005; Rottinghaus et al., 2012). Sommige onderzoekers zien de verschuiving van *hard* naar *soft news* als negatief voor het politieke proces. Uit onderzoek van Rottinghaus et al. (2012) komt naar voren dat de interesse in het nieuws en de politiek vooral bij jongeren afneemt. Hetzelfde onderzoek wijst uit dat de politieke interesse van jongeren terug te winnen is via *soft news*. *Soft news* zorgt er volgens hen voor dat ze “unintentionally learn a lot about politics” (Rottinghaus et al., 2012, p. 279). Wat *ZML* betreft kan worden gesteld dat van dit laatste sprake is, aangezien veelvuldig is aangetoond dat de politieke onderwerpen iedere week weer een groot en jong publiek bereiken.

2.1.2. Het veranderende nieuwslandschap

Dat er sprake lijkt van een verschuiving van *hard* naar *soft news* is duidelijk, maar de oorzaken hiervan zijn nog niet besproken. Het gedeelde gebrek aan enthousiasme voor het traditionele journaal, ofwel *hard news*, heeft vooral te maken met de bevinding van velen dat het saai en repetitief is, waarbij de entertainmentwaarde als verwaarloosbaar wordt beschouwd, zo blijkt uit onderzoek van Feldman (2007). Hoewel het traditionele journaal tegenwoordig met de toevoeging van sensationele kenmerken probeert in te spelen op de behoeften van de burgers, wordt dit niet erkend doordat de focus op het ‘serieuze nieuws’ blijft. Een grotere entertainmentwaarde blijkt voor velen erg belangrijk bij hun informatievoorziening (Feldman, 2007). Harcup en O’Neill (2017) noemen entertainment dan ook een steeds belangrijkere nieuwswaarde. De behoefte aan entertainment heeft ervoor gezorgd dat een groot publiek naar *soft news*-genres trekt (Feldman, 2007). Nieuwssatire blijkt als vorm van *soft news*, waarbij de focus ligt op sensatie en drama, erg succesvol (Moy, 2012; Caufield, 2012). Naar dit succes is veel onderzoek gedaan, waaruit blijkt dat vooral jongeren neigen naar dit genre voor hun informatievoorziening (Baym & Jones, 2012; Feldman, 2007). Uit onderzoek van Rottinghaus et al. (2012) blijkt dat jongeren aangeven entertainment belangrijk te vinden om de aandacht erbij te kunnen houden. Dit zorgt er volgens deze jongeren voor dat informatie beter te begrijpen is dan bij het traditionele nieuws. Deze vorm van *soft news* kan dan ook worden gebruikt als basis bij het vormen van een persoonlijk politiek oordeel (Moy, 2012).

Een tweede terugkerende oorzaak of factor in de verschuiving van *hard* naar *soft news* is dat in het veranderende medialandschap traditionele nieuwsmedia door velen als te voorspelbaar worden gezien (Druick, 2009). Dit heeft ervoor gezorgd dat een groot deel van het publiek haar vertrouwen is kwijtgeraakt in deze nieuwsmedia. Uit een onderzoek van Morris en Baumgartner (2012) blijkt dat meer dan de helft van de ondervraagde westerlingen traditionele nieuwsberichten vaak in twijfel trekt. Dit blijkt ook uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek; het vertrouwen van de Nederlanders in de pers bedroeg in 2018 het relatief lage percentage van 36 procent (CBS, 2019). Dit lijkt een gevolg van het heersende gevoel dat de traditionele nieuwsmedia tegenwoordig nieuws laten zien, waarvan politici willen dat het wordt getoond (Morris & Baumgartner, 2012). Baym (2012) sluit

zich hierbij aan. Volgens hem is het traditionele nieuws tegenwoordig te oppervlakkig te noemen, aangezien onderbouwde argumenten zijn vervangen door ‘*self-promoting spectacle*’ en spin, waarin nieuws gratis reclame is voor de politici (Baym, 2012). Ook Young (2012) beargumenteert dit standpunt in zijn onderzoek. Binnen het zogenoemde ‘schouwspel’ reflecteert het nieuws volgens hem niet op de realiteit, maar is het meer een constructie geworden van de motieven en wensen van politici (Young, 2012). Politici gebruiken taal en symbolen om een soort ‘pseudorealiteit’ te creëren, waarmee zij hun machtspositie bevestigen en overkomen als ideale politieke bestuurders (Young, 2012). Die pseudorealiteit, ofwel het ‘politieke schouwspel’, neemt de traditionele pers volgens Baym zonder kritisch commentaar over in de berichtgeving (Baym, 2012). Dit zou samenhangen met de traditionele pers die politici tegenwoordig te vriend moet houden, omdat de politicus er in deze moderne tijd makkelijk voor kan kiezen om de pers links te laten liggen en zich te uiten via de eigen sociale media (Young, 2012). De pers loopt hierdoor het gevaar belangrijke informatie mis te lopen.

Hoewel velen aangeven de traditionele nieuwsmedia niet te vertrouwen (CBS, 2019) en wijzen op het vermeende eenzijdige karakter van het nieuws, bestaat het gevaar dat andere burgers de berichtgeving aannemen als enige en complete waarheid, waarin geen eigen perspectief van het publiek op de berichtgeving wordt opgenomen (Morris & Baumgartner, 2012; Young, 2012). Nieuwssatire lijkt dit gevaar te bestrijden door een kritische reflectie op het dagelijkse nieuws, waardoor andere perspectieven worden aangeboden. De zogenoemde ‘gratis reclame’ voor politici krijgt binnen dit format geen kans, aangezien kritisch wordt gekeken naar iedere politieke kwestie (Baym, 2012).

Volgens Rottinghaus et al. (2012) waardeert het publiek deze vernieuwde vorm van nieuws, omdat zij het belangrijk vinden met een kritisch oog naar gebeurtenissen te kijken, zodat zij tot nieuwe inzichten kunnen komen. Die kritische blik hoeft bij een satireshow, in tegenstelling tot het traditionele nieuws, niet voor redactionele problemen met politieke bronnen te zorgen, aangezien het satirische programma vrijer is in de behandeling van politieke onderwerpen. Dit komt door de onafhankelijke houding die nieuwssatire heeft ten aanzien van politieke bronnen; een vrijheid die de traditionele pers niet heeft. Een satireshow maakt immers gebruik van reeds bestaand materiaal uit de media (en bekritiseert daarmee ook de media zelf), waardoor geen afhankelijkheid bestaat van politieke bronnen en deze dus ook niet te vriend hoeven worden gehouden (Young, 2012). De satiricus kan daarom behandelen wie en wat hij wil, zonder dat de toekomst van het programma in gevaar komt (Young, 2012). Het feit dat nieuwssatire kritiek kan uiten zorgt ervoor dat het nieuws niet neutraal en objectief hoeft te zijn, waardoor nieuwssatire ook wel de ‘nieuwe journalistiek’ wordt genoemd (Young, 2012).

2.2 Nieuwssatire

Zoals hierboven reeds is aangegeven, lijkt nieuwssatire het goed te doen in het huidige medialandschap. In dit onderzoek wordt gekeken naar zo’n satirisch programma: *ZML*. Voor de

uitvoering van het onderzoek is het van belang om te weten wat het genre inhoudt en hoe nieuwssatire in elkaar zit, welke functie het heeft en welke onderzoeken reeds zijn gedaan naar het effect van nieuwssatire. Deze onderwerpen komen hieronder aan bod, waarna een koppeling wordt gemaakt met *ZML* zodat dit programma op heldere wijze in de context wordt geplaatst.

2.2.1. Definities van nieuwssatire

Wat is nieuwssatire? Volgens Tandoc, Wei Lim en Ling (2018) refereert dit begrip aan spottende nieuwsprogramma's die humor of overdrijving gebruiken om actuele gebeurtenissen/thema's aan het publiek te tonen. Deze programma's gebruiken de stijl van het traditionele televisienieuws, maar verschillen hier toch erg van. Waar het traditionele nieuws streeft naar het overbrengen van objectieve informatie, heeft satire naar eigen zeggen als hoofddoel het entertainen van het publiek (Tandoc et al., 2018; Guo & Vargo, 2018). Tijdens de opnames van de satirische show is in de studio publiek aanwezig dat lacht om de opmerkingen, om zo het amusementsgevoel te versterken (Tandoc et al., 2018).

Het entertainen van het publiek gebeurt op humoristische wijze, met de toevoeging van verdraaide, sarcastische en overdreven beelden en commentaren aan het reguliere nieuws (Tandoc et al., 2018; Graber, 2012). Volgens Rubin, Conroy, Chen en Cornwell (2016) wordt dit gedaan door de presentator die hyperbolen, absurditeiten en schunnigheid in de mond neemt, samen *rhetorical devices* genoemd. Zij noemen satire daarom ook wel een 'retorische strategie' (Rubin et al., 2016). De presentator neemt de retorische middelen mee in zijn of haar vertelling van een reeds voorgevallen gebeurtenis (Gaines, 2007). Bij het navertellen van die gebeurtenis gebeurt dit meestal op een manier waarbij een combinatie van boosheid, speelsheid, hilariteit en oordeel naar voren komt (Peifer, 2013). "At heart, the role of the satirist is to attack a society for its evils" (Caufield, 2012, p. 6). Die aanval, is "at the core of satire", waarbij de presentator het doelwit in diskrediet brengt (Caufield, 2012, p. 7). De aanval komt altijd in combinatie met een oordeel. Door de speelsheid en hilariteit ontstaat er een soort spel met het publiek, waardoor mensen sneller geneigd zijn het aanvallende oordeel over te nemen (Caufield, 2012; Peifer, 2013).

Voor overtuigende satire zijn twee elementen nodig: sterke content en sterke karakters (Voth, 2012). Alleen als deze elementen aanwezig zijn kunnen de vier genoemde middelen worden ingezet om tot een invloedrijk en spraakmakend stuk te komen (Peifer, 2013; Voth, 2012). Een middel dat satirische programma's vaak inzetten om zo'n sterk stuk neer te zetten is de *flashback*. Hierbij gaat het programma terug in de tijd door oude fragmenten uit de media te tonen (Rottinghaus et al., 2012). Het doel van dit middel is om op een effectieve en humoristische manier politici te betrappen op geheimzinnige aanpassingen van hun verhaal, ofwel hypocrisie (Rottinghaus et al., 2012). De speelsheid van dit soort items maakt de aanval meer toegankelijk voor het publiek, waardoor een oordeel sneller zal worden geaccepteerd dan normaal gesproken het geval zou zijn (Caufield, 2012).

Wat kenmerkend is bij nieuwssatire, is dat de show een aanvallend item in combinatie met een oplossing aanbiedt aan het publiek (Caufield, 2012). Beoefenaars van satire hebben dan ook een doelwit nodig dat op humoristische wijze kan worden bekritiseerd, waarna mogelijkheden worden geboden om bestaande problemen aan te pakken. Satirici kunnen door de aangeboden correcties aan het publiek ook wel als optimisten worden gezien; voor alles is een oplossing te vinden (Caufield, 2012).

2.2.2. De functie van nieuwssatire

“Political humor is funny – but it isn’t, really, when one takes a close look. Political humor has always been serious business” (Graber, 2012, p. 333). Humor wordt gebruikt om de politiek te bekritisieren op een ‘verborgen’ manier. Humor vult het gat “between the real and the ideal, between what is and what is ought to be” (Young, 2012, p. 251).

Hoewel Tandoc et al. (2018) de nadruk leggen op de entertainmentfunctie van nieuwssatire, is volgens Baym (2005) daarnaast ook sprake van een sterke informatieve functie. Ook Gaines (2007) spreekt van een informerend genre, ondanks dat beoefenaars van nieuwssatire zelf spreken van een louter amuserende functie. Zij houden de invloed op de politieke kennis van het publiek volgens Compton (2012a) niet voor mogelijk.

Nieuws en staatszaken moeten volgens de klassieke journalistiek gescheiden blijven van entertainment en populaire cultuur, maar binnen de huidige mediawereld is deze scheiding niet meer gebruikelijk (Baym, 2012). Amusement en informatie kunnen volgens onderzoek niet van elkaar worden gescheiden; er is sprake van *discursive integration of hybridization* (Baym, 2005, 2007, 2012), wat betekent dat politiek en populaire cultuur, informatie en amusement, gelach en argumentatie, realisme en surrealisme samenkomen in het genre ‘nieuwssatire’ (Baym, 2007). Baym (2012) spreekt ook wel van nieuwssatire als *serious comedy*. ‘Serieusheid’ en ‘humor’ mengen zich binnen deze vorm van media, ondanks dat ze worden gezien als antoniemen (Baym, 2012). Deze onderdelen zijn op een krachtige manier met elkaar verweven binnen nieuwssatire, waardoor de veronderstelling van hoe we over politiek zouden moeten praten wordt uitgedaagd (Baym, 2012).

Ook Holbert (2005) en Hoffman en Young (2011) spreken over een combinatie van amusement en informatie. Volgens hen doet traditionele satire dit door het politieke op een impliciete manier aan de orde te stellen. Hierbij valt te denken aan het gebruik van humor om lastige kwesties bespreekbaar te maken (Gaines, 2007). Zo zet satire bijvoorbeeld imitaties van politici in om een politiek probleem aan te kaarten (Nieuwenhuis, 2018). Satire is daarom ook vaak een aanval op de stand van zaken in het politieke landschap (Feldman, 2007). Het format functioneert als een invloedrijke vorm van politiek betoog (Compton, 2012b).

Velen zien nieuwssatire niet als een belangrijke vorm van politieke dialoog, maar het vervult een belangrijke rol in onze democratische samenleving (Caufield, 2012). Zo biedt satire de mogelijkheid om met behulp van humor politieke leiders tegen te spreken en als ‘gewone burgers’ te

behandelen (Graber, 2012). De vrijheid om dit te doen bestaat in onze democratie, terwijl dit in veel andere landen strafbaar is (Graber, 2012). Nieuwssatire stelt het publiek op een subtiële manier bloot aan kritiek, met behulp van humor en speelsheid. Hierdoor wordt het publiek eraan herinnerd dat de mogelijkheid tot uiting van kritiek bestaat in ons land en wij allen zo de democratie in stand houden (Graber, 2012). Dit bevordert het kritische debat, schijnt licht op waargenomen misstanden in de samenleving en bij de overheid, wijst op hypocrisie en maakt politieke kritiek toegankelijk voor de gemiddelde burger (Caufield, 2012). Satire is uniek in deze benadering en wordt daarom ook wel omschreven als “artful political critique” (Caufield, 2012, p. 4).

2.2.3. De opbouw van nieuwssatire

De combinatie van amusement en informatie komt in alle onderdelen van nieuwssatire terug. De meest opvallende combinatie is te vinden binnen de monoloog, waarin drie elementen worden samengevoegd (Nieuwenhuis, 2018). Het eerste element is het maken van grappen en ironische uitspraken, het tweede het uiten van serieuze kritiek en tot slot het oproepen tot actie (Nieuwenhuis, 2018). Afbeeldingen en videofragmenten, bestaande uit illustratieve quotes van autoriteiten, ondersteunen deze monoloog. Daarnaast maakt nieuwssatire gebruik van ondersteunende klanken.

Meestal is in satire sprake van één of twee langere hoofdmonologen en een aantal korte bijmonologen (Nieuwenhuis, 2018). Naast de monologen vinden ook dialogen plaats. Experts op een bepaald gebied, waaronder politici, participeren in het satirische programma door middel van een satirisch interview (Baym & Jones, 2012). Politici die participeren in de show zijn van mening dat dit positief is voor de eigen presentatie in de politiek (Compton, 2012a). Volgens Coleman, Kuik en Van Zoonen (2009) kan die positieve participatie van politici op drie manieren worden gelegitimeerd. Het optreden kan strategisch zijn, toegeeflijk of een manier om het ‘anti-elite imago’ te uiten (Coleman et al., 2009). Compton (2012a) voegt daaraan toe dat politici met de inzet van de eigen humor denken te kunnen tonen dat zij de stemmen van de kijkers waard zijn. Het onderzoek van Graber (2012) bevestigt dit; een politicus die humor toont komt meer *down-to-earth* en *likeable* over op het publiek, wat van positieve invloed kan zijn op de waardering voor deze politicus. Toch zijn er ook politici die in het tegenovergestelde geloven. Zij weigeren mee te werken aan satirische interviews, omdat zij juist denken dat deze hun politieke imago naar beneden halen. De reden die zij hiervoor noemen is dat je in zo’n interview kwetsbaar bent en niet weet wat je kunt verwachten (Compton, 2012a).

2.2.4. Het effect van nieuwssatire

Door amusement in te zetten, komt politieke informatie terecht bij mensen die normaal gesproken ongeïnteresseerd zijn in de politiek (Caufield, 2012). In veel onderzoek komt naar voren dat nieuwssatire daardoor leerzaam is voor velen. Kijkers van satirische programma’s geven zelf ook aan daadwerkelijk politieke informatie te halen uit de shows (Feldman, 2007). Die politieke informatie is er niet zomaar; het publiek moet hier zelf ook iets voor doen. Nieuwssatire biedt politieke humor aan,

maar om achter de betekenis van deze politieke grappen te komen is actieve publieksparticipatie nodig (Holbert, 2005). Rottinghaus et al. (2012) zien nieuwssatire daarom ook wel als een toegangspoort tot andere media. Hiermee doelen zij op het feit dat velen na het zien van satire meer willen weten over bepaalde politieke onderwerpen. Om die kennis op te doen zal het publiek meer moeite doen om achter bepaalde informatie te komen, waardoor meer nieuws zal worden doorzocht en opgenomen (LaMarre, Landreville, & Beam, 2009). “You get bits and pieces of it and then you can read the whole story” (Rottinghaus et al., 2012, p. 289). Het publiek plaatst de grappen in de context, waardoor zij achter meer achtergrondinformatie van het verhaal komen (Holbert, 2005). Satire is volgens LaMarre et al. (2009) en Graber (2012) dan ook een ambigue vorm van comedy, waarbij het publiek moeite moet doen om de grappen te begrijpen en misinterpretaties te voorkomen. Hierdoor kan ook wel gezegd worden dat satire een *socializing function* heeft (Feldman, 2007).

Hoewel bovenstaande wetenschappers beargumenteren dat het publiek zelf op zoek gaat naar extra informatie over de politieke onderwerpen uit de show, blijkt uit onderzoek van Compton (2012a) dat zich binnen het publiek ook een groep mensen bevindt die de politieke informatie uit de satirische show volledig overneemt zonder zelf op onderzoek uit te gaan. Vooral mensen met weinig politieke kennis lijken gevoelig voor deze sterke beïnvloeding (Compton, 2012a). De negatieve toon van grappen in satirische monologen legt de focus op een bepaald imago van de politicus, waarna deze groep dit imago meeneemt in de publieke perceptie bij politici en hun karaktereigenschappen (Compton, 2012a).

Ondanks de negatieve en kritische uitingen over politici in satirische nieuwsprogramma's, lijkt geen sprake van een publieke afkeer van de politiek (Feldman, 2007). Satire lijkt juist van positieve invloed op de politieke interesse (Feldman, 2007). Nieuwssatire heeft volgens verscheidene onderzoeken dan ook invloed op de publieke opinie, politieke kennis en politieke participatie (Abel & Barthel, 2013; Hoffman & Young, 2011; Compton, 2012a). Volgens Hoffman en Young (2011) en Compton (2012a) heeft dit te maken met de politieke doeltreffendheid, die nieuwssatire bereikt door het gebruik van humor. “Humor is one of the most basic and effective ways of responding to politics” (Compton, 2012a, p. 39). Door het gebruik van humor onthouden mensen politieke berichten langer, zijn zware politieke onderwerpen toegankelijker voor het publiek, zijn argumenten overtuigender en wordt het denken afgeleid van eventuele tegenargumenten (Niven, Lichter, & Amundson, 2012). Door het krachtige en compacte politieke standpunt dat hierdoor ontstaat in de meningsvorming van de kijker, blijft humor belangrijk in de keuzes die de burger maakt op het politieke vlak (Niven et al., 2012; Hoffman & Young, 2011).

Naast de politieke doeltreffendheid wordt de invloed van nieuwssatire vergroot door het betrouwbare en informatieve karakter dat het publiek aan het genre toekent (Abel & Barthel, 2013). Het publiek ziet nieuwssatire als een genre met een ‘waakhondfunctie’, dat ervoor zorgt dat controle wordt uitgeoefend op autoriteiten (Baym & Jones, 2012). Politieke humor wordt dan ook genoemd als een “potentially powerful force” (Compton, 2012a, p. 43).

Ondanks dat veel effecten wetenschappelijk zijn aangetoond, blijven veel sociale wetenschappers sceptisch (Brewer & Cao, 2012). Zij zijn nog altijd van mening dat humor onbelangrijk is voor de politiek. “How can something that makes you laugh be taken seriously, they ask, as they brush off humorous messages as lighthearted fluff” (Graber, 2012, p. 336). Graber (2012) uit hier kritiek op, want volgens haar negeren de wetenschappers het feit dat prikkeling in de berichtgeving het publiek stimuleert te leren. Het is immers bewezen dat rationeel denken en emotionele prikkeling samengaan (Graber, 2012).

2.2.5. Politiek cynisme

Politiek cynisme wordt omschreven als het geloof dat “government in general and political leaders in particular do not care about the public’s opinions and are not acting in the best interest of the people” (Kaid, McKinney, & Tedesco, 2000, zoals geciteerd in Rill & Cardiel, 2013, p. 1743). Volgens Hariman (2007) kan politiek cynisme schadelijk zijn voor de democratie en het vertrouwen in de politiek, terwijl dat vertrouwen juist van belang is voor politieke participatie.

Satirische nieuwsprogramma’s krijgen het verwijt dat zij het publiek fragmentarische begrippen, halve waarheden en ontmoedigende beelden van het politieke proces voorschotelen (Bennett, 2007). Bovendien beweert Bennett (2007) dat deze misleidende input het beïnvloedbare publiek ervan weerhoudt om op een positieve manier het openbare leven te betreden. Het politiek cynisme zorgt er volgens critici voor dat het publiek halve waarheden te horen krijgt en dat dan ook geen echte kennis van politieke zaken wordt opgedaan (Bennett, 2007).

De theorieën die in de effecten-paragraaf zijn aangehaald spreken dit echter tegen. Uit onderzoek blijkt dat kijkers van nieuwssatire beter geïnformeerd zijn dan kijkers van traditionele nieuwsmedia (Bennett, 2007; Rill & Cardiel, 2013). Bennett (2007) toont aan dat nieuwssatire het publiek andere perspectieven biedt dan het perspectief dat de traditionele nieuwsmedia bieden. Aanzienlijk bewijs toont aan dat blootstelling aan politieke satire “a healthy, critical view of government that could foster positive political behavior” kan bevorderen (Hoffman & Young, 2011, p. 161). De negativiteit in nieuwssatire zorgt er volgens Lee en Kwak (2014) juist voor dat het publiek meer zal participeren in de politiek, waarmee het cynisme afneemt. Op basis van deze informatie kan daarom worden geconcludeerd dat nieuwssatire geen politiek cynisme aanwakkert.

De vermeende eenzijdige toon in de traditionele berichtgeving heeft volgens Bennett (2007) en Morris en Baumgartner (2012) juist als gevolg dat het publiek cynisch naar de politiek gaat kijken. Nieuwssatire maakt een andere blik op de politiek mogelijk, waardoor het cynisme juist afneemt en mensen daadwerkelijk politieke interesse gaan tonen.

2.2.6. Zondag met Lubach

ZML is een satirisch televisieprogramma van programmaproducent Human Factor TV dat wordt gepresenteerd door Arjen Lubach en wordt uitgezonden door de VPRO, een omroep met een linkse

oriëntatie. Lubach neemt van achter een desk het nieuws van de afgelopen week op de hak, met behulp van fragmenten uit de media, infographics en onderzoeksjournalistiek. In zijn programma weet Arjen Lubach moeilijke onderwerpen op een simpele manier uit te leggen en bepaalt hij regelmatig de politieke agenda.

ZML sluit aan bij de theorie zoals hierboven is besproken. Het is een mix van entertainment en journalistiek, waarbij de makers zelf aangeven dat amusement de boventoon voert (School, 2018). De makers erkennen dat het programma door de journalistieke inhoud ook invloed uitoefent op de samenleving, maar lijken hier minder waarde aan te hechten dan aan de entertainmentwaarde (School, 2018).

De items die Arjen Lubach behandelt zijn opgebouwd zoals door Nieuwenhuis (2018) is omschreven. De elementen humor, serieuze kritiek en oproep tot actie zijn in de monologen van Lubach te herkennen, zoals bijvoorbeeld het geval was bij de oproep tot ondertekening van de petitie voor het sleepwetreferendum. Het aantal handtekeningen van mensen die vóór een referendum waren schoot omhoog van 120.000 naar 400.000 (School, 2018). Dit item heeft, samen met veel andere items, blijvende impact. Naar aanleiding van de handtekeningenactie zijn aanpassingen aan de sleepwet gedaan, waardoor gesproken kan worden van een politieke invloed die door *ZML* wordt uitgeoefend.

Op basis van eerder genoemd onderzoek kan worden gesteld dat de satire in *ZML* niet alleen amuseert, maar ook invloed heeft op de politieke kennis, opinievorming en participatie. In de humoristische items worden lastige politieke kwesties toegankelijker gemaakt voor velen, waardoor het publiek er niet alleen iets van leert, maar ook de mogelijkheid krijgt om er een opinie over te vormen en er actief iets mee te doen. Uit de resultaten van dit onderzoek naar publieke perceptie bij *ZML* zal blijken of de politieke opinie van Lubach wordt overgenomen, of dat het publiek een eigen mening vormt en actief op zoek gaat naar verdere informatie over de besproken kwesties.

2.3. Politieke beeldvorming

Een concept dat verdere toelichting nodig heeft in verband met de belangrijke rol in het onderzoek is beeldvorming. Beeldvorming is iets dat in iedere vorm van media terugkomt, dus ook in nieuwssatire. Het onderzoek richt zich op deze beeldvorming, waardoor een uitleg van het concept noodzakelijk is. Daarnaast zijn reeds bestaande onderzoeken naar stereotypering en representatie van politici van belang, zodat deze als ‘richtinggevende draad’ kunnen worden meegenomen in de analyse. Dit alles is hieronder uitgewerkt.

2.3.1. Beeldvorming en framing

Beeldvorming heeft meerdere betekenissen, maar binnen dit onderzoek richt het zich op het ontstaansproces van een beeld in de media. De media construeren representaties of beelden van

personen of verschijnselen door gebruik van afbeeldingen, video's en teksten (Hall, Evans, & Nixon, 2013).

Een middel dat de media inzetten om die beeldvorming te bewerkstelligen is *framing*. “To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation and/or treatment recommendation for the item described” (Entman, 1993, p. 52). Dit houdt in dat bepaalde aspecten van een gebeurtenis worden belicht, waarbij andere aspecten of perspectieven buiten beschouwing worden gelaten. De kerngedachte is dat journalisten en het publiek niet zomaar reflecteren op de politieke realiteit; de politiek, problemen en gebeurtenissen zijn onderworpen aan verschillende selecties en interpretaties (Matthes, 2012). Deze interpretaties van problemen veranderen in de loop der tijd (Matthes, 2012).

Een frame is dus de wijze waarop een onderwerp wordt gepresenteerd in de mediaberichtgeving die niet de complete werkelijkheid weergeeft, maar een bepaald perspectief (Entman, 1993). Beeldvorming betreft de manier waarop een frame tot uiting komt in de media (Hall et al., 2013). Beeldvorming en framing worden in deze thesis afwisselend gebruikt.

2.3.2. Stereotyperingen en representaties van politici

Volgens Kenney en Colgan (2003) wordt in de *framing* van politici veelal gebruikgemaakt van stereotyperingen. Zo spreken zij van de *self made* zakenman, de leugenachtige schurk, de patriot, de zorgzame intellectueel, de onbekwame goedgezind en de kleingeestige moddergooier (Kenney & Colgan, 2003). Deze stereotyperingen zijn volgens hen terug te vinden in alle publieke optredens van politici (Kenney & Colgan, 2003). Shouse en Fraley (2012) voegen daar de conservatieve rebel, de profiteur en de lastpost aan toe. Zij beargumenteren dat de meeste stereotyperingen op het volgende neerkomen: politici zijn corrupt en/of dom, of hebben zelf niets te zeggen en voeren een bepaald beleid uit dat is samengesteld door een ‘hogere kracht’ (Shouse & Fraley, 2012). Media zetten politieke stereotyperingen in, omdat ze herkenbaar zijn voor het publiek en stereotiepe grappen een bron van humor vormen (Shouse & Fraley, 2012). In de grappen zijn politici vaak oud, dik, dom, wellustig en leugenachtig, zo stelt Compton (2012b). Grappen zijn daarom niet alleen humoristisch, maar ook gemeen te noemen (Compton, 2012b).

Naast de genoemde stereotyperingen, noemt Street (2004) ook de representatie van de politicus als celebrity. Gulyás (2004) voegt daar nog aan toe dat de representatie van politici in twee groepen valt te verdelen, als publieke personen en als privépersonen. Deze indeling sluit goed aan bij de door Street genoemde representatie. Pels (2003) benadert de representatie van politici op een andere manier, namelijk door te wijzen op de algemene kenmerken die aan politici worden verbonden. Zo heeft hij het over archetypische tegenstellingen als ouderwets-modern, formeel-informeel, corrupt-eerlijk, hard-zacht, sterk-zwak, warm-koud, arrogant-bescheiden etc. Deze kenmerken zorgen voor een

bepaald beeld van de politicus, wat volgens Pels (2003) van invloed is op de manier waarop het publiek naar hem of haar kijkt.

Niven et al. (2012) hebben onderzoek gedaan naar de kwesties die vaak in verband worden gebracht met politici in de politieke humor van *late night comedy shows*. Zij stellen dat de topics libido, gewicht en schandaal veelal terugkomen bij politieke leiders. De focus ligt hierbij meer op de persoon zelf dan op de politiek. De persoonlijke stijl van de politicus lijkt in deze moderne wereld dan ook belangrijker geworden dan het politieke beleid zelf (Niven et al., 2012). De media-aandacht gaat steeds meer uit naar het uiterlijk van de politicus en de manier van spreken en handelen, in plaats van de beleidsvoorkeuren (Baym, 2012). Baym (2012) spreekt daarom ook wel van een verstrengeling van het objectieve en rationele met het subjectieve en emotionele, wat hij de “aestheticization of politics” noemt (p.29).

2.4. Uiting van publieke perceptie op sociale media

Een concept dat binnen dit onderzoek gekoppeld wordt aan de politieke beeldvorming in de satirische show is de publieke perceptie via sociale media. Uit een vergelijkende analyse zal blijken óf en hoe sprake is van overeenkomsten tussen de bevindingen rondom beide concepten. Hieronder volgen definities van publieke perceptie, waarna de bekende theorie van Hall wordt aangehaald die een richtinggevende draad vormt in het onderzoek. Daarnaast gaat deze paragraaf dieper in op de bijzondere rol van sociale media in het proces, waardoor de keuze voor een onderzoek naar tweets duidelijk wordt.

2.4.1. Publieke perceptie

Beeldvorming kan tot gevolg hebben dat de perceptie van het publiek verandert (Gene Zucker, 1978). Perceptie verwijst naar de selectie, interpretatie en ordening van dat wat je ziet en hoort, waardoor een bepaald beeld ontstaat (Gene Zucker, 1978). Media tonen altijd een geselecteerd deel van een verhaal, waardoor de beeldvorming over een onderwerp invloed kan hebben op de manier waarop het publiek het interpreteert (Entman, 1993).

Meerdere onderzoeken tonen aan dat satirische nieuwsprogrammering invloed kan hebben op de percepties van het publiek bij politieke figuren en het politieke systeem in het algemeen (Brewer & Cao, 2012; Hmielowski, Holbert, & Lee, 2011). De humor in politieke satire is niet alleen vermakelijk, maar kan ook stimulerend zijn voor de politieke participatie van kijkers (Rill & Cardiel, 2013).

Onderzoek wijst uit dat het bekijken van politieke satire de perceptie van individuen kan beïnvloeden op het gebied van geloofwaardigheid van en de voorkeur voor een politicus (Rill & Cardiel, 2013). Satirische programma's beïnvloeden hiermee de publieke opinie en perceptie met betrekking tot de politiek en politici. Politieke satire is in staat om veranderingen in de percepties van

het publiek te bewerkstelligen op het gebied van politieke inhoud (Rill & Cardiel, 2013). Zelfs als de inhoud voornamelijk onzinnig is, is het enkele feit dat een politicus belachelijk wordt gemaakt met behulp van satire genoeg om de perceptie van kijkers te beïnvloeden (Hoffman & Young, 2011).

2.4.2. Encoding/decoding model

Bovenstaande toont aan dat nieuwssatire invloed kan hebben op de publieke perceptie, maar hoe werkt dit? Voor de beantwoording van deze vraag kijken we naar de theorie van Stuart Hall (1980).

Hall wordt gezien als één van de voorlopers van receptietheorie. Receptietheorie focust zich op de manier waarop de ontvanger een bericht ontvangt en er betekenis aan geeft. Hall zag communicatie als een onderhandeling tussen zender, tekst en ontvanger (Hall, 1980). Om dit verder toe te lichten kwam hij in 1980 met zijn *encoding/decoding model*, dat een revolutie bleek voor het televisieonderzoek. Volgens dit model wordt betekenis geproduceerd bij zowel de producent als de ontvanger (Hall, 1980). De producent doet aan *encoding*, waarmee hij een bepaalde boodschap of ideologie overbrengt die is ontstaan uit kennis, ervaring en culturele achtergrond (Hall, 1980). Hetzelfde gebeurt bij de ontvangers, die bij *decoding* betekenissen geven aan berichten. De ontvanger onderhandelt als het ware met de tekst, waarbij hij/zij de genoemde sociale aspecten meeneemt (Hall, 1980). Deze onderhandeling kan leiden tot verschillende uitkomsten. Het bericht kan dus op verschillende manieren worden geïnterpreteerd door mensen (Hall, 1980). Umberto Eco (1979) spreekt hierbij van open en gesloten teksten. Bij een open tekst kunnen meer verschillende betekenissen worden gevormd dan bij een gesloten tekst (Eco, 1979).

Het *encoding/decoding model* verklaart de verschillende manieren waarop een ontvanger een tekst kan decoderen. Hall maakt in zijn model onderscheid tussen drie verschillende ‘lezingen’. Allereerst bestaat de *preferred reading*. Hierbij nemen lezers de betekenis geheel over zoals het door de media bedoeld is. De kans is groot dat dit gebeurt wanneer de zender en ontvanger eenzelfde culturele achtergrond delen (Hall, 1980). Indien grote overeenkomsten aanwezig zijn tussen zender en ontvanger is er een grotere kans dat *preferred reading* voor komt (Hall, 1980). Daarnaast is het mogelijk dat de lezer slechts een deel van de tekst decodeert op de *preferred way*, maar toch ook lichte aanpassingen maakt in de algehele betekenis (Hall, 1980). Hall noemt dit *negotiated reading*. Tenslotte kan de tekst zo worden gelezen dat totale afwijzing ontstaat bij de ontvanger. De ontvanger leest de tekst, maar concludeert dat het volledig fout is. Dit wordt *oppositional reading* genoemd (Hall, 1980). Er wordt een compleet andere lezing aangenomen en een geheel andere betekenis gevormd dan welke de media willen overbrengen. De kans is groot dat dit gebeurt indien de zender en ontvanger cultureel veel van elkaar verschillen (Hall, 1980).

2.4.3. Sociale media

Met de opkomst van sociale media is ook de publieksparticipatie enorm toegenomen (Deller, 2011). Sociale netwerksites hebben een *digital agora* gecreëerd: een online ruimte waar burgers elkaar

kunnen ontmoeten om de gebeurtenissen van de dag te delen en te discussiëren (Rill & Cardiel, 2013). Sociale mediakanalen worden gezien als platformen om politieke perceptie en betrokkenheid te tonen (Rill & Cardiel, 2013).

Een sociaal mediakanaal dat belangrijk lijkt voor het delen van de eigen perceptie is Twitter. Harrington, Highfield en Bruns (2013) omschrijven Twitter als “a social media service that has managed very successfully to embed itself deeply in the daily lives of its users” (p. 405). Twitter vult traditionele media aan en biedt gebruikers de mogelijkheid om een eigen inbreng te hebben (Harrington et al., 2013). Kijkers van een televisieprogramma participeren hierin door als Twittergebruikers commentaren te plaatsen op dat wat zij zien op televisie (Harrington et al., 2013).

Volgens Deller (2011) vormt Twitter dan ook een interessant platform om te kijken naar de relatie tussen het publiek en de media. Gebruikers vinden het belangrijk om interpretaties en meningen te delen die gerelateerd zijn aan de ontvangst van het programma, waarbij zij mogelijk een discussie uitlokken (Deller, 2011). Ook voelen gebruikers vaak de behoefte om berichten of commentaar te delen met de programmamakers om de eigen bevindingen over te brengen (Deller, 2011). Tekstberichten op Twitter geven dan ook een beeld van de perceptie van het publiek, wat het een zeer geschikt medium maakt om dit onderzoek naar publieke perceptie op uit te voeren.

2.5. Het politieke landschap

De hoofdconcepten die naar voren komen in de centrale vraag zijn in het voorgaande uitgewerkt en in de context van dit onderzoek geplaatst. Toch blijft er nog een belangrijk concept over dat niet terugkomt in de centrale vraag, maar wel in de deelvragen: de politieke richting. Uitleg hiervan is nodig om de deelvragen te kunnen onderbouwen. Het concept wordt hieronder toegelicht, waarna *ZML* een plaats binnen deze indeling krijgt.

2.5.1. Politieke richting

Schmeets en Molin (1992) stellen dat de Nederlandse kiezer een sterkere identificatie voelt met een bepaalde ideologie dan met een specifieke politieke partij. In Nederland lijkt dan ook geen sprake van een partij-identificatie, maar van een ideologische identificatie. Binnen deze ideologische identificatie bestaat een onderscheid tussen politiek ‘links’ en ‘rechts’ (Schmeets & Molin, 1992; Carlisle, 2005). Ondanks dat deze begrippen in Nederland nog wel eens door elkaar lopen op bepaalde standpunten en hoewel de opkomst van het populisme soms anders doet vermoeden, blijft het toch nog altijd de meest gangbare verdeling in het land (Hakhverdian, 2013). Dit heeft tot gevolg dat de Nederlandse kiezer zelf een plaats inneemt binnen deze “denkbeeldige links-rechts dimensie” (Schmeets & Molin, 1992, p. 46). Ook kennen de kiezers politieke partijen een label toe. Voor de kiezers wordt het daarom makkelijker om de afstand tussen de politieke partijen en de eigen positie te bepalen (Schmeets & Molin, 1992).

Om de politici onder te verdelen in de groepen 'links' en 'rechts', wordt rekening gehouden met de verdeling zoals door het Parlementair Documentatie Centrum (PDC, z.d.) is opgesteld. Hierin worden de partijen PvdA, GroenLinks, D66, SP, PvdD en DENK als 'links' beschouwd en de overige partijen 50PLUS, CU, CDA, VVD, PVV, FvD en SGP als 'rechts'. Maar wat houden die concepten linkse en rechtse politiek nou eigenlijk in?

De concepten politiek 'links' en 'rechts' zijn te definiëren door te kijken naar tegenstellingen (Lipschits, 1969; Carlisle, 2005). De eerste tegenstelling is te vinden op het gebied van religie. 'Links' werd hierbinnen gedefinieerd als 'areligieus', waar 'rechts' werd gezien als ideologie gebaseerd op religieuze overtuiging (Lipschits, 1969). In de huidige ontzuilde samenleving is dit onderscheid grotendeels verouderd, aangezien er nu ook rechtse partijen zijn zonder religieuze overtuiging (bijv. FvD) en linkse partijen die juist wel een religie volgen (bijv. DENK). Een tweede tegenstelling tussen 'links' en 'rechts' is dat de eerste wordt omschreven als progressief, waar 'rechts' wordt omschreven als conservatief (Lipschits, 1969; Carlisle, 2005). De derde tegenstelling is gericht op overheidsbemoeienis. 'Links' lijkt een voorstander van economische en sociale overheidsbemoeienis, terwijl 'rechts' dit juist afwijst (Lipschits, 1969; Carlisle, 2005). De laatste tegenstelling geeft weer dat 'links' zich meer identificeert met een democratie en 'rechts' met een dictatuur (Lipschits, 1969).

Een opvallend punt dat tegenwoordig veel aan de orde komt is dat de vrijheden waar 'rechts' voor pleit op het economische vlak niet worden doorgetrokken op het culturele vlak. Pellikaan (2002) toont aan dat 'rechts' geen voorstander is van een multiculturele samenleving en daarom de vrijheden van de culturele dimensie intoomt. 'Rechts' pleit voor een 'monoculturele samenleving' en het tegengaan van de zogenaamde islamisering van de samenleving (Pellikaan, 2002; Van Praag & Adriaansen, 2011). 'Links' is juist een voorstander van de multiculturele samenleving, waarbinnen de eigen culturele identiteit van personen wordt behouden en geaccepteerd (Pellikaan, 2002).

Volgens Bobbio (1996) bestaat er niet alleen een onderscheid tussen 'links' en 'rechts', maar ook binnen 'links' en 'rechts'. In zijn theorie stelt hij vier categorieën op: extreem links, gematigd links, gematigd rechts en extreem rechts (Bobbio, 1996). Bij zowel 'extreem links' als 'extreem rechts' is een dominante politieke partij of een sterke leider met een toekomstvisie en zelfverzekerdheid te herkennen (Bobbio, 1996; Van der Pas, De Vries, & Van der Brug, 2011). Hierbinnen valt ook de populist, die een groot aandeel heeft in de hedendaagse politiek. Onder populisme wordt de politieke ideologie verstaan waarin de tegenstelling tussen 'het volk' en 'de elite' centraal staat en de populist de kant van het volk kiest (Vossen, 2010). De gematigde categorieën kiezen voor een andere aanpak, waarbij zowel de 'gematigd linkse' als de 'gematigd rechtse' partijen democratie als de juiste staatsvorm zien en niet één sterke leider naar voren schuiven (Bobbio, 1996). Het belangrijke verschil tussen deze twee categorieën is het streven naar gelijkheid op 'links' en ongelijkheid op 'rechts' (Bobbio, 1996).

2.5.2. Zondag met Lubach als links medium

NRC Handsblad omschrijft *ZML* als een programma met “een links profiel” (Takken, 2017). *De Groene Amsterdammer* omschrijft het als “de show waar hoger-opgeleid-links-van-het-midden-Nederland op maandagochtend bij de koffieautomaat over napraat met zijn collega’s (als hij tenminste geen zzp’er is)” (Lijster, 2015). *ZML* wordt uitgezonden door de VPRO, een omroep die erom bekend staat zich aan te sluiten bij de ‘linkse’ stroming.

Ondanks het ‘linkse’ gedachtegoed, lijken ook ‘rechtse’ kijkers de show aantrekkelijk te vinden. Lubach behandelt namelijk niet alleen onderwerpen die aansluiten bij het ‘linkse’ gedachtegoed, maar heeft ook stellingen waar ‘rechts’ zich in kan vinden. Dit bereikt hij onder andere met zijn aanvallen op salafisten, islamitische scholen en Erdoğan-aanhangers. Ook lijkt hij de kans niet te laten liggen om linkse politici aan te spreken op hun gedrag, zoals toen Jesse Klaver delen uit zijn speech had overgenomen van Barack Obama. “Lubach is vooral links-liberaal, met een heilig geloof in de ratio” (Takken, 2017). ‘Linkse’ onderwerpen spreken hem aan, maar zijn geloof in rationaliteit stelt hem ook in staat te reflecteren op fouten die ‘links’ maakt. Voor dit onderzoek is het dan ook uitermate boeiend om te kijken naar wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen de behandeling van ‘linkse’ en ‘rechtse’ politici in het satirische televisieprogramma *ZML*.

2.6. Verwachting

Hoewel er voor zover bekend geen literatuur bestaat over Nederlandse politieke satire, zijn wel enkele verwachtingen ontstaan naar aanleiding van de genoemde theorie. Zo is duidelijk geworden dat *ZML* wordt uitgezonden door een linkse omroep, namelijk de VPRO. Door deze linkse oriëntatie is de verwachting dat Lubach linkse politici minder negatief beoordeelt dan rechtse politici.

Daarnaast is de verwachting dat een groot deel van het publiek (deels) een eigen opinie vormt bij de items van het programma, zoals in de literatuur veelvuldig is aangetoond (Holbert, 2005; Rottinghaus et al., 2012; Graber, 2012; Lamarre et al., 2009). De satirische bekritisering van politici in het televisieprogramma *ZML* zet het publiek aan het denken, waardoor wordt verwacht dat zij zich zullen verdiepen in de politiek en de beeldvorming van *ZML* niet zomaar overnemen. Het feit dat een onderzoek naar tweets wordt gedaan versterkt deze verwachting; de literatuur toont immers aan dat Twitter-gebruikers een sterke wil hebben de eigen mening te delen met anderen en discussies uit te lokken (Deller, 2011). Toch wordt in de verwachting ook rekening gehouden met een andere groep binnen het onderzoek die de beeldvorming van *ZML* volledig overneemt, zoals volgens de literatuur het geval is bij mensen met weinig politieke kennis (Compton, 2012a). Al met al zou dan dus sprake zijn van zowel *preferred readings*, *negotiated readings* en *oppositional readings* (Hall, 1980). Onderzoek moet aantonen of deze verwachtingen kloppen. De uitvoering van dit onderzoek wordt toegelicht in het volgende hoofdstuk: de methode.

3. Methode

In dit methodehoofdstuk wordt uiteengezet hoe het antwoord op de centrale onderzoeksvraag, ‘Wat is de beeldvorming over politici in het Nederlandse satirische programma *Zondag met Lubach* en hoe wordt dit ontvangen door het publiek?’, tot stand is gekomen. De onderzoeksvraag wordt in twee delen beantwoord, met behulp van de genoemde deelvragen. Het eerste deel van het onderzoek richt zich op de beeldvorming over politici in *Zondag met Lubach (ZML)* en het tweede deel op de perceptie van het publiek. Beide delen zullen kwalitatief worden onderzocht, wat wordt toegelicht in de eerste paragraaf. Vervolgens komen de sampling en samplingcriteria aan bod. Daarna volgen de operationalisering, de analysemethode en de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek.

3.1. Kwalitatieve inhoudsanalyse

Zoals eerder al aan bod kwam, bestaat er nauwelijks tot geen onderzoek naar Nederlandse politieke satires. Ook uit de onderzoeken naar Amerikaanse satirische programma’s kwamen geen duidelijke frames naar voren, waardoor er nog weinig specifieke verwachtingen waren voor dit onderzoek. Er moest daarom worden gezocht naar een eigen invulling van onbekende thema’s en patronen, wat betekende dat een kwalitatieve methode moest worden ingezet (Van Gorp, 2006). Binnen een kwalitatieve methode wordt het materiaal systematisch gecodeerd, waardoor thema’s of patronen kunnen worden geïdentificeerd (Boeije, 2010). Dit maakte de kwalitatieve methode dan ook zeer relevant voor dit onderzoek. Een kwantitatieve methode was niet mogelijk, aangezien hiervoor voorafgaand aan het onderzoek duidelijk moet zijn welke thema’s bestaan. Dit omdat deze methode slechts de aanwezigheid of afwezigheid van thema’s toetst die behoren tot een reeds bestaand frame (Van Gorp, 2007). Er is dan ook voor gekozen een kwalitatieve inhoudsanalyse uit te voeren, aangezien deze methode de beste mogelijkheden bood om tot relevante bevindingen te komen.

Een kwalitatieve inhoudsanalyse gaat over “classifying large amounts of text into an efficient number of categories” (Weber, 1990, zoals geciteerd in Hsiu-Fang & Shannon, 2005, p. 1278). Dit wordt gedaan door het opstellen van een codeschema (maar anders dan in kwantitatief onderzoek) waarin teksten worden samengevat in terugkerende codes op basis waarvan thema’s kunnen worden geconstrueerd (Schreier, 2013; Boeije, 2010). Thema’s in de data worden na een grondige analyse van de codes geïdentificeerd c.q. geconstrueerd, waarbij codes specifiekere informatie geven over deze thema’s (Braun & Clarke, 2006). Die analyse of het codeerproces verloopt in drie fasen: open, axiaal en selectief coderen (Boeije, 2010). Kwalitatieve inhoudsanalyse richt zich niet alleen op expliciete betekenissen van teksten, maar vooral op impliciete en context-afhankelijke betekenissen (Schreier, 2013). Door het coderen worden structurele kenmerken en terugkerende patronen in kaart gebracht en geïnterpreteerd, wat de methode uitermate geschikt maakt om dominante thema’s in de teksten te ontdekken en zinvolle resultaten te verkrijgen (Van Gorp, 2006).

Bij de uitvoering van de kwalitatieve inhoudsanalyse gebaseerd op gesproken/getranscribeerde tekst zijn ook audiovisuele elementen meegenomen die bijdragen aan de beeldvorming over politici. De toevoeging van deze elementen aan de analyse geeft een vollediger beeld van terugkerende thema's in deze beeldvorming. Representaties van politici worden immers niet alleen gevormd door teksten, maar ook door beeld en geluid. Dit houdt in dat niet alleen wordt gefocust op dat wat wordt gezegd, maar ook op dat wat wordt gezien en gehoord (Pramaggiore & Wallis, 2011). Er is dus ook gelet op geluid, montage en cinematografie (Pramaggiore & Wallis, 2011). Hierbij valt te denken aan productietekenen zoals abrupte veranderingen in geluid, het gebruik van muziek, beeldovergangen en slow motion (Pramaggiore & Wallis, 2011).

3.2. Sampling en samplingcriteria

De data voor dit onderzoek zijn afkomstig van het programma *ZML* en Twitter. De sampling en samplingcriteria worden hieronder per onderzoeksdeel toegelicht.

3.2.1. Onderzoek 1: Beeldvorming over politici in Zondag met Lubach

Voor het eerste deel van het onderzoek, naar de beeldvorming over politici, is gekeken naar alle seizoenen van *ZML*. Zo is een ideale uitvoering van het onderzoek mogelijk gemaakt, aangezien geen gebruik hoefde te worden gemaakt van een sample. Deze seizoenen zijn in de periode van 2014 tot en met 2018 door de VPRO uitgezonden. Dit vormt een som van negen seizoenen, die samen een totaal van 82 afleveringen vormen. Alle afleveringen zijn toegankelijk en beschikbaar via de website van de NPO.

Aangezien het onderzoek zich specifiek richt op de beeldvorming over politici, was het nodig om de gehele afleveringen te bekijken en alleen de gedeeltes over politici te selecteren. Om ervoor te zorgen dat alleen relevante delen van de afleveringen in de analyse kwamen, is gebruik gemaakt van een drietal selectiecriteria. Deze selectiecriteria dragen bij aan de repliceerbaarheid, validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek (Verschelden, 2004).

1. In het fragment wordt een politicus aangehaald. Hieronder vallen de mensen die Nederland, de provincies, waterschappen en gemeenten besturen. Denk aan ministers, burgemeesters, wethouders en gedeputeerden van provincies (Rijksoverheid, 2018).
2. In het fragment wordt een politicus genoemd die in Nederland actief is of is geweest.
3. In het fragment is sprake van een lange of korte verwijzing naar een politicus. Ook de delen waarin politici slechts genoemd worden of kort in beeld komen maken deel uit van het onderzoek.

Vier van de afleveringen bleken niet te voldoen aan de samplingcriteria, wat het te analyseren aantal afleveringen terugbracht naar 78. Deze afleveringen zijn goed voor 278 fragmenten waarin politici het onderwerp zijn. De fragmenten variëren in lengte. Het ene fragment duurt slechts een paar seconden en het andere een aantal minuten.

3.2.2. Onderzoek 2: Publieke perceptie bij Zondag met Lubach

Voor het tweede deel van het onderzoek zijn 500 tweets geanalyseerd. Deze tweets zijn via Coosto verkregen; een programma dat het beheer van sociale media mogelijk maakt (Coosto, z.d.). De tweets zijn verzameld uit de tijdsperiode waarin de seizoenen van *ZML* werden uitgezonden. Er is gezocht naar verscheidene hashtags, waaronder ‘#ZML’, ‘#ZondagMetLubach’ en ‘#Lubach’. De eerste twee hashtags zijn officiële hashtags van het programma, de derde hashtag is daaraan toegevoegd aangezien ook deze in grote mate wordt gebruikt door de twitteraars. De hashtags leidden samen tot een dataset van 242.833 tweets, waarvan er na het uitfilteren van de niet meetellende retweets 120.200 overbleven. Deze uitfiltering was nodig, aangezien retweets niet een zelf opgestelde perceptie tonen, wat wel van belang is bij dit onderzoek. Daarnaast zijn niet alle tweets uit de genoemde periode van belang voor het onderzoek. Ook voor dit deel van het onderzoek zijn daarom samplingcriteria opgesteld.

1. In de tweet komt een politicus aan bod die in de uitzendingen van *ZML* is genoemd. Tweets over politici die niet in de uitzendingen zijn genoemd blijven buiten beschouwing.
2. De tweet bevat een zelfgeschreven tekst. Retweets en tweets waarin louter een geautomatiseerd bericht van het programma *ZML* wordt gedeeld zonder eigen toevoeging, zoals het geval was bij de spelers van de ‘Kamergotchi-app’, blijven buiten beschouwing. Deze tweets zeggen inhoudelijk niets over de publieke perceptie van de kijkers van *ZML* en voegen dan ook niets toe aan het onderzoek.

Om de juiste tweets te selecteren, is de data uit Coosto geëxporteerd naar AmCAT. Deze computerinfrastructuur maakt het eenvoudig om data te uploaden, analyseren en samplen (AmCAT, z.d.). Op basis van de genoemde politici in *ZML* is een zoekterm opgesteld waarin alle namen van deze personen zijn opgenomen (zie Appendix A), wat leidde tot een corpus van 5.888 tweets.

De betrouwbaarheid en validiteit van de desbetreffende zoekterm is getoetst door middel van een *precision*- en *recall*-test, waarbij aan de hand van veertig willekeurig geselecteerde tweets per test is gekeken naar de relevantie van de gevonden tweets (*precision*) en de relevantie van de niet-gevonden tweets (*recall*) (Buckland & Gey, 1994). De zoekterm heeft een *precision* van 0.85, een zeer goede score, en een *recall* van 1, een perfecte score. Er is dan ook sprake van een betrouwbare en valide zoekterm.

Na deze succesvolle uitvoering van de tests is uit het corpus een *random sample* genomen van 500 tweets. De keuze voor een *random sample* zorgt voor een representatieve sample voor de analyse, waarmee sneller generaliserende uitspraken kunnen worden gedaan naar aanleiding van de bevindingen (Sarstedt, Bengart, Shaltoni, & Lehmann 2018).

3.3. Operationalisering

Zoals in de deelvragen van beide onderzoeksdelen naar voren komt, is naar een verdeling van twee groepen gekeken: politici uit ‘linkse’ en ‘rechtse’ politieke partijen. Uit de literatuur bleek al eerder dat dit de meest gangbare verdeling is in Nederland (Hakhverdian, 2013). Hierbinnen worden de partijen PvdA, GroenLinks, D66, SP, PvdD en DENK als ‘links’ beschouwd en de partijen 50PLUS, CU, CDA, VVD, PVV, FvD en SGP als ‘rechts’ (PDC, z.d.). Deze verdeling vormt het hoofdconcept in beide onderzoeken. Daarnaast komen in de twee onderzoeksdelen verschillende concepten voor. Deze zullen hieronder verder worden toegelicht.

3.3.1. Onderzoek 1: Beeldvorming over politici in Zondag met Lubach

De beeldvorming van *ZML* over politici is aan de hand van een kwalitatieve inhoudsanalyse van fragmenten uit de afleveringen onderzocht, waarbij ook audiovisuele elementen zijn meegenomen. Onderzoek naar de beeldvorming van ‘rechtse’ en ‘linkse’ politici in satirische programma’s is nog niet eerder gedaan. Daarom is in dit onderzoek geen gebruik gemaakt van een vastgesteld kader, maar van *sensitizing concepts*. Dit wil zeggen dat concepten richting geven aan de analyse, maar niet leidend zijn (Bowen, 2006). In het onderzoek is gezocht naar een verdere in- en aanvulling van de concepten rondom de beeldvorming van ‘rechtse’ en ‘linkse’ politici in nieuwssatire. De *sensitizing concepts* zijn afgeleid uit de theorie van hoofdstuk 2.

1. Politici worden negatief gerepresenteerd:
 - Politici zijn corrupt (Kenney & Colgan, 2003; Shouse & Fraley, 2012; Compton, 2012b; Pels, 2003).
 - Politici zijn dom (Shouse & Fraley, 2012; Compton, 2012b).
 - Politici geven meer om de uiting van hun persoonlijkheid dan om de uiting van belangrijke beleidsvoorkeuren. Zij geven meer om het zijn van een celebrity dan om het zijn van een politicus (Niven et al., 2012; Street, 2004; Gulyás, 2004; Pels, 2003).
 - Politici hebben overgewicht (Compton, 2012b).
 - Politici zijn arrogant (Pels, 2003).
 - Politici zijn ouderwets (Pels, 2003).
2. Politici worden positief gerepresenteerd:

- Politici zijn intellectueel (Kenney & Colgan, 2003).
- Politici hebben een politiek doel (Kenney & Colgan, 2003).
- Politici zijn eerlijk (Pels, 2003).
- Politici zijn bescheiden (Pels, 2003).

Naar aanleiding van de theorie kan geen enkele toekenning worden gedaan of de *sensitizing concepts* richting geven aan ‘rechtse’ of ‘linkse’ politici binnen de open codering. Uit onderzoek moet dus blijken of de *sensitizing concepts* daadwerkelijk richtinggevend zijn en op welke groep binnen de links-rechts dimensie dit zo is.

3.3.2. Onderzoek 2: Publieke perceptie bij Zondag met Lubach

De publieke perceptie is net als de beeldvorming onderzocht aan de hand van een kwalitatieve inhoudsanalyse, met eenzelfde verdeling van politici. Hierin is gekeken naar berichten die door kijkers zijn geplaatst op Twitter als reactie op de fragmenten uit *ZML*. Er is nog niet eerder op deze manier onderzoek gedaan naar publieke perceptie, waardoor hieruit geen concepten kunnen worden gehaald. Wel kunnen de thema's die uit het eerstgenoemde deel van het onderzoek zijn gekomen werken als *sensitizing concepts*, aangezien uit de theorie is gebleken dat de beeldvorming van satirische programma's invloed heeft op de opinie van het publiek (Abel & Barthel, 2013; Hoffman & Young, 2011).

Om uit te zoeken of de gevonden thema's overeenkomen met de thema's uit de analyse van de beeldvorming over politici, de zogenoemde *preferred reading* (Hall, 1980), zal een vergelijking worden gemaakt tussen de codeschema's van beide onderdelen van het onderzoek. Uiteraard bestaat ook de mogelijkheid dat andere thema's naar voren komen, die duiden op een *negotiated reading of oppositional reading* (Hall, 1980). De bevindingen uit de vergelijking worden toegevoegd aan het onderzoek, om een volledig beeld te geven van óf en hoé beeldvorming en publieke perceptie samengaan.

3.4. Analysemethode

Voordat met de analyse van de uitzendingen is begonnen was het van belang om de data op overzichtelijke wijze toegankelijk te maken. Om dit te bereiken zijn transcripties gemaakt van alle bruikbare fragmenten uit *ZML*. Hierin zijn zowel gesproken teksten als beschrijvingen van beeld en geluid opgenomen. De tweets zijn vanuit AmCAT geëxporteerd naar een overzichtelijk bestand, waarin de 500 tweets goed leesbaar zijn. Aangezien in dit onderzoek wordt gekeken naar verschillen en overeenkomsten tussen ‘links’ en ‘rechts’, is de data meteen verdeeld middels de in paragraaf 3.3. genoemde links-rechts dimensie. Op zowel de transcripties als de tweets is vervolgens een kwalitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd, zoals in paragraaf 3.1. is toegelicht.

Zoals eerder aangegeven is tijdens deze analyse gezocht naar patronen in de teksten. De transcripties en tweets zijn hiervoor herhaaldelijk gelezen en geanalyseerd. Het codeerproces doorliep drie stappen: open, selectief en axiaal coderen (Boeije, 2010).

Bij het open coderen zijn betekenissen, ofwel codes, aan de data toegekend. Hierbij waren de onderzoeksvraag en de *sensitizing concepts* sturend. Bij het lezen van de transcripties en tweets zijn deze teksten in segmenten verdeeld, zodat betekenisvolle alinea's, zinnen of woorden ontstonden. Aan ieder segment is een code toegevoegd die het tekstdeel samenvat (Boeije, 2010). Na het toekennen van de codes zijn alle combinaties van segment en betekenis nog eens doorgenomen, om te controleren of geen relevante segmenten zijn overgeslagen. Vervolgens is een vergelijking gemaakt van alle toegevoegde codes, zodat inhoudelijke herhalingen konden worden samengevoegd. De codes zijn uiteindelijk alle in een overzichtelijk codeschema gezet, waarmee de volgende stap kon worden gezet (Boeije, 2010).

De volgende stap was het axiaal coderen. Hierbij leidden patronen en dominante codes tot vergelijkingen en samenvoegingen (Boeije, 2010). Het codeschema is nader bekeken om te controleren of de codes op de juiste manier werden weergegeven. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen dominante en minder dominante codes (Boeije, 2010). De vraag die hierbij voortdurend is gesteld is of codes moesten worden samengevoegd tot een overkoepelende code of juist moesten worden onderverdeeld in kleinere nieuwe codes. Er is gekeken of de dominante codes representatief waren voor de data en of deze daadwerkelijk verschilden van andere opgestelde codes. De stap van het axiaal coderen werd afgerond op het moment dat verzadiging was bereikt (Boeije, 2010).

Tot slot werd een selectieve codering uitgevoerd, waarbij de dominantste codes zijn uitgewerkt tot kernthema's (Boeije, 2010). Deze centrale thema's uit de tekst vormen de basis voor de vorming van de theorie die in het resultatenhoofdstuk wordt behandeld. Deze stap is gedaan door binnen de thema's alle gevonden codes onder te brengen en op basis daarvan, aan de hand van een constante vergelijking, relaties en verbindingen te leggen tussen de data (Boeije, 2010). Ook voor deze laatste stap van het codeerproces geldt dat deze voorbij was toen verzadiging werd bereikt en alle belangrijke codes bij een thema waren ondergebracht (Boeije, 2010).

3.5. Betrouwbaarheid en validiteit

Om het onderzoek betrouwbaar en valide te maken, is met meerdere aspecten rekening gehouden. Van een betrouwbaar onderzoek is sprake indien de uitkomsten consistent zijn (Schreier, 2013; Verschelden, 2004; Babbie, 2014). Dit houdt in dat andere onderzoekers het onderzoek moeten kunnen uitvoeren, zonder dat grote verschillen ontstaan binnen de bevindingen (Schreier, 2013). Om dit te bewerkstelligen zijn de genomen stappen uitgebreid beschreven in de methodesectie, wat zorgt voor een transparant en repliceerbaar onderzoek. Daarnaast is rekening gehouden met de betrouwbaarheid door vooraf samplingcriteria voor de data op te stellen (Verschelden, 2004). De betrouwbaarheid van de gevonden codes is getest door een tweede codeur een deel van het materiaal te

laten coderen. Hieruit zijn sterk overeenkomende uitkomsten met de eigen bevindingen gekomen. Vervolgens heeft de tweede codeur naar het bestaande codeschema zónder themabenoamingen gekeken, om te controleren of voor eenzelfde verwoording wordt gekozen. Ook dit bleek sterk overeen te komen.

De validiteit van dit onderzoek is een ander belangrijk punt. Validiteit houdt in dat de onderzoeker daadwerkelijk meet wat hij of zij wil meten (Babbie, 2014). Om hieraan te voldoen zijn samplingcriteria opgesteld. Ook is tijdens het opstellen van het codeschema gestreefd naar *unidimensionality*, *mutual exclusiveness* en *exhaustiveness* (Schreier, 2013). *Unidimensionality* houdt in dat thema's betrekking hebben op slechts één facet van het materiaal (Schreier, 2013). *Mutual exclusiveness* wil zeggen dat codes binnen een thema geen overlap vertonen (Schreier, 2013). *Exhaustiveness* houdt in dat alle data moet worden gecodeerd om geen thema's en codes over het hoofd te kunnen zien (Schreier, 2013). Door aan deze begrippen te denken, heeft de onderzoeker tijdens het coderen van de data constant vergelijkingen gemaakt met andere data. Hierdoor zijn opvallende zaken naar voren gekomen, waardoor de validiteit nog eens extra is gecontroleerd.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de bevindingen uit de analyse uitgebreid besproken. De resultaten zijn opgedeeld in drie onderzoeksdelen: ‘Beeldvorming over politici’, ‘Publieke perceptie’ en een deel waarin beide worden vergeleken. De eerste twee delen bestaan uit drie paragrafen: ‘Linkse politici’, ‘Rechtse politici’ en ‘Vergelijking tussen links en rechts’. Het laatste vergelijkende onderzoeksdeel bestaat uit twee paragrafen: ‘Linkse politici’ en ‘Rechtse politici’.

4.1. Beeldvorming over politici

4.1.1. Linkse politici

Tabel 4.1: Thema's en subthema's beeldvorming linkse politici

Coalitieslachtoffers	Slecht beleid coalitiepartners Concessies Hypocriet/tegenstrijdig Negatieve gevolgen concessies Politieke slachtoffers
Vals	Misleidend Misbruik van media Profiteurs Corrupt Plagiëren
Zwak/ongeschikt	Zwak Slechte karaktereigenschappen Naïef Nietszeggend Niet realistisch Slecht beleid oppositie Ongeschikte partijleden Focus op persoonlijk leven
Sterke inzet met weinig succes	Concreet beleid Goede sprekers Politieke inzet Geruststellen samenleving Weinig succes ondanks grote vraag naar aandacht

Deze paragraaf vormt een antwoord op de vraag: ‘Wat is de beeldvorming over linkse politici in *Zondag met Lubach?*’ Uit de analyse zijn vier grote thema's naar voren gekomen op dit gebied. Deze politici worden gezien als ‘coalitieslachtoffers’, ‘vals’, ‘zwak/ongeschikt’ en hebben volgens de show een ‘sterke inzet met weinig succes’. Deze thema's worden hieronder besproken.

Coalitieslachtoffers

Een thema dat veelvuldig terugkomt in de uitzendingen van *Zondag met Lubach* (ZML) is de linkse politicus als ‘coalitieslachtoffer’: de fouten die politici maken als gevolg van de samenwerking met rechtse coalitiepartners.

Het slechte beleid dat de linkse coalitiepartners voeren is een terugkerend onderwerp in *ZML*. Lubach spreekt politici persoonlijk aan op hun fouten en hij valt ze aan op hun falende, onbegrijpelijke en onverantwoorde beleid: “Wat [Jetten] eigenlijk zegt is: ‘U mag niet met de buschauffeur over de route praten, maar zelf een goede ruk aan het stuur geven is prima’” (S8-A5). Daarnaast maakt hij duidelijk dat linkse politici met te zwakke maatregelen komen op het moment dat regels niet worden nageleefd:

Wat heeft de minister voor straf bedacht voor deze stoute old boys? Een hoge boete, chemische castratie voor de hele raad van bestuur? Nee, ze moeten ‘in hun jaarverslag uitleggen waarom dit niet is gelukt.’ Dat is toch geen straf Jet Bussemaker? (S4-A6)

Het slechte beleid koppelt *ZML* aan de vele concessies die de linkse regeringspartijen doen. Zo noemt Lubach Samsom “de man van concessies-doen” (A3-A1), waardoor hij steeds meer opschuift naar rechts. Op ironische wijze laat Lubach doorschemeren dat hij geen begrip heeft voor de concessies die politici doen: “Asscher sloeg met zijn vuist op tafel en zei: ‘Al die onzin met die marktwerking en die eigen verantwoordelijkheid, die ga ik gewoon uitvoeren!’ Nou, zo gedoogd zo gedaan” (S6-A1).

Visuele middelen versterken dit standpunt. Zo toont *ZML* een bewerkte foto van Pechtold in een T-shirt met daarop de tekst: “D66 loves Jesus” (S7-A5). Lubach maakt met zijn uitspraken duidelijk dat hij niet gediend is van de concessies: “Gadverdamme...mag ik een teiltje?” (S8-A4). Van ‘coalitieslijmballen’ lijkt Lubach geen fan.

Iets dat Lubach aanhaalt om te tonen dat het doen van concessies in veel gevallen niet goed is, is de tegenstrijdigheid en hypocrisie die daarin naar voren komen. Die tegenstrijdigheid toont hij door beelden van vóór de regeringstijd en van tijdens de regeringstijd te vergelijken. Dit heeft volgens Lubach gevolgen voor de geloofwaardigheid van de politicus, die hij op ironische manier op de hak neemt: “De PvdA maakt een draai van 180 graden in de discussie over de Syrische asielzoekers. Teken met een passer de bochten waarin Diederik Samsom zich moet wringen om toch nog geloofwaardig over te komen” (S1-A4).

De concessies en de bijkomende tegenstrijdigheid hebben volgens Lubach negatieve gevolgen voor het succes van de politieke partij. Hij ziet het grote verlies van de destijds regerende partij al vóór de verkiezingen aankomen en doet een ironische voorspelling in een zogenaamde ‘uitzending uit de toekomst’: “De grote verliezer was natuurlijk de PvdA die nul zetels haalde en dus niet terugkeert in de Tweede Kamer” (S6-A7). Hierbij richt Lubach zich specifiek tot Lodewijk Asscher: “Door jou is een hele volkspartij verdwenen” (S6-A7).

Hoewel uit het bovenstaande geconcludeerd kan worden dat volgens Lubach de linkse coalitiepartijen zelf verantwoordelijk zijn voor het feit dat zij ‘coalitieslachtoffers’ zijn geworden door de concessies die zij hebben gedaan, komt ook naar voren dat hij de rechtse regeringspartij direct aanwijst als schuldige voor het afnemende succes van de linkse coalitiepartijen. Zo schuift de VVD

volgens Lubach de vervelende klusjes af op linkse kabinetsleden en fractievoorzitters, waardoor de linkse politicus een politiek slachtoffer wordt: “Staatssecretaris Mansveld heeft alle kutklusjes gekregen van minister Melanie Schultz van Haegen” (S3-A3). Volgens Lubach heeft Rutte een specifiek aandeel in het creëren van politieke slachtoffers, zoals blijkt uit een imitatie van Samsom met de volgende uitspraak: “Ahhh fuck, Mark heeft me er ingeluisd” (S4-A4).

Vals

Een tweede thema dat uit de uitzendingen is af te leiden is de linkse politicus als ‘vals’. Dit thema is geconstrueerd op basis van een vijftal subthema’s, die hieronder worden besproken.

Eén van de subthema’s is het misleidende karakter van de linkse politicus. Hieronder valt niet alleen de ontkenning van fouten, maar ook het vertellen van onjuistheden. Lubach wijst op deze leugens: “Ollongren zegt, die diensten mogen op dit moment niet aftappen via de kabel. Maar dat klopt niet, het mag namelijk wel” (S8-A7). Daarnaast wijst Lubach op “de gespeelde verbazing van Dijsselbloem op de Europese naheffing”, wat ook als misleiding kan worden gezien (S1-A9). Door het aantonen van de leugens en gespeelde emoties speelt Lubach in op de ongeloofwaardigheid van de politici.

Naast deze misleiding spelen politici volgens Lubach ook op een valse manier in op de media, waarbij zelfs van mediamisbruik kan worden gesproken. Politici worden getoond als ‘baasspelers’, waarbij zij zelf volledig willen bepalen waar het gesprek over gaat en de media-inhoud dus niet meer onafhankelijk is. Dit haalt Lubach aan als propaganda: “Ophef in propagandaland. Deze week was eindelijk de documentaire over Jesse Klaver te zien. De meest onafhankelijke film sinds ‘a fantastic game’ van documentairemaker Ruud Gullit” (S7-A1). De mannen van DENK lijken daar volgens *ZML* nog wat verder in te gaan: “DENK heeft gebruikgemaakt van zogeheten internet trolls. Nepaccounts met als doel om politieke tegenstanders zwart te maken” (S6-A5). Hieraan koppelt Lubach dat de mannen van DENK tegen waarheidsvinding zijn en journalisten buiten de deur zetten, wat wordt gezien als een aanval op de media. Lubach toont ook een subtielere variant als mediamisbruik om zieltjes te winnen. Zo valt hij Klaver aan, aangezien hij in een talkshow besluit “vol op het emo-orgel te gaan over twee mediagenieke kinderen” (S9-A1).

Een ander terugkerend subthema toont aan dat linkse politici als profiteurs worden gezien. Zij profiteren volgens *ZML* onder andere van hun werk, doordat zij op deze manier regels kunnen instellen die voordelig zijn voor het eigen leven. Zo wordt het ministerbaantje van Plasterk gezien als “een heel omslachtige manier om je vergunning te regelen” (S6-A2). Ook besteedt Lubach aandacht aan de wachtgeldten voor opgestapte politici, die volgens hem omslachtig zijn. Zo gebruikt hij als voorbeeld Tofik Dibi: “Ik kocht gisteren nog een karamel latte bij de Starbucks. Een extra grote. Gewoon van mijn wachtgeld” (S4-A4).

Het profiteren wordt daarnaast op een extremere manier aangehaald, namelijk als corruptie. Linkse Eerste Kamerleden van D66 worden gekoppeld aan nevenfuncties, die volgens Lubach wel

heel sterk leiden tot belangenverstrengeling. Om dit aan te tonen refereert Lubach op satirische wijze aan een interview met Van Boxtel: “U spreekt met Roger van Boxtel. Voor de Menzis man toets één. Voor de mensenmens toets twee. Voor de politicus toets drie. Voor de voorzitter van de NS toets vier” (S9-A3). Zo toont hij aan dat er sprake is van verschillende persoonlijkheden voor de buitenwereld, die tijdens de stemming in de Eerste Kamer allemaal samenkomen en een besluit vormen dat voordelig is voor de eigen functies en belangen.

Een onderwerp waar Lubach in zijn programma veelvuldig over valt is de ‘plagiërende politicus’. Dit subthema schrijft hij voornamelijk toe aan één persoon: Jesse Klaver. De ‘inspiratie’ die hij heeft opgedaan bij Obama komt vaak aan de orde: “Zó wil hij het ook. Opgestroopte mouwen, publiek achter hem. Je ziet gewoon dat die geïnspireerd is door Obama. En in z’n speech kun je dat ook wel een béetje horen” (S5-A2). Hierop volgt een instart waarin de uitspraken van Klaver en Obama worden vergeleken, waarin de speeches van Klaver een directe vertaling lijken van de speeches van Obama. Lubach gaat hier vervolgens op een ironische manier op in: “Mensen, waarom drinkt Jesse Klaver altijd zoveel? Hij hoopt dat hij de volgende dag Barack is” (S5-A2). In een later seizoen komt de uitgebreide kritiek op de plagiërende Klaver terug, dit keer als een vergelijking tussen de speeches van Klaver en cabaretier Vincent Bijlo: “Vincent Bijlo zegt: ‘Dit is een ode aan handen die helpen.’ En Jesse zegt: ‘Dit, dit is een ode aan DE handen die helpen.’ Zie je, zeker vier of misschien wel vijf letters anders!” (S9-A1).

Zwak/ongeschikt

Het derde thema dat in de uitzendingen van *ZML* naar voren komt, is de zwakheid/ongeschiktheid van linkse politici. Dit thema wordt aan de hand van subthema’s toegelicht.

Allereerst zijn een groot aantal segmenten toe te kennen aan de bevinding dat politici zwak zijn. Zo spreekt Lubach van linkse politici die niet serieus te nemen zijn, zichzelf wegcijferen, geen zeggenschap lijken te hebben en verward of niet op de hoogte zijn. Een veel voorkomende code is de onzekerheid van politici, die ervoor zorgt dat de politicus minder geschikt is: “Lieve onzekere Lil. ‘Ik weet niet zeker of dat lukt’, daar hebben we toch helemaal niks aan?” (S3-A3). Daarnaast lijkt emotionaliteit te zorgen voor een zwakkere politicus: “Ze was een ‘beetje’ ontroerd. En dan meteen de vergadering voor een half uur schorsen. Dus als ze een keer echt volschiet dan moet de Kamer twee weken met reces” (S4-A2). Tot slot lijken een aantal linkse politici niet serieus te nemen, wat ook voor meer zwakte zorgt.

Naast deze zwakker-makende kenmerken komen ook veelvuldig slechte karaktereigenschappen terug. Hiertoe behoren arrogantie, schaamteloosheid en een gebrek aan respect. Daarnaast speelt Lubach sterk in op de betweterigheid van politici. Zo bevat het programma een item waarin de acties van Kuzu aan bod komen. Een fragment toont dat hij weigert een hand te geven aan de Israëlische leider wegens een negatieve kijk op zijn beleid, waarop *ZML* kritiek uit: “We moeten als Nederland niet denken dat we altijd alles maar beter weten” (S5-A2).

Een eigenschap die veelvuldig terugkomt is de naïviteit van linkse politici. Zo haalt Lubach het onterechte vertrouwen van linkse politici in hun rechtse coalitiepartners aan, maar ook de te optimistische plannen van politici. Daarnaast besteedt Lubach uitgebreid aandacht aan de paranoia van Kuzu en Azarkan. Een volledige instart is gecreëerd, waarin Kuzu in een parodie alles om zich heen verdacht lijkt te vinden:

Kuzu (parodie): Hier ziet u mijn waardig collega Öztürk in een privégesprek, maar als je goed kijkt dan lees je hier het woord Sony. En Sony is een Japanse elektronicaconcern voor walkmans. Maar als je naar hun website gaat dan zie je dat ze ook videocamera's fabriceren. Dus dit kan dus niks anders zijn dan een camera van de media om ons kapot te maken. (S6-A5)

Een ander punt dat Lubach sterk bekritiseert is de nietszeggendheid van linkse politici, die bijdraagt aan de ongeschiktheid. Volgens Lubach doen zij veel nietszeggende uitspraken, zoals terugkomt in een item over Klaver. Hem wordt gevraagd hoe GroenLinks het aan gaat pakken, waarop zijn reactie luidt: "Kijk om je heen, dit is het begin. We staan in de Melkweg. We gaan alleen maar verder groeien." Hierop reageert Lubach: "Dit is geen antwoord!" (S5-A2). Lubach toont daarnaast dat veel open deuren worden ingetrapt, zoals het geval is bij een uitspraak van Marijnissen: "De rijkste groep van Nederland zijn de rijken". Lubach reageert hierop met een satirisch stuk: "Hey Jan, de koudste maanden zijn de maanden november tot maart. 'Eh nee dat is flauwekul. De koudste maanden zijn de maanden met de koudste temperaturen.'" (S5-A10).

Wat ook lijkt bij te dragen aan de zwakte van linkse politici is dat een aantal van hen niet realistisch denkt. Zo wijst Lubach op de droomwereld van Klaver: "Het Nederland van . . . Jesse Klaver waarin geen kinderleed bestaat en staatssecretaris Harbers geen kinderen het land uitzet dat bestaat helaas niet". Het item eindigt met een irritatie van Lubach: "Jesse, fuck off" (S9-A1). Daarnaast spreekt Lubach over de sprookjeswereld van Asscher waarin hij minister-president wordt:

Ja dat verhaal dat je een wolf opensnijdt en dat dan Roodkapje en oma er levend uitkomen, daar kan ik nog wel in meegaan. Maar dat stukje dat de PvdA de grootste wordt daar had ik wel echt zoiets van, wat is dit voor sicke shit! (S6-A7)

Het bovengenoemde voorbeeld over Klaver leidt direct tot het volgende subthema: het slechte beleid van de oppositiepartijen. Volgens Lubach komen zij met onmogelijke en oneerlijke voorstellen, onnozele tegengeluiden en een gebrek aan inhoud. Op dit laatste spreekt Lubach wederom Klaver aan: "Ik wilde ook nog een grapje maken over de inhoud van de speech van Klaver, maar dat lukte niet want daarvoor heb je eerst inhoud nodig!" (S6-A7).

ZML toont de ongeschiktheid van politici ook op een directere manier aan, namelijk door de ongeschiktheid van partijleden te benoemen. Lubach uit kritiek op afgetreden ministers en

staatssecretarissen, maar ook nog-zittende leden krijgen het te verduren. Dit laatste geldt onder andere voor de Leidse burgemeester: “De gemeente gaat nu nadenken over een nieuwe...burgemeester neem ik aan!” (S9-A10).

Bij bovenstaande subthema's richt Lubach zich op het politieke leven van politici, maar ook komen veelvuldig onderwerpen aan de orde die de focus leggen op het persoonlijke leven. Ook deze persoonlijke punten lijken de politici onderuit te halen. Zo is de leeftijd van linkse politici een terugkerend onderwerp, waarbij voornamelijk Klaver en Jetten als te jong worden gezien. Een kind in de uitzending doet deze uitspraak: “Die [politici] worden ook steeds jonger. Dan zie je die Jesse Klaver en dan denk ik, hallo hoe oud ben jij? 12?” (S3-A4). Aan Jetten wijdt ZML een volledige instart, met een kinderverhaaltje over de nieuwe fractievoorzitter van D66: ‘Robje Jetten’ (S9-A5).

Sterke inzet met weinig succes

Het laatste thema dat wordt gekoppeld aan linkse politici in ZML is de sterke inzet die zij tonen, waar zij nauwelijks voor worden beloond. De subthema's die hiertoe behoren zijn hieronder uitgewerkt.

Hoewel het programma vaak politici afbrandt, is ook een patroon te herkennen waarbij linkse politici juist worden geprezen om hun inzet. Het concrete beleid dat sommigen voeren is daar een onderdeel van. Op een positieve manier kijkt Lubach naar de standpunten, doelgerichtheid en oplossingsgerichtheid waarmee politici voor de dag komen. Hij neemt daarbij enige verbazing mee in zijn stem, maar lijkt niet bang om toe te geven dat politici soms ook goede zaken verrichten: “Ik ben onder de indruk. Ze komt gewoon met een concreet plan. Wat een superwoman! Of moet ik zeggen: It's Super Ploumen!” (S6-A2). Zijn positieve uitspraak versterkt hij met een bewerkte afbeelding, waarbij het hoofd van Ploumen op het lichaam van een superheld is geplakt. Zo blijft het item toch nog satirisch.

ZML versterkt de positiviteit rondom bepaalde linkse personen met een positieve blik op de spreekvaardigheid van deze linkse politici. Lubach wijst op de slimme sprekers die humor en beeldspraak inzetten om de politiek begrijpelijk te maken voor alle burgers. Hierbij wijst hij ook op het gemak dat politici hebben bij het geven van antwoorden: “Het valt mij op en daar bent u nu zelf weer een goed bewijs van, dat u erg goed bent en waarschijnlijk getraind bent in het geven van snelle en duidelijke antwoorden” (S2-A4).

De politieke inzet van linkse politici komt daarnaast naar voren in een meer algemene benadering. Zo benadrukt hij de sterke inzet voor de nieuwe donorwet met beeldspraak: “Pia Dijkstra van D66 debatteerde de longen uit haar lijf, die meteen werden gekoeld en opgehaald, waardoor een 22-jarige student uit Meppel weer een nieuwe kans heeft gekregen” (S8-A2). Lubach besteedt daarnaast aandacht aan politici die deze sterke inzet doortrekken naar het dagelijks leven, zoals bij Samsom het geval is. Lubach laat hem tijdens een interview aan het woord over zijn vrijwilligerswerk in de zorg, wat hij aanhaalt als mooi en sympathiek werk (S3-A1). Daarnaast toont Lubach met zijn items dat politici leven voor hun werk, waarbij de politiek prioriteit heeft boven het gezin. Om dit te

benadrukken, start *ZML* een fragment van *Pauw* in: “Ik denk dat Pechtold het veel fijner vindt om [bij het Binnenhof] te wachten tot hij naar binnen mag dan om thuis bij z’n gezin te zitten” (S1-A7).

Een ander belangrijk subthema dat terugkomt in de sterke inzet van politici is het geruststellen van de samenleving. Hoewel bepaalde linkse politici eerder al door Lubach in verband zijn gebracht met chaos, brengt hij anderen juist in verband met het oplossen van deze chaos. Zo ook bij Ploumen over het omstreden handelsverdrag CETA. Na de uitspraak, “Kunt u daar even een handtekening onder zetten? ‘CETA wordt aangepast, groetjes Ploumen’”, zet Ploumen haar handtekening en belooft daarmee voor het Nederlandse volk op te komen (S3-A9).

Ondanks bovenstaande waarnemingen van een sterke inzet beleven linkse politici volgens Lubach weinig succes. De grote vraag naar aandacht die gepaard gaat met deze sterke inzet lijkt weinig succesvol. De vraag naar aandacht leidt bij sommigen tot een negatieve bekendheid: “Sommige persoonsnamen hebben in de loop der tijd een negatieve bijklank gekregen. Daarom wordt . . . Tunahan Kuzu Tonnie Koetsier” (S5-A10). Het meest directe voorbeeld dat Lubach geeft van het matige succes na een sterke vraag naar aandacht richt zich op Klaver:

Jesse Klaver die heeft het hele campagneteam van Obama ingehuurd, hij heeft de HMH uitverkocht en op jonge leeftijd zijn vader buiten de deur gezet voor een zielig levensverhaal. En die heeft na al die moeite nog steeds 6 zetels minder dan een gast die alleen haring heeft gegeten! (S6-A8)

Het matige succes, zoals hierboven beschreven, komt in combinatie met toenemende onbekendheid. Zo haalt Lubach de marginaliteit van de PvdA aan, waardoor leden niet meer worden herkend. Zo ook bij Timmermans, die op straat aangeeft de baas van Europa te willen worden: “Er zitten zelfs mensen met hun rug naar Timmermans toe. Schat denk je dat ik nu een biertje kan bestellen of moet ik even wachten tot die kabouter klaar is met zijn straattheater?” (S9-A5). Daarnaast geeft Lubach ruimschoots aandacht aan de onbekende nieuwe leider van D66: “Die dialoog ging nog een tijdje zo door. ‘Rob Jetten.’ ‘Wie?’ ‘Rob Jetten.’ ‘Oh ja...wie?’” (S9-A5).

4.1.2. Rechtse politici

Tabel 4.2: Thema's en subthema's beeldvorming rechtse politici

Stereotype rechts	Materialistisch Vaderlanders Kakkers Onaantrekkelijk Eenzaam
Vals	Misleidend Hypocriet/tegenstrijdig Profiteurs Fraudeurs Vriendjespolitiek Belangenverstrengeling Misbruik van media

Gevaar voor de beschaving	Veroorzaken gevaar Negeren wet Ondermijning van de samenleving Populistisch
Teleurstelling	Grijpen niet in waar en wanneer nodig Rampbeleid Stellen Nederlanders teleur Nemen werk niet serieus Zwak Niet inspirerend Onbelangrijk
Onterecht succesvol	Onterecht populair Niet concreet Samengeraapte standpunten Aandacht afleiden van belangrijke zaken Vervelende personen

Deze paragraaf biedt een antwoord op de volgende deelvraag: ‘Wat is de beeldvorming over rechtse politici in *Zondag met Lubach*?’ Uit de analyse zijn vijf grote thema’s naar voren gekomen op dit vlak. Het thema ‘stereotype rechts’ is geconstrueerd en daarnaast worden rechtse politici gezien als ‘vals’, ‘gevaar voor de beschaving’, ‘teleurstelling’ en ‘onterecht succesvol’. Deze thema’s worden hieronder toegelicht.

Stereotype rechts

Eén van de ontdekte thema’s is ‘stereotype rechts’. De subthema’s die hiertoe behoren worden hieronder besproken.

Materialisme is het eerste subthema dat *ZML* veelvuldig koppelt aan de rechtse politicus. Lubach toont dat politici hebberig zijn en op een onverantwoorde manier met geld omgaan. Dat het hier gaat om politici die veel geld en luxe bezitten, wordt duidelijk door de uitspraken in het programma: “Dit is geen standaard geitenwollen sok. Ed Nijpels is een VVD’er. Meer een geitenwollen Saab” (S6-A10). *ZML* benadrukt de rijkdom van rechtse politici extra door de gedachtegang in beeld te brengen. Zo toont *ZML* een foto van Elias en een denkballon vol auto’s met daarbij de gesproken tekst: “Elias zegt in het NRC: ‘Alle hens aan dek, hier worden minimaal 10.000 Maserati’s per jaar vershredderd.’ Ton Elias denkt in Maserati’s” (S1-A6). Daarnaast laat Lubach het lijken alsof rechtse politici minderwaardig denken over goedkopere producten: “‘Straks botsen we.’ ‘Dat maakt niet uit, het is toch maar een Fiat Multipla’” (S2-A4).

Een ander terugkerend kenmerk van de rechtse politicus is deze als ‘vaderlander’. Rechtse politici lijken veel waarde te hechten aan tradities. Zo ook Rutte: “Het is niet Groene Piet of Bruine Piet, het is Zwarte Piet. . . . Het is een oude traditie” (S1-A9). De liefde voor het vaderland betekent voor een aantal politici een grotere afkeer tegen andere etniciteiten, wat *ZML* op ironische wijze aanhaalt in een carnavalskraker waarin de parodieversie van PVV’er Bosma zingt: “Wij vieren feest, dus weg met Marokkanen want ze gaan ervandoor met onze banen” (S6-A4).

Een stereotypering van de rechtse politicus, en dan in het bijzonder de VVD-politicus, is de ‘kakker’. De verwijzing naar deze stereotypering gebeurt op het gebied van kleding, taalgebruik en uitspraak: “Hoe noem je mensen die zo praten ook alweer? . . . Oh ja onversneden kakkers, dit zijn gewoon koorballen onder elkaar. Sjongejonge!” (S6-A1).

Lubach richt zich daarnaast op de onaantrekkelijkheid van de rechtse politicus. Zo richten bepaalde items zich op het overgewicht en het seksloze karakter van bepaalde politici: “Nu denk je misschien ICT, rapporten, overheid. Veel sekslozer kan het niet. Maar jawel, het rapport werd gepresenteerd door VVD-Kamerlid Elias” (S1-A6). Daarbij legt *ZML* vaak de focus op bepaalde uiterlijke kenmerken: “Hij was bekend als minister van Buitenlandse Zaken en de man die als kind in een pot met gele gel is gevallen” (S8-A4). Tot slot legt Lubach de aandacht op de hogere leeftijd van veel rechtse politici. Zo toont Lubach Hiddema als een dansende bejaarde in een meme (S8-A8).

Een laatste subthema dat veelvuldig terugkomt is de rechtse politicus als eenzaam. In de items haalt Lubach aan dat politici geen vrienden hebben, geen liefde en dus eigenlijk een sneu leven leiden. Vooral de minister-president moet het op dit vlak ontgelden: “Het is vandaag Valentijnsdag én het is Mark Ruttes verjaardag! Zing: Mark Rutte is jarig op Valentijnsdag, dat kun je wel zien dat is ironisch” (S4-A6).

Vals

Het volgende thema dat terugkomt in de beeldvorming van *ZML* is dat van rechtse politici als vals. De bijbehorende subthema’s volgen hieronder.

Het eerste subthema wijst op de misleiding die rechtse politici volgens Lubach inzetten. De leugens en incompleetheiden die politici verkondigen bespreekt hij uitvoerig. Lubach noemt Rutte de “Pinokkio van de lage landen” (S4-A5) en ook Halbe Zijlstra moet het ontgelden: “Hij heeft gejoekt. Foei Halbe, stoute Halbe. Stout! Dat wordt zonder gel naar bed vanavond” (S8-A4). Daarnaast wijst Lubach op de fotoshoppraktijken van Wilders en de onterechte schuld die hij geeft aan linkse politici. Ook haalt hij de smoesjes van politici aan: “We liggen in een rivierdelta en de brug stond open. De hond heeft m’n milieumaatregelen opgegeten. . . . Smoesje Mark!” (S4-A3). Daarbij komt het verdraaien van cijfers ruimschoots aan de orde: “Niet goochelen met cijfers en de waarheid vertellen. We zijn wel heel benieuwd naar waar je nu je speeches in de Tweede Kamer mee gaat vullen Henk” (S2-A5).

Een tweede subthema wijst op de hypocrisie en tegenstrijdigheid van rechtse politici. Lubach vergelijkt politieke uitspraken van eenzelfde politicus uit het heden en verleden met elkaar en toont zo aan dat hij/zij de eigen uitspraken tegenspreekt. Dit gebeurt onder anderen bij Rutte, Buma, Hennis, Wilders en Van Nieuwenhuizen. Lubach pakt ook Opstelten aan voor zijn hypocrisie vanaf het moment dat hij deel uitmaakt van de coalitie en zijn uitspraken niet meer overeenkomen met die uit zijn verleden: “Had minister Opstelten maar naar burgemeester Opstelten geluisterd” (S3-A8). Lubach wijst daarnaast op de tegenstrijdigheden die aantoonbaar worden tijdens campagnetijd: “Je kunt van de

VVD zeggen wat je wilt, maar als er verkiezingen aankomen zijn ze een baken van integriteit” (S2-A2). Op deze uitspraak volgen video’s van twee tegenstrijdige uitspraken van Rutte. “In twee weken van ‘opgeblazen verhaal’ naar, ‘logisch dat die opstapt’. Ze gaan als een gek!” (S2-A2).

Binnen de beeldvorming toont *ZML* rechtse politici als profiteurs. Zij hebben in de huidige politiek de meeste macht en profiteren hier volgens Lubach van door de vervelende klusjes weg te geven aan linkse politici en zelf de makkelijke taken op zich te nemen. Dit lijkt het geval bij minister Schultz: “Zij maakt er een puinhoop van, schuift dat door naar haar staatssecretaris en uiteindelijk is iedereen weg behalve zij. Wauw...ik denk dat zelfs Sepp Blatter hiervan zou zeggen: ‘Ah dat kun je niet maken’” (S3-A7). Ook zet Lubach Teeven neer als iemand die anderen de schuld geeft en daarvan profiteert: “Fred Teeven begint aan iets, hij verneukt z’n eigen partij en dan mag iemand anders het oplossen. Wat een Teevendeal!” (S4-A5).

Waar *ZML* rechtse politici daarnaast mee in verband brengt is fraude. Lubach wijst op de ‘oplichters’ die zich onder de politici voordoen. Hij toont schimmige declaraties aan, spreekt van ‘barbaren’ en komt meerdere malen terug op dezelfde fraudezaken van politici waarbij veel geld is weggesluisd. Zo ook bij Krol: “Henk. Je leeftijd is echt het probleem niet. Het is echt die fraude enzo waar mensen na een tijdje op afknappen” (S1-A9).

ZML spreekt rechtse politici ook sterk aan op de ‘vriendjespolitiek’ die zij bedrijven. Vooral de VVD krijgt op dit vlak een harde aanpak. Zo wijst Lubach op de ministerbaan die “een goede kennis van Mark Rutte” (S8-A6) vervult en op hoe Dijkhoff zichzelf heeft opgewerkt binnen de politiek: “Hij heeft maandenlang nauw samengewerkt met Mark Rutte en opeens heeft die een topbaan. Wat een toeval” (S2-A5). Daarnaast richt Lubach zich veelvuldig op de vriendjespolitiek die met name Rutte bedrijft met grote bedrijven: “Dit regeerakkoord wordt mede mogelijk gemaakt door Shell” (S7-A7).

Om een stap verder te gaan is het subthema ‘belangenverstrengeling’ opgesteld. Zo wijst Lubach op de overschrijding van ethische grenzen in de Eerste Kamer, waar veel rechtse Kamerleden nevenfuncties uitoefenen die invloed hebben op de politieke besluiten die zij nemen. Zo ook Duthler: “Duthler heeft gestemd voor een wetsvoorstel waarin adviezen van haar eigen bedrijf waren opgenomen” (S9-A3). Ook richt hij zich op Tweede Kamerleden die bepaalde belangen hebben die voor oneerlijke uitkomsten kunnen zorgen. Zo besteedt Lubach aandacht aan de affaire Schippers, waarbij hij bekend maakt dat deze minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport getrouwd is met een zorgconsulent. Voor Lubach is dit een reden om letterlijk de alarmen af te laten gaan:

Als ze ‘s ochtends van huis gaan is háár grootste zorg het beteugelen van de zorgkosten . . . en hij gebruikt de randjes van háár wet om zo veel mogelijk geld naar die zorgdirecteuren te pompen. . . . Dus de man van minister Schippers leeft van de mazen in háár wet! (S5-A1)

Het laatste subthema is het ‘misbruik van de media’. Hierbinnen wijst Lubach op rechtse politici die de media beïnvloeden, waardoor de journalistiek niet geheel onafhankelijk meer is: “Als de camera uit is, zegt Rutte: ‘Het échte gevaar vind ik dat Geert Wilders met de PVV de grootste wordt. Waarom vraagt u me daar niet naar?’” (S6-A6). Ook behandelt het programma hoe rechtse politici de pers aan het lijntje houden en hoe zij onterechte media-aandacht trekken. Naast deze beïnvloeding van de pers wijst Lubach ook op het compleet ontwijken van de pers: “Het favoriete medium van Geert Wilders is Twitter. Zo kan hij zijn boodschap om de pers heen bij de mensen krijgen” (S6-A5).

Gevaar voor de beschaving

ZML haalt rechtse politici aan als gevaar voor de beschaving. De subthema’s die tot dit thema leiden zijn in deze paragraaf opgenomen.

Het subthema dat hierbinnen het meest voor de hand ligt is de rechtse politicus als veroorzaker van gevaar. Lubach toont dit gevaar door het over dictatoriale contacten te hebben, zoals Wilders die hij neerzet als “een vriendje van Poetin” (S1-A5). Daarnaast focust Lubach op de vatbaarheid voor chantage en het gevaar van geweldaanmoediging. Dit laatste brengt hij veelal in verband met Wilders: “Wilders onderschat hier misschien een beetje hoeveel stoeptegels je los kan wrikken in 30 seconden. ‘Tijdens een bijzin van PVV-leider Wilders zijn 4 asielzoekerscentra bekogeld met vuurwerkbommen’” (S3-A9). Ook richt Lubach zich op rechtse politici die staatsgeheimen verklappen, zoals de locatie van de Nederlandse F-16’s door minister Hennis. Lubach gaat lange tijd door op het gevaar hiervan:

Dan brengen we mensen in gevaar. Ik ga nu ook heel terughoudend foto’s van de piloten laten zien en dat doe ik ook maar één keer en daarna niet meer. Ja maar dat is hartstikke gevaarlijk. Niet alleen voor Marcel Hoogveld zelf, maar ook voor zijn vrouw en zijn twee kinderen op de Daliastraat 54 in Rijswijk. (S1-A1)

Een tweede subthema is het negeren van de wet. Het gevaar schuilt hierin dat er een einde komt aan de beschaving. Volgens Lubach negeren rechtse politici de Europese wet, Kamerregels en zelfs de grondwet. Zo schildert *ZML* Wilders af als “de man die de grondwet aan zijn xenofobische laars lapt” (S5-A4). Ook toont *ZML* dat rechtse politici zichzelf en anderen boven de Nederlandse wet plaatsen. Zo belicht Lubach een uitspraak van Rutte: “Ik heb het nog één keer voorgedaan haha. Ik heb niet het idee dat we ons helemaal aan de snelheid gehouden hebben, maar ja ik ben ook VVD’er hè. Dat mag” (S4-A5). Er zijn ook politici die de wet onbelangrijk laten klinken, wat volgens Lubach gevolgen heeft voor de gehele samenleving:

We gaan dus iets niet verbieden, omdat criminelen zich toch al niet aan de wet houden. Dit is hoe de minister van Justitie denkt over wetgeving? . . . Met deze opmerking heeft van der Steur in een paar seconden de hele rechtsstaat opgeheven en daarmee eigenlijk de hele beschaving. (S4-A6)

Beeld: graphic waarin de wereld vergaat.

De ondermijning van de samenleving is een derde subthema binnen het gevaar voor de beschaving. *ZML* toont dat plannen van rechtse politici veelvuldig worden doorgedrukt, zonder naar de mening van het volk of andere politici te luisteren. Lubach spreekt daarom ook wel van “Noord-Korea stijl” (S1-A7). Het niet naleven van de uitkomsten van een referendum is een terugkerende factor: “Buma gaat zich niks aantrekken van het referendum” (S7-A7). Volgens Lubach is dit onbegrijpelijk. Een andere vorm van ondermijning van het volk die terugkomt is dat politici wetten zo vervormen dat men er niet meer op kan terugkomen:

Het is slim van Mark Rutte dat hij de dividendbelasting niet verlaagt, maar gewoon helemaal afschaft. Want als de mensen nu zeggen: ‘Hey die belasting die moet weer omhoog!’, dan kan hij zeggen: ‘Welke belasting? Ik zie hem niet voorzitter. Voorzitter waar gaat dit over? Ik zie geen belasting.’ (S7-A7)

Tot slot beschouwt Lubach een aantal rechtse politici als populistisch, wat hij neerzet als een gevaarlijke politieke stijl. Een enkeling van hen wordt gezien als ‘gevaarlijke populist’. Zo benoemt Lubach Wilders tot “de Nederlandse Trump” (S5-A8) en maakt hij zelfs een vergelijking met Hitler. Binnen deze segmenten spreekt Lubach van racisme, xenofobie, ongenueanceerdheid en extreemrechtse opvattingen. Hij beschuldigt de PVV hiervan door extreme en racistische uitspraken onder de aandacht te brengen: “Vorige maand lag Jansen ook al onder vuur. Toen noemde hij Donald Trump en Barack Obama een heer en een aap” (S8-A7). Baudet zit volgens Lubach net op het randje: “Je kan hem er net niet op pakken. Maar goed, misschien toch goed om even aangifte te doen lijkt me” (S8-A6). Naast deze ‘populisten’ heeft Lubach het over rechtse politici die populistische standpunten aannemen om kiezers te trekken: “Het is verkiezingstijd. Dan hebben ze bij de VVD altijd PVV-Corvee. Dan moeten VVD’ers populistische uitspraken doen om kiezers bij de PVV weg te kapen” (S5-A9). Hierdoor ziet hij ze als volgelingen van de populist: “Als er één populist over de dam is volgt de VVD met Rutte” (S6-A7).

Teleurstelling

Het laatste thema in *ZML* is de rechtse politicus als ‘teleurstelling’. De bijbehorende subthema’s worden hieronder doorgenomen.

Het eerste subthema toont dat rechtse politici volgens *ZML* niet ingrijpen waar en wanneer nodig. Slecht Europees en nationaal beleid pakken zij niet streng aan, terwijl dit volgens Lubach juist van belang is: “Mark Rutte, als u kijkt: doe iets!” (S2-A4). Daarnaast negeren zij volgens Lubach

belangrijke politieke punten. Rechtse politici trekken hun handen af van belangrijke maatschappelijke problemen. Ook lijken zij problemen te onderschatten, zoals in een NOS-interview met burgemeester Aat de Jonge. Zijn onderschatting brengt Lubach op ironische wijze aan het licht:

Het kan een vervelende opmerking zijn, het kan niet-opbouwende kritiek zijn, of steeds als iemand iets zegt dat je dan met je ogen rolt, het kan een honkbalknuppel in het gezicht zijn, maar het kan ook een verkrachting zijn, het kan een onthoofding zijn, maar meer is het niet. (S4-A5)

Het tweede subthema wijst op het 'rampbeleid' dat rechtse politici volgens Lubach voeren. Zij lijken te komen met slechte oplossingen en een oneerlijk, te bedrijfsgericht, te kapitalistisch en onverantwoord beleid. Deze laatste haalt Lubach op ironische wijze aan: "Jongens 49 doden, wie heeft de sleutels van die stadsbus aan een kleuter gegeven?" 'Ja ik, maar kijk me er niet op aan want ik heb de verantwoordelijkheid juist bij die kleine Justin gelegd.'" (S6-A1). Dat Lubach het beleid een ramp vindt, wordt ook op een directere manier geuit: "Terwijl Mark Rutte praat speelde die man gewoon 'Imagine' van John Lennon. Dus het verkiezingsprogramma van de VVD is zo'n ramp dat mensen spontaan 'Imagine' beginnen te spelen" (S5-A6).

Het derde subthema betreft het publiek erbij. Het verwijst namelijk naar rechtse politici die de Nederlanders teleurstellen. Zo omschrijft Lubach Zijlstra letterlijk als "een Fries die het land heeft teleurgesteld" (S8-A4). *ZML* uit kritiek op rechtse politici, aangezien zij niet voldoende opkomen voor Nederland en hun verantwoordelijkheid niet lijken te nemen. Zo valt Lubach Rutte aan op zijn afwezigheid tijdens de vluchtelingencrisis: "Hij is wel de laatste aan wie ik denk bij visie en leiderschap. Hij wás er niet eens. Hij was in een ver buitenland in Amerika" (S3-A4). Ook het negeren van de publieke mening komt aan de orde, zoals in een gecreëerde instart: "Heeft u opmerkingen of tips hoe wij onze dienstverlening kunnen verbeteren? Lalalalala. Het nieuwe referendumstandpunt van Sybrand Buma is er voor het negeren van jong en oud" (S7-A7).

Het vierde subthema wijst op rechtse politici die het werk niet serieus nemen. Zij zijn volgens Lubach snel afgeleid van belangrijke zaken en gedragen zich informeel. Ze gaan door die informaliteit onverantwoord om met hun politieke taken: "Berckmoes zegt dat VVD-collega's volledig dronken in de plenaire zaal kwamen om te stemmen" (S7-A4). Ook wijst *ZML* op de onnodige extra banen die politici aannemen, terwijl ze die tijd goed hadden kunnen besteden aan hun politieke baan. Zo ook Rutte. Lubach bekritiseert zijn 'bijbaan' op een sarcastische manier: "Mark Rutte gaat toch ook niet op donderdagochtend staan lesgeven op een vmbo-school. Die neemt zijn baan serieus, dan ga je niet lopen bijklussen" (S8-A6).

Het vijfde subthema toont rechtse politici als 'zwak'. Zij zijn volgens Lubach te aardig en laten te makkelijk over zich heen lopen, bijvoorbeeld door alles weg te lachen. Volgens Lubach moet dit anders: "Waarom laat je dit toe? Rutte, misschien ietsje meer Poetin stijl? 'Zal ik het even overnemen?' 'Sure, you can try.'" (S3-A9), waarop Lubach een denkbeeldig geweer tevoorschijn haalt

en schietgeluiden maakt. Ook wijst Lubach op het gebrek aan het nemen van risico en de naïviteit van rechtse politici: “Henk Kamp zou zijn lul nog in een broodrooster douwen als het volgens Europese regels een onderbroek was” (S8-A2). Daarnaast speelt *ZML* in op de tegenvallende intelligentie van politici. Zo omschrijft Lubach Dekker als “niet een heel groot licht” (S4-A5) en staat de afkorting VVD naar aanleiding van de gebrekkige digitale kennis van Van Miltenburg voor “Vet Veel Digibeten” (S1-A6). Al met al omschrijft Lubach het kabinet door de zwakte als ‘incompetent’: “Halbe Zijlstra is niet de eerste VVD-politicus die aftreedt onder Rutte. Op volgorde van incompetentie zijn dat Hennis, Weekers, Opstelten, Van Miltenburg, Van der Steur, Teeven” (S8-A4).

Aansluitend bij de zwakte van rechtse politici toont *ZML* op dominante wijze dat rechtse politici niet inspirerend zijn. Lubach ziet deze politici als slechte sprekers die in herhaling vallen, om vragen heen draaien en met slechte speeches komen. Die slechte speeches behandelt Lubach op een sarcastische manier: “‘Yes we can! I have a dream! Blijf rustig en binnen de grenzen van de wet en het betamelijke!’ Briljant!” (S3-A4). Ook wijst hij op de traagheid, vreemde verwoordingen en nietszeggende uitspraken: “Ja...dat kan, maar dat kan ook niet. Geen speld tussen te krijgen. Dat is Ard van der Steur hè. ‘Yes we can, but also not!’” (S5-A10). Ook Dijkhoff bekritiseert hij op dit vlak:

Sommige leiders hebben het lef om controversiële dingen te zeggen . . . en je hebt ook leiders die wachten op een revolutie en dan zeggen: ‘Hey de barricades zijn vrij.’ Want echt iedereen had dit al gezegd. . . . Klaas die gebruikt niet alleen een cliché, maar hij doet alsof hij de eerste is die het durft te zeggen. Dat is geen cliché, maar een Klaaché. (S9-A5)

Tot slot is een subthema opgesteld waarin *ZML* rechtse politici toont als ‘onbelangrijk’. *ZML* ziet ze als misbaar en vervangbaar: “De vraag was, wie is in staat om het beter te doen dan de vorige voorzitter Anouchka van Miltenburg? Want dat zal nog echt mmm....meevallen. Het is een echte ‘mission possible’” (S4-A2). Ook wijst *ZML* op de maar kleine rol van onze politici in het buitenland: “Je hebt gepraat met Bangladesh en Slovenië? Wauw. Zo te horen zit Mark niet echt in de triple A vleugel van het VN-gebouw” (S3-A3). De impopulariteit van rechtse politici is een ander punt dat aan de orde komt. Zo lijken bepaalde politici niet populair onder collega’s en worden zij volgens Lubach “uitgekotst en afgeschreven” door het volk (S3-A4).

Onterecht succesvol

Een dominant thema in *ZML* is de rechtse politicus als ‘onterecht succesvol’. Hiertoe behoort een vijftal codes welke hieronder zijn toegelicht.

ZML ziet rechtse politici als onterecht populair. Lubach toont vol onbegrip de populariteit van politici die grote fouten maken onder collega’s: “‘Hey jongens, Fredje is terug. Lachen man. 4,7 miljoen en dan gewoon terugkomen hè. Heerlijk, dat is Fredje hè!’” (S2-A6). Ook wijst Lubach op de tactieken die politici gebruiken om populair te worden onder stemmers. Zo doen zij populistische

uitspraken om een bepaalde groep uit de samenleving te bereiken en veroorzaken ze verwarring bij de kiezers, waardoor deze denken dat de informatie die wordt gegeven volledig klopt. Daarnaast wijst Lubach op het rechtse inspelen op het angstgevoel, waardoor zij onterechte stemmen verkrijgen van burgers die eigenlijk niet op rechts willen stemmen: “Het blijkt dat de VVD en de PVV in de peilingen nek aan nek gaan en de GroenLinksers zijn zó bang voor premier Wilders dat ze nog liever stemmen op een politicus waar ze ook heel ver vanaf staan” (S6-A6). Tot slot komt de populariteit van Wilders vaak terug, waar hij helemaal niets voor lijkt te doen en volgens Lubach dan ook onterecht is: “Hij heeft één keer in Volendam een haring gegeten en dat was eigenlijk z’n hele campagne. En dat heeft hem vijf extra zetels opgeleverd...” (S6-A8).

Lubach bekritiseert het succes van rechtse politici door te wijzen op het beleid dat niet concreet is en wat dus ook niet kan worden uitgevoerd ondanks het grote aantal burgers dat deze rechtse politiek steunt. Lubach noemt het beleid van Wilders bijvoorbeeld “één grote vage droomvlucht” (S6-A5) en roept “#hoedan” in het leven om hem hier via Twitter mee te confronteren (S6-A5). Volgens Lubach zijn de plannen van Wilders symbolisch en niet haalbaar, waar hij te makkelijk mee weg komt. Volgens ZML wordt dit probleem steeds groter: “Sinds hij het hele idee heeft losgelaten dat je plannen ook echt moet uitwerken, is hij steeds radicaler geworden. Als details niet meer tellen wordt het een soort moreel apenkooien” (S6-A5).

Wat Lubach ook aanhaalt als onterecht bijdragend aan het succes van rechtse politici zijn samengeraapte standpunten. Volgens Lubach is vooral de VVD een partij geworden die het hele land tevreden wil houden, waardoor standpunten ook steeds meer door elkaar zijn gaan lopen. Hierbij lijken standpunten overgenomen te zijn van andere partijen: “Dat is dus de soep van de VVD, een beetje van de rest en een beetje van Rutte” (S6-A2). ZML representeert Rutte daarbij als een “standpuntenstofzuiger” (S6-A2) die geen eigen mening vormt, maar ze steelt van anderen.

Een ander punt dat opvalt en behoort tot het onterechte succes van rechtse politici is dat zij de aandacht lijken af te leiden van belangrijke zaken. Dit gebeurt volgens Lubach door drogredeneringen en bangmakerij. Die bangmakerij gebeurt met de zogenoemde ‘terreurschwalbes’: “Bij de minste kritiek meteen op de grond gaan liggen huilen over een aanslag in de hoop op een vrije tap” (S7-A7). Hiervan worden door de afleveringen heen veel voorbeelden gegeven, waarbij Rutte een terugkerend voorbeeld is. Zo schrijft Lubach de volgende uitspraak van hem toe aan de terreurschwalbes: “Sleepwet dit en dat, en ze deugen niet die politici blablabla. Weet je, wie niet deugen, dat zijn die klootzakken die de aanslagen plegen” (S7-A7).

Een laatste factor die bijdraagt aan het thema is de rechtse politicus als vervelend persoon. Dat Lubach een sterke afkeer voelt van bepaalde rechtse politici is duidelijk, zo ook bij de benoeming van “het probleem Wilders” (S6-A5). Lubach omschrijft rechtse politici als uitslovers en aanstellers, waaronder Baudet: “Veni vidi Thierry. Dat betekent ‘ik kwam, ik zag, ik stelde me aan’” (S6-A10). Rechtse politici zijn volgens Lubach moeilijk in de omgang. Hij wijst op de drang van politici om

voortdurend te overtreffen, wat hem zo sterk irriteert dat hij ervan gaat schreeuwen: “HENK HOU OP!” (S7-A6).

4.1.3. Vergelijking tussen links en rechts

Uit bovenstaande paragrafen kan worden afgeleid dat de beeldvorming over linkse en rechtse politici in *ZML* zowel verschillen als overeenkomsten vertonen. Ook binnen de overeenkomende thema's zijn verschillen te vinden in de dominante codes. Deze worden hieronder besproken, wat een antwoord vormt op de volgende deelvraag: ‘Wat zijn de verschillen en overeenkomsten in de beeldvorming over deze groepen politici?’

Bij zowel de linkse als rechtse dimensie komt het thema ‘vals’ terug. Hoewel een groot aantal codes bij beide dimensies terugkomt, zoals ‘misleitend’, ‘profiteurs’ en ‘misbruik van media’, lijken deze bij linkse politici minder uitgebreid en aanvallend dan bij rechtse politici. Zo bekritiseert *ZML* rechtse politici om hun oneerlijke omgang met linkse politici en hun misleiding van het volk. Bij linkse politici lijkt de kritiek meer gericht op het ontkennen van waarheden en inspelen op de media. Bij linkse politici lijkt daarnaast op kleine schaal sprake van corruptie, waarbij deze code gebaseerd is op de nevenfuncties van de politici. Bij rechtse politici is dit onderwerp dominanter aanwezig, welke is opgesplitst in de codes ‘fraudeurs’, ‘belangenverstrengeling’ en ‘vriendjespolitiek’ om de verschillende patronen duidelijk te maken. Kijkend naar de codes kan worden gesteld dat rechtse politici volgens *ZML* verder gaan in hun valse gedrag, waarbij zij veel verboden praktijken uitvoeren. Bij linkse politici lijken die verboden praktijken minder aan de orde, maar speelt *ZML* meer in op de misleidende praktijken die politieke personen inzetten om het volk te bereiken. Zo gaat *ZML* ook in op het plagiaat dat linkse politici plegen om de burger te bereiken met een bepaalde visie, die niet van hen is. *ZML* haalt daarnaast het tegenstrijdige karakter van rechtse politici aan dat is toegekend aan de ‘valsheid’ van deze personen. Zij lijken uitspraken te doen en deze niet na te komen. Het codeschema van linkse politici bevat eenzelfde subthema, maar deze is toegevoegd aan een ander thema, namelijk ‘coalitieslachtoffers’. Dit thema wordt verderop in deze paragraaf uitgewerkt.

Naast dit overeenkomende thema zijn verschillende thema's toe te kennen aan de linkse en rechtse dimensies binnen dit onderzoeksdeel. Zo toont *ZML* linkse politici als ‘zwak/ongeschikt’, een thema dat te vergelijken is met twee thema's van de rechtse dimensie: ‘gevaar voor de beschaving’ en ‘teleurstelling’. De zwakheid/ongeschiktheid van linkse politici is voornamelijk gericht op hun naïviteit, onrealistische voorstellen, nietszeggendheid en zwakke oppositiebeleid. Bij rechtse politici ligt de focus meer op de teleurstelling van de burgers. Zij lijken niet alleen incompetent, maar ook impopulair en de uitvoerders van een ‘rampbeleid’. Ze zijn volgens Lubach niet inspirerend, nemen het werk niet serieus en grijpen niet in wanneer nodig. Daarbij stellen ze de Nederlanders teleur, door niet genoeg op te komen voor de belangen van het volk. Daarnaast speelt *ZML* sterk in op het gevaar dat rechtse politici met zich meebrengen. *ZML* toont ze als de veroorzakers van gevaar en bekritiseert ze om het negeren van de wet en het ondermijnen van de samenleving. Ook het populistische beleid

van rechtse politici bestempelt Lubach als gevaarlijk. Vergelijkingen met Hitler tonen dit gevaar aan. Bij de beeldvorming over linkse politici lijkt dit gevaar niet aanwezig.

Twee andere thema's die met elkaar vergeleken kunnen worden zijn het linkse thema 'sterke inzet met weinig succes' en het rechtse thema 'onterecht succesvol'. *ZML* zet linkse politici neer als personen die veel inzet tonen in de politiek en veel doen om de samenleving gerust te stellen zonder dat ze daar veel succes mee behalen. Bij rechtse politici lijkt dit een ander geval. Zij lijken succesvol, maar dat succes is volgens Lubach niet terecht. Daarbij wijst hij op het niet-concrete beleid dat de rechtse politicus voert en het 'stelen' van standpunten van anderen. Daarnaast bekritiseert hij de manier waarop rechtse politici de aandacht afleiden van belangrijke zaken en ziet hij rechtse politici als vervelende personen die de populariteit niet verdienen.

Een links thema dat niet vergeleken kan worden met een rechts thema, maar daar toch direct mee te maken heeft is de linkse politicus als 'coalitieslachtoffer'. Lubach ziet de linkse politici in de coalitie als 'slachtoffers' van de rechtse collega's. De rechtse machtshebbers geven volgens Lubach vervelende taken weg aan de linkse politici, waardoor de linkse politicus 'politiek slachtoffer' is. *Lubach* bekritiseert linkse coalitiepartners om hun slechte beleid en de vele concessies die zij doen, waarbij hij de negatieve gevolgen hiervan behandelt. Ook zet hij ze neer als hypocriet/tegenstrijdig, aangezien zij volgens hem 180 graden draaien in hun standpunten. *ZML* brengt al deze genoemde punten in verband met de coalitie en de afspraken die links daarom maakt met rechts. *ZML* uit dan ook kritiek op de samenwerking met rechtse politici, waarbij de linkse politicus als slachtoffer van dit coalitiebeleid wordt neergezet.

Een rechts thema dat niet te vergelijken is met een links thema is 'stereotype rechts'. Lubach zet veelvuldig rechtse stereotyperingen in. Zo zet hij deze politici neer als materialistisch, kakkers, vaderlanders en focust hij op de eenzaamheid en onaantrekkelijkheid van deze personen. Bij linkse politici is geen patroon te ontdekken in deze richting en lijkt dominante linkse stereotypering niet aan de orde.

4.2. Publieke perceptie

4.2.1. Linkse politici

Tabel 4.3: Thema's en subthema's publieke perceptie linkse politici

Vals	Tegenstrijdig Plagiëren Misleidend Belangenverstrengeling
Ongeschikt	Slecht beleid Zwak Worden afgemaakt Slechte mediapresentatie Impopulair

Verdienen respect	Goed beleid Sterk Goede mediapresentatie Populair
-------------------	--

Deze paragraaf vormt een antwoord op de deelvraag: ‘Wat is de publieke perceptie bij de beeldvorming over linkse politici in *Zondag met Lubach*?’ Uit de analyse zijn drie grote thema’s naar voren gekomen die hierop van toepassing zijn. Het publiek ziet linkse politici als ‘vals’ en ‘ongeschikt’, maar ook vindt een deel dat de politici ‘respect verdienen’. Deze drie thema’s worden hieronder behandeld.

Vals

Het eerste dominante thema is dat linkse politici door het publiek worden beschreven als vals. Een viertal subthema’s behoort hiertoe, die hieronder zijn uitgewerkt.

Een sterk terugkerend subthema in de segmenten is dat linkse politici in *ZML* tegenstrijdig overkomen op het publiek. Naar aanleiding van de tweets kan worden gesteld dat de tegenstrijdigheid van politici zorgt voor ongeloofwaardigheid. Het publiek omschrijft politici als “draaikont” waarmee je alle kanten uit kunt (ArieVet, 2016) en wijst op hypocrisie: “Arjen Lubach zet anti-Israëlische handenweigeraar te kijk: laat zien dat Kuzu wel héél hypocriet is” (Jonahelshout, 2016). De twitteraars koppelen het tegenstrijdige beleid van politici aan hun partij: “Verhoeven had vorig jaar 21 bezwaren tegen de #sleepwet. Nu 0 bezwaren. Oorzaak: hij is een #D66’er” (Tolsmageneva, 2018).

Een tweede subthema dat sterk terugkomt in de tweets is dat deze wijzen op plagiaat van linkse politici. Vooral Klaver moet het ontgelden naar aanleiding van de uitzending van *ZML* waarin Lubach hem vergelijkt met Obama: “Jesse Klaver denkt dat hij Nederland wint met een vrij Baracke imitatie” (GeertenWaling, 2016). Die gelijkenis en na-aperij zorgt ervoor dat het publiek hem ook wel “Jesse – Obama – Klaver” noemt (DavidHeek, 2016).

Het publiek brengt linkse politici ook veelvuldig in verband met misleiding. In de tweets gaat het over linkse politici die feiten ontkennen en liegen. Zo ook Klaver: “Jesse Klaver is een valse herder gevolgd door makke schapen. #Valseprofeet #GroenLinks #Leugenaar” (Oldnoskool, 2017). Ook uiten de twitteraars kritiek op zijn manipulatie van de media: “‘Agressief naïef.’ Goeie term voor de mediamanipulatie die Jesse Klaver bedrijft” (JoostNiemoller, 2018).

Het laatste subthema is ‘belangenverstrengeling’, wat het publiek veelvuldig aanhaalt. Dit dominante subthema ontstaat voornamelijk door de mening van de twitteraars over minister Ollongren en haar rol in *ZML*: “Eén van de producers van #zml is heeeel toe-val-lig Irene van den Brekel, de vrouw van #kajsa #Ollongren ;-)” (KaliAndShakti, 2017). Uit deze tweets en vele anderen blijkt dat het publiek deze belangenverstrengeling niet waardeert en daarom niet alleen kritiek uit op Ollongren, maar ook op *ZML* zelf: “Ik geloof dat de redactie van #zml letterlijk in de reet van Ollongren zit. Dus echt veel satirische waarde heeft het programma daardoor niet. Dat heeft ‘t pas wanneer het vrijuit

over iedereen onafhankelijk een item kan maken” (Mark_elzinga, 2018). Dat het programma nu niet onafhankelijk is volgens het publiek komt op verscheidene manier terug. Zo spreekt het publiek van “pro-Ollongren censuur” (SerTheFun, 2018) en “Zondag met Ollongren” (PollyRotterdam, 2018).

Ongeschikt

Het tweede thema dat naar voren komt in de analyse is dat linkse politici in *ZML* door het publiek worden gezien als ‘ongeschikt’. Hiertoe behoren een aantal subthema’s.

De eerste code is het slechte beleid dat linkse politici volgens de twitteraars voeren. Volgens hen reageren zij niet kritisch op slechte plannen, draaien zij slechte bezuinigingen niet terug en moeten zij sneller beslissingen nemen. Daarnaast zien zij het gevoerde beleid als onduidelijk: “Welke garanties ? Op basis van welke competenties ? #NULzeggenschap #TTIP #TTIPalarm #Ploumen” (Top_grafisch, 2015). Ook laten twitteraars duidelijk blijken dat zij het gevoerde beleid niet waarderen: “Blijven zij hun groene onzin van € 1.000 mrd doordrukken?” (MarcusPluijm, 2018). Daarbij komt kijken dat linkse politici volgens het publiek niet naar het volk luisteren. Twitteraars voelen zich genegeerd en hebben niet het idee dat de politici interesse tonen in de belangen van de burgers: “#Kuzu heeft interesse in de burger denk je dan. Maar nee, het is weer eens eten waar het over gaat..☺” (AnnoMienie, 2017).

Het tweede subthema toont dat het publiek linkse politici ziet als zwak. Twitteraars zien ze als naïef en uiten kritiek omdat zij alles lijken weg te lachen. Plasterk wordt bijvoorbeeld als zo zwak gezien dat een twitteraar hem een “slappe hamster” noemt (Karen_de_Vries, 2016). Die zwakheid komt ook aan het licht door de focus te leggen op de intelligentie en kennis van linkse politici, die volgens het publiek nogal lijkt tegen te vallen: “Wat voor expertise heeft Dijksma zelf? 2 niet afgeronde studies, zelfs geen HBO diploma” (JeannettevanB, 2017). Daarnaast berekent het publiek het gebruik van onzinnige argumenten als eigenschap die de politicus naar beneden haalt: “De ‘argumenten’ die Jetten oplepelt over #kernenergie slaan nergens op en zijn gisteren in #zml nog heel duidelijk ontkracht” (Royramaker, 2018). Tot slot geven vele tweets weer dat politici niet serieus te nemen zijn. Ze worden op de hak genomen, bestempeld als ongeloofwaardig en nemen het werk niet serieus volgens de twitteraars: “Ploumen denkt nu dat ze vrienden is met @arjenlubach, neemt het niet serieus. Ze heeft echt niet door wat ze doet en waar het over gaat” (RobOkhuijsen247, 2015). Een twitteraar zet dezelfde politicus zelfs neer als “minister-voor-spek-en-bonen” (DFFLDR, 2015), aangezien zij volgens hem weinig toevoegt aan het politieke proces.

De zwakheid van politici heeft als gevolg dat het publiek ze sterk bekritiseert, naar aanleiding van de uitzendingen. Er kan zelfs worden gezegd dat twitteraars ze ‘fileren’. In de tweets geeft het publiek Lubach gelijk: “Klaver en die Turk worden prima afgemaakt” (FBrand2, 2016). Zij erkennen dat politici voor schut staan: “Oh wat gaat Jesse Klaver nat” (FlorisvdVeen, 2016). Ook wijzen twitteraars op de onnozele persoonlijkheid die naar voren komt in *ZML*: “Wat een pech want Pechtold

is weg. Nu wordt Robje de baas, maar eerst maakt Lubach hem een beetje dwaas, zoiets?” (Ilsevanhout, 2018).

Wat daarnaast naar voren komt is de slechte mediapresentatie van bepaalde linkse politici. Het publiek wijst op de onzekerheid van politici in de media. Zo ook in deze sarcastische tweet: “Samsom is helemaal niet zenuwachtig” (Paulinthedark, 2015). Uit de tweets blijkt ook dat het publiek deze politici daarom niet als sterke mediamensen ziet. Het publiek constateert zelfs dat bepaalde politici beter buiten de media kunnen blijven: “Blunder van #pvda om #samsom mee te laten doen” (Vandezet, 2015).

Tot slot is het subthema ‘impopulariteit’ geconstrueerd. Linkse politici zijn in een zeer groot aantal tweets niet-geliefd, oninteressant en moeten zelfs “ophoepelen” (Suuszonnnetje, 2016). Twitteraars geven aan dat verschijningen van politici in *ZML* zelfs invloed hebben op het kijkgedrag: “En nu met Pechtold erbij is het helemaal zaptijd” (Kovacm, 2015). Ook lijkt de aandachtstrekkerij van linkse politici de impopulariteit te versterken. Vooral de zogenoemde “enge kruiperige Pechtold” (Nandoecolumnist, 2015) lijkt hier aandeel in te hebben: “Zit net #zml terug te kijken en verbaas me over de "macarena-actie" van #pechtold. Dat is dus ook een ordinaire populist geworden” (ShariLee2, 2015).

Verdienen respect

Het laatste dominante thema toont dat linkse politici die zijn aangehaald in *ZML* volgens het publiek respect verdienen. De subthema’s die tot dit thema behoren zijn hieronder beschreven.

Allereerst spreekt het publiek over het goede beleid dat de politici voeren. Dit komt aan de orde door te spreken over de duidelijke standpunten die zij hebben en de verantwoordelijkheid die zij nemen: “Bijzonder politiek moment. Ploumen sprak duidelijke taal én nam groots verantwoordelijkheid” (Aanklacht, 2015). Twitteraars waarderen linkse politici om het beleid dat zij leveren, waardoor zij als held worden gezien: “Gouden douche voor #Ploumen schitterend! #superploumen” (HildeHuisman, 2017). Volgens het publiek verdient dit steun: “Ploumen website: help mee!” (ElkeKip, 2017).

Naast dit sterke beleid wijzen twitteraars ook op een sterke persoonlijkheid. Het publiek heeft het onder andere over een sterke argumentatie en verwoording: “Punten voor Klaver hier, sterke analyse en goed verwoord wat in Nederland een echt probleem is” (Martijnverbeek8, 2017). Daarnaast wijzen twitteraars op de sterke inzet en de goede spreekstijl: “Aboutaleb is met zijn persco vol duidelijke bewoordingen nu kudo’s aan het verdienen. #turkijerel” (GKlerk, 2017). Ook persoonlijkere eigenschappen die meehelpen aan een sterk karakter dat respect verdient komen aan de orde, zoals Samsom en zijn zorgzaamheid tijdens het vrijwilligerswerk in een verzorgingstehuis dat hij doet: “Samsom, meester van de steunkousen. Ook wel eens goed om te weten” (Anneliesbeth, 2015).

Een goede mediapresentatie is een ander subthema dat is opgesteld. Twitteraars halen de goede prestatie tijdens interviews in *ZML* zelf aan, wat zij noemen als “knap”, “geweldig” en “leuk”

(Margot_Pot, 2015; HansHegeman, 2015; Bertine83, 2015). Het publiek waardeert de humor die linkse politici voor het publieke vermaak inzetten, wat zelfs lijkt te leiden tot het gunnen van stemmen: “Wauw #Pechtold wint mijn stem” (Bernardoherne, 2015).

Tot slot is een subthema geconstrueerd dat wijst op de populariteit van politici onder het publiek. Hoewel deze code in mindere mate is te herkennen in de tweets, is toch een patroon ontdekt. Deze wijst voornamelijk naar de populariteit van Klaver: “Klaver komt het beste uit de [#zml] peiling. Goed nieuws! #tijdvoorverandering” (Jrnht, 2017).

4.2.2. Rechtse politici

Tabel 4.4: Thema's en subthema's publieke perceptie rechtse politici

Vals	Misleidend Profiteurs Corrupt
Gevaar	Gevaarlijk Verantwoordelijk voor chaos Harde aanpak nodig
Niet-geliefd beleid	Slecht beleid Niet concreet Te negatief
Mislukking	Zwakke inzet Onintelligent Niet serieus te nemen Geen inspirerende sprekers Tegenstrijdig Impopulair
Verdienen respect	Sterk Worden te hard aangepakt

Deze paragraaf geeft antwoord op de deelvraag: ‘Wat is de publieke perceptie bij de beeldvorming over rechtse politici in *Zondag met Lubach*?’ Uit de analyse zijn vijf thema's geconstrueerd op dit vlak. Het publiek ziet rechtse politici als ‘vals’, ‘gevaar’, uitvoerders van een ‘niet-geliefd beleid’ en ‘mislukking’, maar ook komt tot op zekere hoogte in de tweets terug dat de politici ‘respect verdienen’. Deze thema's worden hieronder besproken.

Vals

Het eerste thema dat naar voren komt is dat rechtse politici naar aanleiding van *ZML* worden gezien als ‘vals’. De subthema's die tot dit thema behoren zijn hieronder uitgewerkt.

Het eerste subthema toont aan dat twitteraars rechtse politici zien als misleidend. Dit woord komt veelvuldig terug: “Rutte misleidt. Is hij dom of een boef? Ik weet niet wat ik erger vind” (Jhvanderschee, 2018). De twitteraars wijzen op de “alternative facts” die politici vertellen (MarcelvanDriel, 2017) en op het grote aantal leugens dat zij verkondigen: “Tja, Rutte draait zijn hand niet om voor een leugentje meer of minder...🤔” (YolandaClaesse1, 2018). Daarnaast beschrijven zij

de politici als fantasten en volksverraders. Dit geldt voor Wilders en Baudet, maar ook voor Buma: “Volksverrader en verlakker, mijn naam is Buma, Sybrand Buma!” (Jackwastrots, 2017). De vraag volgens de twitteraars is hoe lang mensen nog in de leugens en het verraad blijven geloven: “Hoe zat is Nederland de @VVD en @MinPres #Rutte? Of trapt u er weer met open ogen in?” (Iuptr, 2017).

Daarnaast omschrijft het publiek rechtse politici als profiteurs. Hierbij gaat het voornamelijk om geld. Twitteraars zijn van mening dat politici te veel verdienen voor het werk dat ze doen, wat zij als oneerlijk zien: “Wat? Frank de Grave verdient met zijn bijbaantje in de 1e Kamer, meer pietermannen dan ik?” (DeDoentje, 2018).

Tot slot beschrijven twitteraars rechtse politici als corrupt. Hierbinnen verwijzen zij naar de belangenverstrengeling tussen de rechtse politiek en bedrijven: “Minister #Schippers niet onafhankelijk, in haar banden met het #bedrijfsleven” (TGIFinBrasil, 2017). Binnen de segmenten behorend tot dit thema nemen twitteraars het woord ‘corruptie’ letterlijk in de mond: Hier wat meer achtergrond over hoe de man van Edith Schippers binnenloopt door haar beleid #zml #corruptie” (Kletsious, 2016). Bepaalde twitteraars geven hier diepgaandere uitleg bij: “Familie #Edith Schippers en #Sander Spijker zijn ondernemers. Wij betalen hen voor zorg die we niet krijgen. Oplichters dus” (Henkdr55, 2016).

Gevaar

Het tweede thema dat duidelijk naar voren komt is dat van de rechtse politicus als ‘gevaar’. Hiertoe behoren drie subthema’s.

Het eerste subthema richt zich op de gevaarlijke eigenschappen van de politieke persoon. Zo omschrijft het publiek de rechtse politicus als geweldsoproeper: “Wilders is een fantast en ophitsers” (King66Arthur, 2017). Dezelfde politicus wordt omschreven als “probleem” (MiriamWesselink, 2017). Er volgt zelfs een vergelijking met Hitler om het gevaar van deze hedendaagse rechtse politicus aan te tonen: “De joodse @arjenlubach vraagt zich af wanneer Wilders nou concreet wordt. Zeg maar in jaren 20 aan Hitler vragen ‘wanneer concreet?’” (Pseudovrijheid, 2017). Twitteraars wijzen op de “onbewezen, maar giftige, ideetjes” (FDemocratie, 2017) van meerdere rechtse politici die gevaar creëren. Volgens de twitteraars is de rechtse politicus psychisch niet in orde en is dat zorgelijk: “Was het maar satire dan kon je er om lachen maar helaas was het serieus #zorgelijk” (TimV1970, 2017).

Daarbij komt kijken dat twitteraars rechtse politici zien als verantwoordelijken voor de chaos. Zij lijken te laat of helemaal niet in te grijpen bij belangrijke besluiten, waardoor zij chaos veroorzaken. Zo spreekt het publiek veelvuldig over “de chaos van Kamp in Groningen” (IlseDeckers, 2017). Ook de eindverantwoordelijkheid voor fouten koppelt het publiek aan de politicus. Zo eisen twitteraars zelfs dat bepaalde rechtse politici aftreden: “[Hennis moet] natuurlijk aftreden. Verantwoordelijk voor 2 doden” (Hehagel, 2017).

Een subthema dat gekoppeld is aan het gevaar, is dat twitteraars een voorkeur tonen voor een harde aanpak van rechtse politici naar aanleiding van ZML. Zij vinden de aanpak van Lubach te soft en

willen een kritischere aanpak van politici: “Amerikaanse satire brandt Trump tot op de grond toe af. Nederlandse satire zit Geert Wilders te normaliseren. Fuck Zondag met Lubach” (Petrakramer, 2017). Anderen vinden de aanpak al hard, hebben hier waardering voor en willen de satirische kritiek verspreiden: “Lubach maakt eindelijk vakkundig gehakt van Geert Wilders. Dit graag ook even uitzenden op SBS6 & RTL4” (SluweVoszz, 2017).

Niet-geliefd beleid

Een ander thema dat is geconstrueerd is dat het gevoerde beleid van rechtse politici, dat *ZML* uitlicht, niet geliefd is onder het publiek. De subthema's worden hieronder besproken.

Allereerst wijzen de tweets op een slecht beleid. Dit slechte beleid is onhaalbaar, duur en impopulair, maar ook te traag en bedrijfsgericht: “Henk Kamp heb je meegekeken? Het heeft nu echt lang genoeg geduurd. Wij willen onafhankelijkheid van de NAM” (Eelcoeikenaar, 2017). Politici breken beloftes en laten de ongelijkheid groeien volgens twitteraars. De oplossingen die politici wél bieden voor problemen zijn te klein: “Elias: 'Afrika heeft honger dus start ik een bakkerijtje” (Tijdvooreten, 2015). Daarnaast denken rechtse politici volgens de twitteraars niet voldoende aan het Nederlandse volk, waarbij egoïsme een rol speelt en het vertrouwensbeginsel wordt geschaad. Zij voelen zich in de steek gelaten: “Ik wil minister Kamp en dan laat ik hem in de steek, omdat hij Groningen laat zakken” (Wedderplase, 2017). Het publiek roept dan ook op om het voortaan anders aan te pakken: “Please Prime Minister @MinPres #Rutte: The Netherlands first this time?!” (SimoneFilippini, 2018).

Een subthema dat sterk aansluit bij bovenstaande is dat het publiek wijst op het niet-concrete beleid van rechtse politici. Hierbij pakken twitteraars vooral Wilders hard aan, aangezien hij niet met duidelijke plannen lijkt te komen: “#hoedan Wilders heeft geen plannen, alleen maar hol geschreeuw en gescheld” (Janklijnsstra, 2017). Volgens de kijkers heeft dit gebrek aan plannen en onderbouwing van zijn standpunten invloed op zijn mediaoptredens: “Na dit item snap ik opeens waarom Wilders weer een debat heeft afgezegd! #hoedan” (Roosvonk, 2017a).

Het laatste subthema is dat het publiek het beleid van bepaalde rechtse politici als te negatief beschouwt. Politici brengen standpunten op een onvriendelijke en negatieve manier, waarbij zij louter ontevredenheid uiten. Hierdoor geeft het publiek aan een afkeer te hebben of krijgen ten opzichte van de politicus. Dit subthema is voornamelijk aan Wilders te koppelen: “Een 100% tevreden Geert Wilders. Geniet ervan! Komt in het wild niet voor XD” (Visje31, 2017).

Mislukking

Een ander dominant thema toont dat twitteraars rechtse politici zien als mislukking. Hiertoe behoren de onderstaande zes subthema's.

Allereerst verwijzen de tweets naar de zwakke inzet van rechtse politici. Zo bekritiseren twitteraars hoe snel politici opgeven: “Spijker-Schippers vertrok na een stukje journalistieke satire van

minder dan 5 minuten" (AsUitDeRuimte, 2016). Ook kijken zij kritisch naar de moeite die politici doen voor hun werk: "Kamerlidmaatschap volgens #hiddema: geen nieuws volgen en geen digitale voorzieningen. Hopelijk heeft hij sterke andere antennes om te volgen wat in de samenleving speelt" (Broeders0162, 2018). Daarnaast uit het publiek veelvuldig kritiek op de waarde die politici toevoegen binnen het politieke beleid, wat volgens het publiek tegenvalt. Zo hebben politici volgens de twitteraars geen inhoud: "Prachtig hoe de leegte van Buma wederom bloot wordt gelegd!" (J_i_1900, 2018). Zij hebben volgens het publiek niets toe te voegen aan het beleid dat al bestaat. Het publiek spreekt van "Klaaché Dijkhoff" (SJohnkoster, 2018) en "het schoothondje Buma": "Hij papagaait zoals altijd lekker mee" (4PTM, 2018).

Ten tweede ziet het publiek rechtse politici als onintelligent. Twitteraars halen ze letterlijk aan als "dom" of "nitwit" (Jhvanderschee, 2018; DPMMusic, 2016), waarbij zij twijfelen over de kennis van de politici. Hierbinnen valt ook de naïviteit die het publiek aan politici toeschrijft: "Henk Kamp zou z'n leuter nog in een broodrooster stoppen als men vanuit Europa zegt dat het een onderbroek is..." (Buitengebieden, 2018).

Binnen het derde subthema neemt het publiek rechtse politici niet serieus. Twitteraars zien ze als lachwekkend en terecht doelwit van grappen. Volgens het publiek veroorzaken zij dit zelf met hun acties: "De VPRO maakt Wilders niet belachelijk. Dat doet hij zelf" (Sarti_angelo, 2017). Zij duwen zichzelf volgens hen in een hoek en "ondermijnen [zelf] het vertrouwen in politici" (JannieTr, 2017). Ook de uitsloerij en sterke vraag naar media-aandacht zorgt ervoor dat het publiek ze minder serieus neemt.

Het vierde subthema toont de rechtse politicus als een niet-inspirerende spreker. De twitteraars vinden de speeches langdradig, kinderachtig, nietszeggend en ongeloofwaardig. Ook de constante herhalingen inspireren het publiek niet. De meeste kritiek binnen dit subthema uiten twitteraars op de minister-president: "Hoe triest is het dat de meest inspirerende speech van Mark Rutte in elkaar is geplakt door een comedyshow?" (Zwartekat, 2015).

Het vijfde subthema wijst op de tegenstrijdigheid van rechtse politici in hun uitspraken en acties. Zo omschrijft het publiek Rutte als "windvaan" die alle kanten opgaat (Jndkgrf, 2016). Volgens de twitteraars brengt deze tegenstrijdigheid en wisseling van standpunten een bepaalde schijnheiligheid met zich mee. Zo ook bij Baudet die zijn beloftes verbreekt: "Baudet heeft zijn eerste verkiezingsbelofte al gebroken door überhaupt mee te doen" (SvVeldhoven, 2016). Volgens het publiek zakken politici door het aantonen van de tegenstrijdigheid in hun meningen door het ijs.

Het laatste subthema wijst op de impopulariteit van rechtse politici. Rechtse politici zijn niet populair onder de twitteraars. De meesten zeggen dit niet op een directe manier, maar laten het blijken door te wijzen op onbegrip voor de rechtse stemmers. Zo schrijven zij dat kiezers de rechtse politiek alleen steunen door de angst voor de andere partij: "Dan hebben we straks weer een kabinet Rutte, dankzij GroenLinksers die de PVV niet wilden" (Roosvonk, 2017b). Op deze manier wijzen twitteraars op een onterechte populariteit, waar zij weinig begrip voor hebben. Het ongenoegen voor

die onterechte populariteit beschrijven zij ook in een meer beeldende vorm: “Het is niet erg dat hoge bomen veel wind vangen, wel dat de wind zo ondraaglijk stinkt #wilders” (Insaneworldwide, 2017).

Verdiene respect

Naast de bovengenoemde negatieve thema's is ook een positief thema opgesteld. Volgens twitteraars verdienen rechtse politici namelijk respect. De bijbehorende codes volgen hieronder.

Een deel van het publiek ziet bepaalde rechtse politici als sterk. Zij hebben volgens de tweets een duidelijke mening en begrijpen het belang van bepaalde maatregelen, zoals de inzet van kernenergie: “Dijkhoff snapt het” (Royramaker, 2018). Daarnaast wijzen zij op de goede omgang van rechtse politici met mediakritiek: “Dijkhoff, geweldige reactie, op de uitzending van #ZondagMetLubach” (Technimike, 2018). Twitteraars zien bepaalde politici door specifieke gebeurtenissen zelfs als held, zoals bij het stoppen van de groei van Wilders: “Dacht niet dat ik ooit voor de #VVD zou juichen. Maar #Rutte bedankt, tiran #Erdoğan bedankt. #Lubach bedankt. Het is hem niet gelukt #TK17” (About_bitcoin, 2017).

Bij deze positieve kenmerken komt kijken dat twitteraars van mening zijn dat rechtse politici een te harde aanpak krijgen in *ZML*. Zij vinden de kritiek te overdreven: “Dat afzeiken van Thierry irriteerde me vorige week al. Na de slechte grap over Hiddema heb ik maar gewoon weggezapt” (TCvanVliet, 2018). Ook gaat Lubach volgens sommigen te lang door om politici ‘kapot te maken’: “Nou @arjenlubach, zo kan ie wel weer dat afzeiken van #Zijlstra. Die heeft wel genoeg over zich heen gehad. Je komt nu wel erg als mosterd na de maaltijd” (AnnoMienie, 2018). Daarnaast wijst het publiek op het feit dat politici wettelijk niets fout doen: “Natuurlijk is het raar van Buma om nu te zeggen het Sleepwet-referendum te negeren, maar in feite mag het daarna wel, want adviserend” (Feddevdherberg, 2017).

4.2.3. Vergelijking tussen links en rechts

Uit bovenstaande paragrafen kan worden afgeleid dat de publieke perceptie bij linkse en rechtse politici in *ZML* zowel verschillen als overeenkomsten vertonen. Toch zijn ook binnen de overeenkomsten kleine verschillen op te merken tussen de benadering van linkse en rechtse politici. De verschillen en overeenkomsten worden hieronder besproken, wat een antwoord vormt op de volgende deelvraag: ‘Wat zijn de verschillen en overeenkomsten in de publieke perceptie bij de beeldvorming over deze groepen politici?’

Het publiek ziet zowel de rechtse als de linkse politici als ‘vals’. De subthema's die hieronder vallen verschillen echter per dimensie. Waar binnen de linkse dimensie de focus ligt op de subthema's ‘plagiaat’ en ‘belangenverstrengeling’, ligt dat bij de rechtse dimensie op ‘misleiding’ en het grotere geheel van belangenverstrengeling; ‘corruptie’. De belangenverstrengeling bij de linkse dimensie is voornamelijk gericht op de relatie tussen minister Ollongren en de makers van *ZML*, waardoor de twitteraars van mening zijn dat Lubach Ollongren niet kritisch genoeg behandelt en zij inspraak heeft

in wat hij over haar en haar collega's zegt. Bij de belangenverstrengeling van de rechtse dimensie, die onder corruptie valt, ligt de focus meer op de belangen van bedrijven die politici op een oneerlijke manier meenemen in hun besluitvorming. Het publiek spreekt rechtse politici daarnaast vaak aan op hun misleiding van het volk door leugens en verraad. Twitteraars spreken linkse politici louter aan op het ontkennen van feiten en het inspelen op de media.

Een ander thema dat bij zowel linkse als rechtse politici terugkomt is dat zij respect verdienen. Ook binnen dit thema zijn weer verschillende codes toegekend aan linkse en rechtse politici. Waar het publiek veel bewondering uit voor de mediapresentatie, het beleid en de eigenschappen van linkse politici, ligt de focus bij rechtse politici voornamelijk op hun sterke omgang met kritiek en de té harde aanpak van hen door *ZML*. Waar linkse politici daadwerkelijk populariteit lijken te verkrijgen onder de twitteraars is dit bij de rechtse politici niet het geval. De twitteraars spreken enkel van een té heftige kritiek op rechtse politieke personen.

Naast de overeenkomende thema's zijn ook verschillende thema's toegekend aan linkse en rechtse politici. Zo ziet het publiek linkse politici als 'ongeschikt', wat aan de orde komt door de focus te leggen op hun zwakte en impopulariteit. Aan rechtse politici zijn de thema's 'gevaar', 'niet-geliefd beleid' en 'mislukking' toegekend. Deze thema's zouden ook kunnen vallen onder eenzelfde overkoepelend thema 'ongeschiktheid', maar de focus ligt in de tweets zo sterk op deze drie aparte onderwerpen dat drie losstaande thema's zijn opgesteld om de dominantie te verduidelijken. 'Niet-geliefd beleid' en 'mislukking' zijn tot op zekere hoogte ook te herkennen onder het thema van 'ongeschikte linkse politici'. Dit gebeurt echter op een minder dominante manier dan bij de rechtse politici, waardoor kleinere patronen vindbaar zijn dan bij de rechtse dimensie. Het thema 'gevaar' is niet te herkennen onder de codes van de linkse dimensie. Bij tweets over rechtse politici is dit thema wel dominant aanwezig. Zij bezitten volgens de twitteraars gevaarlijke eigenschappen, veroorzaken chaos en moeten harder worden aangepakt. Daar waar het publiek linkse politici dus voornamelijk ziet als ongeschikt door hun zwakte, bekritisieren de twitteraars rechtse politici niet alleen om datzelfde kenmerk, maar ook om het gevaar voor de samenleving dat zij met zich meebrengen.

4.3. Vergelijking tussen beeldvorming en publieke perceptie

Om tot een volledig beeld te komen van de beeldvorming over politici in *ZML* en de publieke perceptie in de tweets is een vergelijking gemaakt tussen deze twee onderzoeksdelen. Hieruit blijkt van welke lezing uit het *encoding/decoding model* van Hall (1980) voornamelijk sprake is. Er wordt in de komende paragrafen dan ook antwoord gegeven op de deelvraag: 'Neemt het publiek de beeldvorming van *Zondag met Lubach* over in de tweets of vormt het zijn eigen mening?' De vergelijkingen zijn voor de linkse en rechtse dimensie apart beschreven. Hieruit blijkt of voornamelijk sprake is van *preferred reading*, *negotiated reading* of *oppositional reading* (Hall, 1980).

4.3.1. Linkse politici

Binnen de beeldvorming over linkse politici in *ZML* en de publieke perceptie hierbij zijn sterke overeenkomsten ontdekt, maar ook grote verschillen. Deze worden hieronder toegelicht.

De ongeschiktheid van linkse politici komt zowel in de beeldvorming als in de publieke perceptie terug. In beide gevallen focust het thema zich op de zwakke eigenschappen van de linkse politicus en het slechte beleid dat hij/zij voert. Een opvallend subthema dat niet binnen de mediabeeldvorming is terug te vinden, maar wel binnen de publieke beeldvorming, is de slechte mediapresentatie van de linkse politicus. Hierbij uit het publiek kritiek op de manier waarop linkse politici zichzelf neerzetten tijdens hun gastoptreden in *ZML*, een gebruikelijk onderdeel in de eerste drie seizoenen van het programma. Ook is binnen de tweets een sterkere aanwezigheid van de mening dat linkse politici niet naar het volk luisteren. Binnen dit thema lijkt het publiek een deel van de beeldvorming over de linkse politicus over te nemen in de publieke perceptie, maar toch ook andere aspecten aan het thema toe te voegen. Er lijkt op dit vlak dan ook sprake van *negotiated reading* (Hall, 1980).

Een ander thema dat terugkomt in beide onderzoeksdelen is de linkse politicus als vals. Ook binnen dit thema is een groot aantal overeenkomende subthema's te vinden. Zo komt in beide delen de bekritiserende van linkse politici om het misleidende gedrag, het plagiaat en de belangenverstrengeling terug. Deze laatste richt zich in beide delen echter wel op een ander probleem. Binnen de beeldvorming gaat het over de corruptie die ontstaat door de nevenfuncties die politici hebben. Binnen de tweets richt de kritiek op belangenverstrengeling zich meer op de band tussen minister Ollongren en de makers van *ZML* die het publiek als verontrustend ziet. Ook zijn subthema's binnen het thema van de beeldvorming te vinden die niet bij de publieke perceptie voorkomen. Dit geldt voor het misbruik van de media en de linkse politicus als profiteur. Andersom is hier ook sprake van. Binnen de tweets richt een subthema zich op de tegenstrijdigheid van linkse politici, waar de politicus zelf verantwoordelijk voor is. Dit subthema komt ook terug binnen de beeldvorming over linkse politici, maar deze is aan het thema 'coalitieslachtoffers' toegekend, aangezien Lubach de politicus hier in tegenstelling tot het publiek niet geheel verantwoordelijk voor acht. Gesteld kan dus worden dat het publiek de beeldvorming deels overneemt in de publieke perceptie en deels ook niet, waardoor wederom sprake is van *negotiated reading* (Hall, 1980).

Het bovengenoemde thema 'coalitieslachtoffers' komt enkel terug in de beeldvorming van *ZML* en het publiek lijkt dit niet over te nemen in de tweets. Wel gaan de twitteraars in op het slechte beleid dat linkse kabinetsleden voeren, maar daarbij leggen zij niet de link met de rol die de rechtse coalitiepartners daarin spelen, zoals wel het geval is bij de beeldvorming. Het publiek acht de linkse coalitiepartners zelf verantwoordelijk voor hun daden en ziet ze niet als politiek slachtoffer die concessies moet doen, zoals binnen de beeldvorming het geval lijkt. Ook wordt de tegenstrijdigheid, zoals eerder genoemd, alleen binnen de beeldvorming gekoppeld aan de rol van de coalitie. De twitteraars lijken niet open te staan voor deze benadering en trekken eigen conclusies, waarin zij de

tegenstrijdigheid koppelen aan de ongeschiktheid van linkse politici. Binnen dit thema is dan ook sprake van een *oppositional reading* (Hall, 1980).

Het thema ‘sterke inzet met weinig succes’ lijkt ook alleen terug te komen in de beeldvorming over linkse politici. Het beeld van *ZML*, dat weinig succes bestaat onder linkse politici ondanks de grote vraag naar aandacht, is niet terug te vinden in de publieke perceptie. Ook de onbekendheid van linkse politici haalt het publiek niet aan in de tweets. Op dit vlak lijkt dan ook sprake van een *oppositional reading* (Hall, 1980). Toch is een deel van het thema wél terug te vinden in de tweets. Deze overeenkomende subthema’s zijn samengevoegd onder het perceptiethema ‘verdient respect’. Dit thema wijst, net als het thema van de beeldvorming, op de sterke inzet en het goede beleid van linkse politici. Met deze bevindingen in gedachte kan daarom worden gesproken van een *negotiated reading* (Hall, 1980) van de beeldvorming bij de sterke inzet van linkse politici met weinig succes.

4.3.2. Rechtse politici

Binnen de vergelijking van de beeldvorming over rechtse politici in *ZML* en de publieke perceptie hierbij zijn zowel overeenkomsten als verschillen te herkennen. Deze zijn hieronder uitgewerkt.

Een thema dat zowel terugkomt in de beeldvorming als in de publieke perceptie is de rechtse politicus als vals. Beide delen gaan in op de misleiding die rechtse politici uitvoeren en de belangenverstrengeling/corruptie die lijkt te bestaan in de rechtse politiek. De berichtgeving in de tweets lijkt veelal één op één overgenomen van de beeldvorming, waardoor sprake lijkt van *preferred reading* (Hall, 1980). Toch lijken ook subthema’s vanuit de beeldvorming niet te worden overgenomen door het publiek, aangezien er geen berichtgeving over is. Dit geldt onder andere voor het misbruik van de media. Het is daarom onduidelijk hoe het publiek over dit onderwerp denkt.

Een ander thema dat in beide onderzoeksdelen terugkomt is het gevaar dat de rechtse politicus vormt. In zowel de beeldvorming als de publieke perceptie komt naar voren dat rechtse politici gevaar en chaos veroorzaken. Beide gevallen zoomen in op de gevaarlijke en populistische eigenschappen van politici, waarbinnen dezelfde voorbeelden en vergelijkingen worden aangenomen. Twitteraars lijken hiermee de beeldvorming over rechtse politici over te nemen in de perceptie, maar toch denken zij er op één punt anders over. Zij vinden namelijk dat Lubach politici nog harder aan zou moeten pakken, aangezien zij nog meer kritiek verdienen en er nu te makkelijk mee weggkomen. Er is dan ook sprake van *negotiated reading* (Hall, 1980); het publiek neemt de beeldvorming over en is daardoor van mening dat rechtse politici een nog hardere aanpak verdienen.

Thema’s die verschillen per onderzoeksdeel, maar toch in elkaars verlengde liggen zijn de linkse politicus als ‘teleurstelling’ binnen de beeldvorming en de uitvoerders van een ‘niet-geliefd beleid’ binnen de publieke perceptie. In beide gevallen komt het slechte en niet-concrete beleid aan de orde, waarbij rechtse politici niet denken aan de Nederlanders en niet ingrijpen waar en wanneer nodig. Op dit gebied is daarom sprake van een *preferred reading*, waarbij het publiek de beeldvorming overneemt zoals het bedoeld is (Hall, 1980). Naast het niet-geliefde beleid is ook een koppeling van

het perceptiethema ‘mislukking’ aan het beeldvormingsthema ‘teleurstelling’ mogelijk. In beide onderzoeksdelen wijzen de resultaten op impopulariteit en dezelfde incompetenties, waaronder naïviteit, een gebrek aan intelligentie en de inspiratieloze persoonlijkheid. In beide gevallen komt ook de zwakke inzet van politici terug, waardoor zij niet serieus te nemen zijn. Al deze overeenkomsten wijzen erop dat sprake is van een *preferred reading* (Hall, 1980) van de beeldvorming over rechtse politici op het vlak van teleurstellingen.

Het besproken ‘niet-geliefde beleid’ dat naar voren komt in de publieke perceptie maakt ook een koppeling mogelijk aan een tweede thema dat is ontstaan binnen de beeldvorming over rechtse politici: de rechtse politicus als ‘onterecht succesvol’. De resultaten van beide onderzoeksdelen wijzen op het slechte en niet-concrete beleid dat rechtse politici voeren. Hierbinnen is dan ook sprake van een *preferred reading* (Hall, 1980). Het onterechte succes bevat ook subthema’s die niet gekoppeld kunnen worden aan het niet-geliefde beleid. Deze beeldvorming-subthema’s zijn vergeleken met de subthema’s uit het perceptiethema dat aangeeft dat rechtse politici respect verdienen. Deze lijken elkaar tegen te spreken. Zo wijst de beeldvorming op vervelende personen die op een makkelijke manier de aandacht afleiden van belangrijke zaken en op een onterechte populariteit. Dit is anders binnen het perceptiethema. Twitteraars geven aan dat rechtse politici sterk overkomen en te hard worden aangepakt door *ZML*. Hier is dan ook sprake van een *oppositional reading* (Hall, 1980).

Het laatste thema is het beeldvormingsthema ‘stereotype rechts’. De focus die Lubach veelvuldig legt op de stereotyperingen van rechtse politici komt in de tweets nauwelijks terug. Het is daarom niet mogelijk om uitspraken te doen over de manier waarop deze beeldvorming wordt overgenomen in de publieke perceptie.

5. Conclusie

In dit hoofdstuk worden de gevonden resultaten gekoppeld aan de vraag die centraal stond tijdens het onderzoek, waarna op deze resultaten zal worden gereflecteerd aan de hand van de literatuur. Tot slot wordt een blik geworpen op de beperkingen van dit onderzoek en de mogelijkheden voor vervolgonderzoek.

5.1. Onderzoeksvraag en resultaten

Hoewel in het resultatenhoofdstuk reeds antwoord is gegeven op de deelvragen die in de introductie zijn genoemd, is nog geen concreet antwoord gegeven op de vraag die centraal stond tijdens het onderzoek. Deze centrale vraag luidt: ‘Wat is de beeldvorming over politici in het Nederlandse satirische programma *Zondag met Lubach* en hoe wordt dit ontvangen door het publiek?’

Beginnend met de beeldvorming in *Zondag met Lubach (ZML)* kan worden geconcludeerd dat het programma voornamelijk rechtse politici in een kwaad daglicht stelt. Het beeld dat over hen bestaat in het televisieprogramma is dat van valse/corrupte en gevaarlijke personen die onterecht successen behalen op het politieke vlak en daarbij het land alsmaar blijven teleurstellen. Lubach beschrijft de rechtse politicus op zo’n manier dat je deze wat hem betreft direct moet herkennen, namelijk als de onaantrekkelijke kakker die alleen maar geeft om geld, dure producten en grote bedrijven. Lubach brengt hiermee het idee over dat rechtse politici minder steun verdienen dan zij nu voortdurend krijgen, aangezien ze zich niet op een juiste manier inzetten voor het volk en de beschaving juist ruïneren. Lubach lijkt een soort ‘eyeopener’ te willen zijn, waardoor de macht van de rechtse politicus afneemt.

Over linkse politici lijkt *ZML* iets minder negatief. Ook zij krijgen het zwaar te verduren, maar daarbij wordt wederom de schuld veelvuldig afgeschoven op rechtse politici. Zo haalt Lubach linkse coalitiepartners aan als slachtoffers van rechtse coalitiepartners en wijst hij op de sterke inzet van linkse politici die tot nog toe niet wordt beloond. Lubach geeft het idee dat linkse politici veel potentie hebben, maar daar tot nu toe weinig mee doen. Hij bekritiseert ze op hun zwakheid en valsheid, maar zet daartegenover dat er meer in ze zit dan wat nu naar buiten komt. Hij zet de linkse politicus dan ook neer als slachtoffer van rechts.

Over de publieke perceptie bij politici in *ZML* kan worden geconcludeerd dat de berichtgeving erg tegenstrijdig is bij zowel linkse als rechtse politici. Beide groepen worden aan de ene kant gezien als vals en in een zekere zin als ongeschikt, maar aan de andere kant is het publiek van mening dat deze politici respect verdienen. Binnen dit laatste thema is wel een duidelijk verschil te herkennen tussen linkse en rechtse politici. Linkse politici lijken daadwerkelijk een vorm van populariteit te verkrijgen onder het publiek, terwijl twitteraars rechtse politici slechts blootstellen aan medelijden door de heftige aanpak in *ZML* waarbij deze politieke personen nog altijd impopulair blijven. Die blijvende impopulariteit versterken de twitteraars met de mening die zij geven in hun tweets, waarin

zij rechtse politici als gevaarlijk beschouwen. Al met al kan daarom worden geconcludeerd dat beide groeperingen voornamelijk slecht worden belicht in de tweets, maar de rechtse politicus het net iets meer moet ontgelden dan de linkse politicus.

Na het vergelijken van de beeldvorming in *ZML* met de publieke perceptie bij *ZML* kan worden geconcludeerd dat de gedeelde beelden op verscheidene manieren worden ontvangen door het publiek, waarbij een duidelijk verschil is te zien tussen de overname van beelden over linkse politici en over rechtse politici. Bij linkse politici lijkt voornamelijk sprake van een gedeeltelijke overname van de beeldvorming, waarbij kleine aanpassingen worden gedaan binnen de publieke perceptie. Ook komt het meerdere malen voor dat het publiek compleet andere conclusies trekt bij de geboden fragmenten uit *ZML*. Bij rechtse politici lijkt dit anders. Veelvuldig wordt de beeldvorming volledig overgenomen in de publieke perceptie, waardoor het publiek de berichtgeving overneemt zoals het bedoeld is. Op enkele punten is dit niet volledig het geval en wordt de berichtgeving deels overgenomen in de perceptie of tegengesproken. Toch kan over het grotere geheel worden geconcludeerd dat de beeldvorming over rechtse politici sterker wordt overgenomen door het publiek dan dat over linkse politici. De beeldvorming over politici in *ZML* beïnvloedt de publieke perceptie van kijkers en doet dit het sterkst op het gebied van de rechtse politicus.

5.2. Theoretische discussie

Het doel van het onderzoek was om te kijken hoe beeldvorming over politici door *ZML* wordt ingezet en hoe het publiek dit ontvangt. Uit dit onderzoek zijn een aantal bevindingen naar voren gekomen die overeenkomen met de eerdergenoemde theorie, maar ook bevindingen die de theorie tegenspreken.

Om te beginnen zijn tussen de in het methodehoofdstuk genoemde *sensitizing concepts* en de beeldvorming over politici zowel overeenkomsten als verschillen te zien. De negatieve representatie van politici als ‘corrupt’ komt sterk terug in de theorie (Kenney & Colgan, 2003; Shouse & Fraley, 2012; Compton, 2012b; Pels, 2003) en ook in de resultaten van het onderzoek. Voor Lubach lijkt dit een belangrijk onderwerp om onder de aandacht te brengen, aangezien het veelvuldig terugkeert in items over linkse en rechtse politici. De overige negatieve representaties die zijn aangehaald als *sensitizing concepts* komen wel terug in het codeschema, maar lijken binnen de beeldvorming minder belangrijk dan de theorie ons voorlegt. Zo wijst *ZML* wel op de ‘domheid’ van rechtse politici en de arrogantie van linkse politici, zoals in de theorie van Compton (2012b) beschreven, maar vormen deze slechts kleine onderdelen binnen het grotere geheel van de resultaten. De representaties van de politicus als ouderwets (Pels, 2013) en als celebrity (Street, 2004) lijken nauwelijks terug te komen in de afleveringen van *ZML*.

Een mogelijke verklaring voor deze afwijkende bevindingen is dat Lubach de focus voornamelijk legt op het politieke beleid en de politieke loopbaan van de politieke personen. Hierdoor kan hij misstanden aan het licht brengen die er volgens hem toe doen en vervolgens met oplossingen komen, zoals in de theorieën van Caufield (2012) en Young (2012) is beschreven. Binnen de items is

de eerdergenoemde combinatie van boosheid, speelsheid, hilariteit en oordeel dan ook duidelijk terug te zien (Peifer, 2013). De focus op het politieke beleid en de politieke loopbaan, in plaats van op persoonlijke kenmerken, is mogelijk een gevolg van de culturele verschillen tussen Nederland en de Verenigde Staten (het land waar de genoemde onderzoeken naar politieke representatie hun oorsprong hebben). Amerikaanse nieuwssatire lijkt politici sterker te benaderen vanuit de ‘celebrity-positie’ van Street (2004) dan de Nederlandse nieuwssatire *ZML* doet.

Het feit dat de satirische show misstanden aankaart en oplossingen biedt is meteen een mogelijke verklaring voor de constatering dat de genoemde *sensitizing concepts*, waarin positieve representaties van politici zijn opgenomen, nauwelijks zijn terug te vinden in de beeldvorming in *ZML*. De resultaten bevestigen dan ook de theorie dat nieuwssatire voornamelijk aandacht besteedt aan het bekritisieren van politici (Caufield, 2012; Young, 2012; Baym, 2012).

Binnen de bekritisering van politieke personen lijken rechtse politici een zwaardere aanpak te krijgen dan linkse politici en worden zij zelfs aangewezen als schuldig aan de slechte prestaties van ‘links’. De theorie dat de linkse oriëntatie van *ZML* invloed heeft op de beeldvorming van linkse en rechtse politici lijkt hiermee bevestigd.

Wat de publieke perceptie betreft, is in het resultatenhoofdstuk al deels ingegaan op de theorie, waarbij het *encoding/decoding model* van Hall (1980) is betrokken. De resultaten zijn vergeleken met deze theorie, waarbij uitspraken zijn gedaan over de soorten *readings* van het publiek. Hieruit blijkt dat zowel *preferred readings*, *negotiated readings* als *oppositional readings* zijn terug te vinden in het onderzoek, wat aansluit bij de conclusies uit het resultatenhoofdstuk. Dit brengt ons direct bij de theorieën die ingaan op het effect van nieuwssatire. De tegenstrijdigheden van de verschillende theorieën komen in dit onderzoek iets dichterbij elkaar, aangezien van al deze theorieën op een zekere manier sprake lijkt in de resultaten.

De *preferred reading*, die voornamelijk naar voren komt bij de publieke perceptie bij rechtse politici, bevestigt de theorie van Compton (2012a). Binnen het publiek bevindt zich namelijk een groep mensen die de politieke informatie uit de satirische show volledig overneemt zonder zelf op onderzoek uit te gaan. Deze groep neemt het imago van een politicus over in de publieke perceptie bij politici en hun karaktereigenschappen zoals *ZML* het ze voorschotelt, waarbij dus geen eigen mening wordt gevormd.

De *negotiated reading* die vooral de overhand heeft bij de publieke perceptie bij linkse politici, is deels ook terug te vinden bij de perceptie bij rechtse politici. De grote aanwezigheid van deze manier van ‘tekstontvangst’ bevestigt een aantal van de genoemde theorieën uit het theoretisch kader. Een aantal wetenschappers beargumenteert dat het publiek zelf op zoek gaat naar extra informatie over de politieke onderwerpen uit de show (Holbert, 2005; Rottinghaus et al., 2012; LaMarre et al., 2009; Graber, 2012), wat bevestigd wordt door de aanwezigheid van de *negotiated readings* van het publiek. Het publiek neemt de beeldvorming over politici in *ZML* niet exact over in

hun perceptie, maar voegt daar eigen achtergrondinformatie aan toe die de publieke perceptie deels verandert.

De *oppositional reading* past niet direct in de besproken theorie, maar lijkt een vergrotende trap van dat wat is beschreven in de genoemde theorieën bij de *negotiated reading*. De eigen toevoeging van achtergrondinformatie is ook op deze vorm van *reading* van toepassing, maar lijkt bij deze *oppositional reading* meer de overhand te nemen dan bij de *negotiated reading*. Deze groep twitteraars spreekt de beeldvorming van *ZML* volledig tegen. Een verklaring daarvoor zit in de theorie van Hall (1980), waarin hij wijst op de culturele achtergrond van deze groep die totaal verschilt van de culturele achtergrond van de makers van *ZML*.

Binnen de publieke perceptie bij het satirische programma lijkt geen sprake van politiek cynisme, zoals volgens Hariman (2007) wel het geval is. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat het publiek het sinds de opkomst van sociale media belangrijk vindt om interpretaties en meningen te delen, waarmee een discussie wordt uitgelokt (Deller, 2011). Het publiek doet daarom juist moeite om een politieke mening te vormen en te delen met anderen. Dit gebeurt voornamelijk op Twitter; het sociale medium waar binnen dit onderzoek de aandacht op lag (Harrington et al., 2013). De politieke interesse wordt aangewakkerd door het verlangen om eigen interpretaties en meningen met anderen te delen. Daarmee worden ter afsluiting de theorieën van Lee en Kwak (2014), Bennett (2007) en Rill en Cardiel (2013) bevestigd. Politieke interesse is belangrijk om een stem te hebben op het internet.

Al met al heeft dit onderzoek veel nieuwe kennis opgeleverd. Theorieën op het gebied van beeldvorming over politici zijn bevestigd en tegengesproken, waardoor een nieuw beeld is ontstaan van politieke representaties die voorkomen binnen het satirische televisieprogramma. Het onderzoek naar de publieke perceptie heeft ertoe geleid dat theorieën dichter bij elkaar zijn gekomen, waardoor een vollediger beeld is ontstaan van de publieke ontvangst van beeldvorming in de satirische show.

5.3. Beperkingen

Hoewel maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek zo hoog mogelijk te maken, bevat de studie ook beperkingen. Ten eerste heeft alleen de onderzoeker zelf het gehele codeerproces uitgevoerd en heeft een tweede codeur slechts een klein deel van de *ZML*-transcripties en tweets gecodeerd. Voor deze codeur was ook géén codeboek beschikbaar, waarin thema's en codes zijn gedefinieerd. Het verduidelijken van beschrijvingen, indicatoren, voorbeelden en beslissingsregels voor deze persoon hadden de stappen van het onderzoek nóg transparanter en repliceerbaar gemaakt, wat de betrouwbaarheid en validiteit zou vergroten (Schreier, 2013).

Ook heeft de codering van de tweets inhoudelijke beperkingen. De intentie van de tweets is namelijk niet duidelijk, aangezien slechts korte tekstuele fragmenten worden gedeeld zonder dat de bijbehorende klemtonen, lichaamshoudingen en gezichtsuitdrukkingen van de twitteraars aan het licht komen. Daarom kun je als onderzoeker niet zeker zijn of een tweet op de manier wordt geïnterpreteerd zoals deze bedoeld is.

Daarnaast bestaat de limitatie dat in het onderzoek enkel is gekeken naar een bepaalde groep van de samenleving, namelijk de twitteraars. Over de overige kijkers, die niet actief zijn op Twitter, kunnen daarom geen uitspraken worden gedaan. Ook is geen rekening gehouden met de samenstelling van *ZML*-kijkers. De culturele achtergrond van het publiek is onbekend, waardoor niet duidelijk is of het programma voornamelijk wordt gekeken door personen met een linkse of rechtse politieke voorkeur. De invloed die dit heeft op de publieke perceptie is daarom ook onduidelijk.

Tot slot moet de beperking worden genoemd dat het onderzoek is gebaseerd op slechts één Nederlands satirisch programma. Uitspraken moeten daarom worden geconcentreerd op dit ene satirische programma en generaliserende uitspraken rondom Nederlandse nieuwssatires kunnen niet worden gedaan.

5.4. Vervolgonderzoek

Deze thesis bestond uit een onderzoek naar beeldvorming van en publieke perceptie bij politici in *ZML*. Waar de intentie van de tekst bij het onderzoek naar beeldvorming wél duidelijk werd door daarbij ook naar audiovisuele elementen in de afleveringen te kijken, was deze binnen het onderzoek naar publieke perceptie minder het geval. De intentie van de tweets was (zoals besproken in de beperkingen-paragraaf) soms lastig in te schatten, waardoor de mogelijkheid bestaat dat verkeerde interpretaties zijn gedaan. Een offline analyse door middel van interviews zou een aanvulling kunnen zijn op de resultaten van deze thesis. In deze interviews kan dieper worden ingegaan op de uitspraken van individuen, waardoor intenties duidelijk worden. Hoe interpreteren individuen de items over politici in *ZML* en wat vinden zij van deze benadering? Zo'n offline onderzoek maakt ook direct mogelijk om zowel de twitteraars als de niet-twitteraars aan het woord te laten, waardoor het gehele publiek wordt gerepresenteerd. Daarnaast biedt het de mogelijkheid individuen te vragen naar hun culturele achtergrond. Hebben zij zelf een voorkeur voor linkse politici of voor rechtse politici? Deze bevindingen kunnen dan ook worden meegenomen in de resultaten, wat de bestaande beperking van het huidige onderzoek uitschakelt.

Tot slot kan onderzoek worden gedaan naar verschillende Nederlandse satirische programma's, zodat vergelijkingen kunnen worden gemaakt tussen de verschillende shows. Dit maakt het doen van generaliserende uitspraken mogelijk. Hierbinnen is het interessant om vergelijkingen te maken tussen linkse en rechtse satirische shows. Hoe verhoudt de beeldvorming over politici in linkse satirische shows zich tot de beeldvorming over politici in rechtse satirische shows? En hoe zit dit met de publieke percepties van de kijkers van deze programma's? Toekomstig onderzoek kan dit uitwijzen en tot boeiende resultaten leiden die het huidige onderzoek versterken.

Referenties

Literatuur

- Abel, A. D., & Barthel, M. (2013). Appropriation of mainstream news: How Saturday Night Live changed the political discussion. *Critical Studies in Media Communication*, 30(1), 1-16. doi:10.1080/15295036.2012.701011
- AmCAT. (z.d.). AmCAT Navigator 3. Geraadpleegd op 14 februari 2019, van <https://amcat.nl/accounts/login/?next=/>
- Babbie, E. (2014). *The basics of social research* (6th ed.). Andover: Wadsworth Cengage Learning.
- Baneke, I. (2017, 5 maart). De troeven van Lubach. Geraadpleegd op 5 januari 2019, van <https://www.trouw.nl/home/de-troeven-van-lubach%7Ea08ce209/>
- Baym, G. (2005). The Daily Show: Discursive integration and the reinvention of political journalism. *Political Communication* 22(3), 259-276. doi:10.1080/10584600591006492
- Baym, G. (2007). Representation and the politics of play: Stephen Colbert's Better Know a District. *Political Communication*, 24(4), 359-376. doi:10.1080/10584600701641441
- Baym, G. (2012). Serious comedy: Expanding the boundaries of political discourse. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Reds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 21-38). New York: Routledge.
- Baym, G., & Jones, J. P. (2012). News parody in global perspective: Politics, power, and resistance. *Popular Communication*, 10, 2-13. doi:10.1080/15405702.2012.638566
- Bennett, L. W. (2007). Relief in hard times: a defence of Jon Stewart's comedy in an age of cynicism. *Critical Studies in Media Communication*, 24(3), 278-283. doi:10.1080/07393180701521072
- Bobbio, N. (1996). *Left & right: The significance of a political distinction*. Cambridge: Polity Press.
- Boeije, H. (2010). *Analysis in qualitative research*. Thousand Oaks: Sage Publications Ltd.
- Bowen, G. A. (2006). Grounded theory and sensitizing concepts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(3), 12-23. doi:10.1177/160940690600500304
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
- Brewer, P., & Cao, X. (2012). Late night comedy television shows as news sources: What the polls say. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Reds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 263-278). New York: Routledge.
- Buckland, M., & Gey, F. (1994). The relationship between recall and precision. *Journal of the American Society for Information Science*, 45(1), 12-12. doi:10.1002/(SICI)1097-4571(199401)45:1<12::AID-ASI2>3.0.CO;2-L

- Carlisle, R.P. (2005). *Encyclopedia of politics: The left and the right*. Thousand Oaks: Sage Publications Ltd.
- Caufield, R. P. (2012). The influence of “infoenterpropagainment”: Exploring the power of political satire as a distinct form of political humor. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Eds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 3-20). New York: Routledge.
- CBS. (2019, 13 maart). Vertrouwen in Europa en politiek stijgt. Geraadpleegd op 3 juni 2019, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/11/vertrouwen-in-europa-en-politiek-stijgt>
- Coleman, S., Kuik, A., & Van Zoonen, L. (2009). Laughter and liability: The politics of British and Dutch television satire. *The British Journal of Politics and International Relations*, 11(4), 652-665. doi:10.1111/j.1467-856X.2009.00375.x
- Compton, J. (2012a). More than laughing? Survey of political humor effects research. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Eds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 39-65). New York: Routledge.
- Compton, J. (2012b). Political punditry in punchlines: Late night comics take on the 2004 presidential debates. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Eds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 171-186). New York: Routledge.
- Coosto. (z.d.). Social Media Management Software. Geraadpleegd op 14 februari 2019, van https://www.coosto.com/nl/?utm_source=google
- Deller, R. (2011). Twittering on: Audience research and participation using Twitter. *Participations*, 8(1), 216-245.
- Den Blanken, M. (2017, 12 oktober). Zondag met Lubach pakt de Gouden Televizier-Ring. Geraadpleegd op 5 januari 2019, van <https://www.ad.nl/show/zondag-met-lubach-pakt-de-gouden-televizier-ring~abc51286/>
- Druick, Z. (2009). Dialogic absurdity: TV news parody as a critique of genre. *Television & New Media*, 10(3), 294-308. doi:10.1177/1527476409332057
- Eco, U. (1979). *The role of the reader: Explorations in the semiotics of texts*. Bloomington: Indiana University Press.
- Entman, R.M. (1993). Framing: Towards clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58. doi:10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x
- Feldman, L. (2007). The news about comedy: Young audiences, The Daily Show, and evolving notions of journalism. *Journalism*, 8(4), 406-427. doi:10.1177/1464884907078655
- Gaines, E. (2007). The narrative semiotics of The Daily Show. *Semiotica*, 166, 81-96. doi:10.1007/978-0-230-11551-4_7
- Gene Zucker, H. (1978). The variable nature of news media influence. *Annals of the International Communication Association*, 2(1), 225-240. doi:10.1080/

23808985.1978.11923728

- Graber, D. (2012). Why political humor is serious business. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Eds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 333-342). New York: Routledge.
- Gulyás, Á. (2004). Public images and private lives: The case of Hungary. *Parliamentary Affairs*, 57(1), 67-79. doi:10.1093/pa/gsh006
- Guo, L., & Vargo, C. (2018). "Fake news" and emerging online media ecosystem: An integrated intermedia agenda-setting analysis of the 2016 U.S presidential election. *Communication Research*, 1-23. doi:10.1177/0093650218777177
- Hakhverdian, A. (2013, 14 november). De veranderende betekenis van 'links' en 'rechts'. Geraadpleegd op 16 januari 2019, van <http://stukroodvlees.nl/de-veranderende-betekenis-van-links-en-rechts-in-nederland/>
- Hall, S. (1980). Encoding/decoding. In Hall, S., Hobson, D., Lowe, A., & Willis, P. (eds.), *Culture, media, language: Working papers in cultural studies, 1972-79* (pp. 117-127). New York: Routledge.
- Hall, S., Evans, J., & Nixon, S. (eds.). (2013). *Representation: Cultural representations and signifying practices* (2^e ed.). Los Angeles: Sage Publications Ltd.
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2017). What is news? News values revisited (again). *Journalism studies*, 18(12), 1470-1488. doi:10.1080/1461670X.2016.1150193
- Hariman, R. (2007). In defense of Jon Stewart. *Critical Studies in Media Communication*, 24(3), 273-277. doi:10.1080/07393180701521031
- Harrington, S., Highfield, T., & Bruns, A. (2013). More than a backchannel: Twitter and television. *Participations*, 10(1), 405-409.
- Hmielowski, J. D., Holbert, R. L., & Lee, J. (2011). Predicting the consumption of political TV satire: Affinity for political humor, The Daily Show, and The Colbert Report. *Communication Monographs*, 78(1), 96-114. doi:10.1080/03637751.2010.542579
- Hoffman, L. H., & Young, D. G. (2011). Satire, punch lines, and the nightly news: Untangling media effects on political participation. *Communication Research Reports*, 28(2), 159-168. doi:10.1080/08824096.2011.565278
- Holbert, R. L. (2005). A typology for the study of entertainment television and politics. *American Behavioral Scientist*, 49(3), 436-453. doi:10.1177/0002764205279419
- Hsiu-Fang, S., & Shannon, S.E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15, 1277-1288. doi:10.1177/1049732305276687
- Kenney, K., & Colgan, M. (2003). Drawing blood: Images, stereotypes, and the political cartoon. In P. M. Lester & S. D. Ross (eds.), *Images that injure: Pictorial stereotypes in the media* (pp. 223-232). Westport: Praeger Publishers.

- LaMarre, H.L., Landreville K.D., & Beam, M.A. (2009). The irony of satire: Political ideology and the motivation to see what you want to see in The Colbert Report. *The International Journal of Press/Politics*, 14(2), 212-231. doi:10.1177/1940161208330904
- Lee, H., & Kwak, N. (2014). The affect effect of political satire: Sarcastic humor, negative emotions, and political participation. *Mass Communication and Society*, 17(3), 307-328. doi:10.1080/15205436.2014.891133
- Lijster, T. (2015, 23 oktober). Lubach zoekt de nuance. Geraadpleegd op 12 april 2019, van <https://www.groene.nl/artikel/lubach-zoekt-de-nuance>
- Lipschits, I. (1969). *Links en rechts in de politiek*. Meppel: J.A. Boom en zoon uitgevers.
- Matthes, J. (2012). Framing politics: An integrative approach. *American Behavioral Scientist*, 56(3), 247–259. doi:10.1177/0002764211426324
- Mediacourant. (2017, 20 november). Zondag Met Lubach blijft een topscoorder. Geraadpleegd op 5 januari 2019, van <http://www.mediacourant.nl/2017/11/zondag-met-lubach-blijft-een-topscoorder/>
- Morris, J. S., & Baumgartner, J. (2012). The Daily Show and attitudes toward the news media. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Reds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 315-332). New York: Routledge.
- Moy, P. (2012). The political effects of late night comedy and talk shows. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Reds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 295-314). New York: Routledge.
- Nieuwenhuis, I. (2018). Televisual satire in the age of glocalization: The case of ‘Zondag met Lubach’. *VIEW Journal of European Television History and Culture*, 7(13), 69-79.
- Niven, D., Lichter, S. R., & Amundson, D. (2012). Our first cartoon president: Bill Clinton and the politics of late night comedy. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Reds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 151-170). New York: Routledge.
- PDC. (z.d.). Links en rechts. Geraadpleegd op 16 januari 2019, van https://www.parlement.com/id/vh8lnhrp8wsy/links_en_rechts
- Peifer, J. T. (2013). Palin, Saturday Night Live, and framing: Examining the dynamics of political parody. *The Communication Review*, 16(3), 155-177. doi:10.1080/10714421.2013.807117
- Pellikaan, H. (2002). Partijen in een politieke ruimte. *Jaarboek 2002 Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen*, 206-229.
- Pels, D. (2003). Aesthetic representation and political style: Re-balancing identity and difference in media democracy. In J. Corner en D. Pels (reds.), *Media and the restyling*

- of politics: Consumerism, celebrity and cynicism (pp. 41-66). Londen: Sage Publications Ltd.
- Plasser, F. (2005). From hard to soft news standards? How political journalists in different media systems evaluate the shifting quality of news. *Harvard International Journal of Press/Politics*, 10(2), 47–68. doi:10.1177/1081180X05277746
- Pramaggiore, M., & Wallis, T. (2011). *Film: A critical introduction*. Londen: Laurence King Publishing.
- Rijksoverheid. (2018, 28 december). Politieke ambtsdragers. Geraadpleegd op 17 april 2019, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/politieke-ambtsdragers>
- Rill, L., & Cardiel, C. (2013). Funny, ha-ha: The impact of user-generated political satire on political attitudes. *The American Behavioral Scientist*, 57(12), 1738-1738. doi:10.1177/0002764213489016
- Rottinghaus, B., Bird, K., Ridout, T., & Self, R. (2012). “It’s better than being informed”: College-aged viewers of The Daily Show. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Reds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 279-294). New York: Routledge.
- Rubin, V. L., Conroy, N., Chen, Y., & Cornwell, S. (2016). Fake news or truth? Using satirical cues to detect potentially misleading news. In *Proceedings of NAACL-HLT 2016* (pp. 7-17). San Diego: Association for Computational Linguistics.
- Sarstedt, M., Bengart, P., Shaltoni, A. M., & Lehmann, S. (2018). The use of sampling methods in advertising research: A gap between theory and practice. *International Journal of Advertising*, 37(4), 650-663. doi:10.1080/02650487.2017.1348329
- Schmeets, J. J. G., & Molin, E. J. E. (1992). Links-rechts zelfplaatsing en partijkeuze: een verklaringsmodel. *Mens en Maatschappij*, 67(1), 45-60.
- School, J. (2018, 11 september). Zondag met Lubach: satire met journalistieke middelen. Geraadpleegd op 12 april 2019, van <https://www.vn.nl/zondag-met-lubach-satire-met-journalistieke-middelen/>
- Schreier, M. (2013). Qualitative content analysis. In U. Flick (red.), *The SAGE handbook of qualitative data analysis* (pp. 170-183). Londen: Sage Publications Ltd.
- Shouse, E., & Fraley, T. (2012). Vote for Pedro: Film comedy, youth, and electoral politics. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Reds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 97-116). New York: Routledge.
- Stichting KijkOnderzoek. (2018). *Jaarrapport TV 2017*. Geraadpleegd van https://www.kijkonderzoek.nl/images/Persberichten_algemeen/SKO_Jaarrapport_TV_2017.pdf
- Street, J. (2004). Celebrity politicians: Popular culture and political representation. *The British journal of politics & international relations*, 6(4), 435-452. doi:10.1111/j.1467-

- Takken, W. (2017, 13 oktober). Arjen Lubach is nu invloedrijk opiniemaker. Geraadpleegd op 12 april 2019, van <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/10/13/arjen-lubach-is-nu-invloedrijk-opiniemaker-13445499-a1577150>
- Tandoc, E. C. Jr., Wei Lim, Z., & Ling, R. (2018). Defining 'fake news'. *Digital Journalism*, 6(2), 137-153. doi:10.1080/21670811.2017.1360143
- Van der Pas, D., De Vries, C., & Van der Brug, W. (2011). A leader without a party: Exploring the relationship between Geert Wilders' leadership performances in the media and his electoral success. *Party Politics*, 19(3), 458-476. doi:10.1177/1354068811407579
- Van Gorp, B. (2006). Een constructivistische kijk op het concept framing. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 34(3), 246-256.
- Van Gorp, B. (2007). Het reconstrueren van frames via inductieve inhoudsanalyse: Uitgangspunten en procedures. *KWALON* 35, 12(2), 13-18.
- Van Praag, P., & Adriaansen, M. (2011). The new cultural cleavage: Immigration and the challenge to Dutch politics and media. In K. Brants & K. Voltmer (Reds.), *Political communication in postmodern democracy: Challenging the primacy of politics* (pp. 200-214). Houndmills: Palgrave MacMillan.
- Verschelden, G. (2004). Inzet kwalitatief onderzoek: Gevolgd door kwantitatief onderzoek: Niet altijd explorerend van aard. *KWALON*, 26(2), 14-19.
- Vossen, K. (2010). Populism in the Netherlands after Fortuyn: Rita Verdonk and Geert Wilders compared. *Perspectives on European Politics and Society*, 11(1), 22-38. doi: 10.1080/15705850903553521
- Voth, B. (2012). Saturday Night Live and presidential elections. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Reds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 229-240). New York: Routledge.
- VPRO. (z.d.). Zondag met Lubach. Geraadpleegd op 5 januari 2019, van <https://www.vpro.nl/zondag-met-lubach.html>
- Young, D. G. (2012). The Daily Show as the new journalism: In their own words. In J. Baumgartner, & J. S. Morris (Reds.), *Laughing matters: Humor and American politics in the media age* (pp. 241-261). New York: Routledge.

Twitter

- 4PTM. (2018, 6 november). Hee @arjenlubach gelukt! Je hebt #kernenergie (niet volledig, maar wat geeft dat) uit de #taboe sfeer gehaald. En die @dijkhoff die trapt ook overal in en ook het #schoothondje @sybrandbuma "papagaai", zoals altijd, lekker mee wil je het weer terug doen in de taboedoes? [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van

<https://twitter.com/4PTM/status/1059719350880477184>

Aanklacht. (2015, 28 december). Bijzonder politiek moment. [#Lubach] Ploumen sprak duidelijke taal én nam groots verantwoordelijkheid. [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/Aanklacht/status/681398760354791424>

About_bitcoin. (2017, 15 maart). Dacht niet dat ik ooit voor de #VVD zou juichen. Maar #Rutte bedankt, tiran #Erdogan bedankt. [#Lubach] bedankt. Het is hem niet gelukt #TK17 [Tweet]. Geraadpleegd van https://twitter.com/about_bitcoin/status/842124588184162304

Anneliesbeth. (2015, 20 september). Samsom, meester van de steunkousen. Ook wel eens goed om te weten. [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/Anneliesbeth/status/645693144831422466>

AnnoMienie. (2017, 21 februari). #Kuzu heeft interesse in de burger denk je dan. Maar nee, het is weer eens eten waar het over gaat..☺ [#zml] #kamergotchi #kamergotchie ☺ <https://t.co/dmEJ0XFhrf> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/AnnoMienie/status/834133903690575873>

AnnoMienie. (2018, 18 februari). Nou @arjenlubach , zo kan ie wel weer dat afzeiken van #Zijlstra. Die heeft wel genoeg over zich heen gehad. Je komt nu wel erg als mosterd na de maaltijd. Kun je niks beters bedenken? [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/AnnoMienie/status/965332064957534209>

ArieVet. (2016, 11 september). De manoeuvres van #kuzu van @DenkNL zoals [#lubach] het laat zien. #draaikont heet dat toch? [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/ArieVet/status/775074193968947200>

AsUitDeRuimte. (2016, 13 oktober). Spijker-Schippers "vertrok na een stukje journalistieke satire van minder dan 5 minuten." [#ZML] <https://t.co/S5iajH1Qg2> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/AsUitDeRuimte/status/786498633894023170>

Bernardoherne. (2015, 15 maart). Wauw #Pechtold wint mijn stem. [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/bernardoherne/status/577218025587376128>

Bertine83. (2015, 27 december). La Ploumen in [#zml] Doet ze leuk [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/Bertine83/status/681219640144605184>

Broeders0162. (2018, 4 februari). Kamerlidmaatschap volgens #hiddema: geen nieuws volgen en geen digitale voorzieningen. Hopelijk heeft hij sterke andere antennes om te volgen wat er in de samenleving speelt. #dwhn [#ZondagMetLubach] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/Broeders0162/status/960249844618223618>

Buitengebieden. (2018, 4 februari). Henk Kamp zou zn leuter nog in een broodrooster stoppen als men vanuit Europa zegt dat het een onderbroek is.. [#zml] [#ZondagMetLubach] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/buitengebieden/status/960263228818448385>

DavidHeek. (2016, 12 september). Viel me van de week ook al op. Jessa - Obama - Klaver. [Tweet].

Geraadpleegd van <https://twitter.com/DavidHeek/status/775218375450591232>

DeDoentje. (2018, 30 september). Wat? Frank de Grave verdient met zijn bijbaantje in de 1e Kamer, meer pietermannen dan ik? [#ZondagMetLubach] [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/DeDoentje/status/1046500453473820673>

DFFLDR. (2015, 4 oktober). Het Engels van de minister-voor-spek-en-bonen Lilianne Ploumen is scabreus: "U naait ze steeds of America...." [#zondagmetlubach] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/DFFLDR/status/650768034492235776>

DPMMusic. (2016, 7 februari). Sander Dekker ☺ Man, man, man wat een nitwit [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/DPMMusic/status/696432807212621824>

Eelcoeikenaar. (2017, 29 januari). Henk Kamp heb je meegekeken? Het heeft nu echt lang genoeg geduurd. Wij willen onafhankelijkheid van de NAM [#zml] <https://t.co/OFugAgS5Tr> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/eelcoeikenaar/status/825810607727321088>

ElkeKip. (2017, 29 januari). [#zml] Ploumen website : help mee! [@arjenlubach @WomanDoItAll](https://t.co/qgtd77Aau8) [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/ElkeKip/status/825816215742464001>

FBrand2. (2016, 11 september). Klaver en die turk worden prima afgemaakt. [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/FBrand2/status/775060657830060032>

FDemocratie. (2017, 8 oktober). Vanavond bij [#Lubach] over #kwakzalvers. Ging natuurlijk ook over de volksverlakkers #Wilders en #Baudet. Onbewezen, maar giftige, ideetjes. <https://t.co/ZNc5qw9ozd> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/FDemocratie/status/917128926190850048>

Feddevdherberg. (2017, 5 november). Natuurlijk is het raar van Buma om nu te zeggen het Sleepwet-referendum te negeren, maar in feite mag het daarna wel, want adviserend [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/feddevdherberg/status/927280409494347776>

FlorisvdVeen. (2016, 11 september). Oh wat gaat Jesse Klaver nat. [#zml] #plagiaat [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/FlorisvdVeen/status/775059487707234304>

GeertenWaling. (2016, 12 september). Jesse Klaver denkt dat hij Nederland wint met een vrij Baracke imitatie. <https://t.co/2cd3CIJ4Sv> [#ZML] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/GeertenWaling/status/775229833781608448>

GKlerk. (2017, 12 maart). Aboutaleb is met zijn persco vol duidelijke bewoordingen nu kudos aan het verdienen. #turkijerel [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/GKlerk/status/840817991302422528>

HansHegeman. (2015, 15 maart). Haha, geweldig Alexander Pechtold in [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/HansHegeman/status/577218558414843904>

Hehagel. (2017, 1 oktober). Nederlanders zijn verdeeld over aftreden Hennis <https://t.co/6FXGfY9Saz> Natuurlijk aftreden. Verantwoordelijk voor 2 doden. #vvd [#zml] #pauw [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/Hehagel/status/914535948909719553>

Henkdr55. (2016, 5 september). Familie #Edith Schippers en #Sander Spijker zijn ondernemers. Arjan [#Lubach]. Wij betalen hen voor zorg die we niet krijgen. Oplichters dus. [Tweet].
Geraadpleegd van <https://twitter.com/henkdr55/status/772669289698562048>

HildeHuisman. (2017, 29 januari). Gouden douche voor #Ploumen schitterend! [#zml] #superploumen [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/HildeHuisman/status/825810162313228288>

IlseDeckers. (2017, 29 januari). Hahaha, Super Ploumen. [#zml] was weer scherp, humoristisch en erg helder waar het de chaos van Kamp in Groningen betreft. #toptv [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/IlseDeckers/status/825812700383047685>

Ilsevanhout. (2018, 14 oktober). Wat een pech want Pechtold is weg. Nu wordt Robje de baas, maar eerst maakt Lubach hem een beetje dwaas, zoiets? [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/ilsevanhout/status/1051576050151563265>

Insaneworldwide. (2017, 25 februari). @arjenlubach Jan Greshoff citaat; Tis niet erg dat hoge bomen veel wind vangen, wel dat de wind zo ondraaglijk stinkt. [#lubach] #wilders [Tweet].
Geraadpleegd van <https://twitter.com/insaneworldwide/status/835484466084790273>

Iuptr. (2017, 5 maart). Hoe zat is Nederland de @VVD en @MinPres #Rutte? Of trapt u er weer met open ogen in? <https://t.co/Sd8fXy6fOQ> #carredebate [#zml] #geenpeil [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/iuptr/status/838512808841068550>

J_i_1900. (2018, 1 oktober). Prachtig hoe de leegte van Buma wederom bloot wordt gelegd! [Tweet].
Geraadpleegd van https://twitter.com/j_i_1900/status/1046685349383204865

Jackwastrots. (2017, 29 oktober). Volksverrader en verlakker, mijn naam is Buma, Sybrand Buma! [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/jackwastrots/status/924730029375938560>

Janklijnstra. (2017, 22 februari). Of het is het [#zml] -effect #hoedan Wilders heeft geen plannen, alleen maar hol geschreeuw en gescheld. @arjenlubach <https://t.co/7m4HvUeV58> [Tweet].
Geraadpleegd van <https://twitter.com/Janklijnstra/status/834282891827957762>

JannieTr. (2017, 6 november). Het was geweldig! Terugkijken als je het gemist hebt! Leerzaam voor de komende verkiezingen. Bv. hoe Buma vertrouwen in politici ondermijnt. [Tweet].
Geraadpleegd van <https://twitter.com/JannieTr/status/927483514446077953>

JeannettevanB. (2017, 8 november). @flevoland Wat voor expertise heeft mw Dijksma zelf? 2 niet afgeronde studies, zelfs geen HBO diploma. Leuke kost voor [#zml] @arjenlubach [Tweet].
Geraadpleegd van <https://twitter.com/JeannettevanB/status/928357189324099590>

Jhvanderschee. (2018, 18 maart). Rutte misleidt. Is hij dom of een boef? Ik weet niet wat ik erger vind. En hij is niet de enige... Opmerkelijk. Wat zit hierachter? Wat staat hier op het spel? [Tweet].
Geraadpleegd van <https://twitter.com/jhvanderschee/status/975485525506363393>

Jndkgrf. (2016, 4 september). Uitstekende @arjenlubach over Rutte. Haalt in drie minuten die hele windvaan onderuit. Allemaal terugkijken morgen! [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/jndkgrf/status/772524497111019520>

Jonahelshout. (2016, 12 september). Arjen [#Lubach] zet anti-Israëlische handenweigeraar te kijk: laat

zien dat #Kuzu wel héél hypocriet is: <https://t.co/iNubBLARSW> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/jonahelshout/status/775445856241721345>

JoostNiemoller. (2018, 17 september). 'Agressief naïef.' Goeie term voor de media manipulatie die Jesse Klaver bedrijft. [#ZondagMetLubach] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/JoostNiemoller/status/1041455787925811201>

Jrnht. (2017, 5 maart). Klaver komt het beste uit de [#zml] peiling. Goed nieuws! #tijdvoorverandering [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/jrnht/status/838516334476595200>

KaliAndShakti. (2017, 21 november). En een van de producers van [#zml] is heeeel toe-val-lig Irene van den Brekel, de vrouw van #kajsa #Ollongren ;-) [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/KaliAndShakti/status/932759989411819520>

Karen_de_Vries. (2016, 21 februari). Wat is t toch een slappe hamster #plasterk [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van https://twitter.com/Karen_de_Vries/status/701505488383565825

King66Arthur. (2017, 26 februari). Wilders in Duits interview in de fout over moordenaar Fortuyn /via @NOS het is een fantast en ophitser #hoedan [#zml] <https://t.co/dUs4KWXXFFx> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/King66Arthur/status/835914661333716992>

Kletskous. (2016, 4 september). Hier wat meer achtergrond over hoe de man van Edith Schippers binnenloopt door haar beleid: <https://t.co/ftVhOG2ELk> [#zml] #corruptie [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/Kletskous/status/772531445395062784>

Kovacm. (2015, 15 maart). En nu met Pechtold erbij is het helemaal zaptijd. [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/kovacm/status/577216749386481664>

MarcelvanDriel. (2017, 23 januari). Ook @minpres Mark Rutte doet met zijn brief aan #alternativeFacts @arjenlubach kom er maar in! [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/MarcelvanDriel/status/823546857028808710>

MarcusPluijm. (2018, 5 november). [#zml] Ben benieuwd of die #klimaatakkoord woordvoerders van o.a. #VVD #CDA #D66 #ChristenUnie #PvdA #GroenLinks #SPnl #PvdD en #Nijpels #Samsom en #Wiebes het item over #kernenergie in [#ZondagMetLubach] hebben gekeken. Of blijven zij hun groene onzin van € 1.000 mrd doordrukken? [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/MarcusPluijm/status/1059346650274189312>

Margot_Pot. (2015, 15 maart). Knap hoor Alexander Pechtold bij [#zml]. [Tweet]. Geraadpleegd van https://twitter.com/Margot_Pot/status/577218943506653184

Mark_elzinga. (2018, 18 maart). @bpschut Ik geloof dat de redactie van [#zml] letterlijk in de reedt van Ollongren zit. Dus echt veel satirische waarde heeft het programma daardoor niet. Dat heeft t pas wanneer het vrijuit over iedereen onafhankelijk een item kan maken. [Tweet]. Geraadpleegd van https://twitter.com/mark_elzinga/status/975485706133999616

Martijnverbeek8. (2017, 5 maart). Punten voor Klaver hier, sterke analyse en goed verwoord wat in Nederland een echt probleem is [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/martijnverbeek8/status/838490023133601792>

MiriamWesselink. (2017, 19 februari). "We gaan met een open, neutrale blik naar het probleem Wilders klijken." :-D [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/MiriamWesselink/status/833414463290216448>

Nandoecolumnist. (2015, 15 maart). Nee hè, die enge kruiperige #Pechtold nu bij [#ZML]. En dat na een item over het dictatoriale Europese #TTIP... (zie ook <http://t.co/lKJpUyH46o>) [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/nandoecolumnist/status/577217495704162304>

Oldnoskool. (2017, 19 februari). Jesse Klaver is een valse herder gevolgd door makke schapen. #Valseprofeet #GroenLinks [#zml] #Leugenaar <https://t.co/jIrT15JSQD> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/oldnoskool/status/833270794998382592>

Paulinthedark. (2015, 20 september). Samsom is helemaal niet zenuwachtig [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/paulinthedark/status/645692422387662855>

Petrakramer. (2017, 12 februari). Amerikaanse satire brandt Trump tot op de grond toe af. Nederlandse satire zit Geert Wilders te normaliseren. Fuck zondag met Lubach. [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/petrakramer/status/830887962669899776>

PollyRotterdam. (2018, 14 oktober). Zondag met Ollongren met een anti Hongarije-item. Je verwacht het niet. [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/PollyRotterdam/status/1051573793498587138>

Pseudovrijheid. (2017, 26 februari). De joodse @arjenlubach vraagt zich af wanneer Wilders nou concreet wordt. Zeg maar in jaren 20 aan Hitler vragen "wanneer concreet"? [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/pseudovrijheid/status/835756549947678720>

RobOkhuijsen247. (2015, 27 december). Ploumen denkt nu dat ze vrienden is met @arjenlubach ,neemt het niet serieus. Ze heeft echt niet door wat ze doet en waar het over gaat. [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/RobOkhuijsen247/status/681219594426658817>

Roosvonk. (2017a, 19 februari). Na dit item snap ik opeens waarom Wilders weer een debat heeft afgezegd! [#zml] #hoedan [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/roosvonk/status/833419216237842433>

Roosvonk. (2017b, 5 maart). Want dan hebben we straks weer een kabinet Rutte, dankzij groenlinkers die de pvv niet wilden. [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/roosvonk/status/838491565962194945>

Royramaker. (2018, 5 november). Dijkhoff snapt het. De "argumenten" die Jetten oplepelt over #kernenergie slaan nergens op en zijn gisteren in [#zml] nog heel duidelijk ontkracht: <https://t.co/i3V9PEBk3i> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/royramaker/status/1059567278503743488>

Sarti_angelo. (2017, 19 februari). @fut15dailygifts @Gdriehuis @vpro De VPRO maakt Wilders niet belachelijk. Dat doet hij zelf. [#zml] #hoedan [Tweet]. Geraadpleegd van https://twitter.com/sarti_angelo/status/833422533097570304

SerTheFun. (2018, 22 februari). Toch wel... Da's lekker. Dan heeft Karin of @KajsaOllongren daar

een vinger in de pap. [#lubach] heeft al pro-ollongren censuur... #takkewif.#takkepartij.
 #scharen Medianieuws. Vrouw van Kajsa Ollongren gaat dagelijkse talkshow op NPO 1 niet
 produceren <https://t.co/rU5dEkdN3g> [Tweet]. Geraadpleegd van
<https://twitter.com/SerTheFun/status/966694579369017344>

ShariLee2. (2015, 16 maart). Zit net [#zml] terug te kijken en verbaas me over de "macarena-actie"
 van #pechtold. Dat is dus ook een ordinaire populist geworden. [Tweet]. Geraadpleegd van
<https://twitter.com/ShariLee2/status/577441782268563456>

SimoneFilippini. (2018, 10 december). Plse Prime Minister @MinPres #Rutte @CNN : The
 Netherlands first this time?! #walkthetalk @#leadershipmatters @Leadership4SDGs
 @COP24Katowice @arjenlubach [#ZML] [Tweet]. Geraadpleegd van
<https://twitter.com/SimoneFilippini/status/1072020992472555520>

SJohnkoster. (2018, 15 oktober). Kabinet en coalitie schaffen dividendbelasting definitief niet af Nu
 wachten dat Klaache Dijkhoff straks ook met een verklaring #dividendbelasting [#zml]
 😊🤔 <https://t.co/VkemWYGd0T> [Tweet]. Geraadpleegd van
<https://twitter.com/SJohnkoster/status/1051831342533668865>

SluweVoszz. (2017, 19 februari). Lubach maakt eindelijk vakkundig gehakt van Geert Wilders. Dit
 graag ook even uitzenden op SBS6 & RTL4. [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van
<https://twitter.com/SluweVoszz/status/833417820406968321>

Suuszonnetje. (2016, 12 september). Fake fake schaam je jesse klaver altijd de ander de maat
 nemen....zelf heb je gewoon geen visie hoepel op [Tweet]. Geraadpleegd van
<https://twitter.com/suuszonnetje/status/775241710226014208>

SvVeldhoven. (2016, 2 oktober). "Baudet heeft zijn eerste verkiezingsbelofte al gebroken door
 überhaupt mee te doen" 😊 [#zml] [Tweet]. Geraadpleegd van
<https://twitter.com/SvVeldhoven/status/782678283691364352>

TCvanVliet. (2018, 11 maart). Dat afzeiken van Thierry irriteerde me vorige week al. Na de slechte
 grap over Hiddema heb ik maar gewoon weggezapt. [#zml] #slecht [Tweet]. Geraadpleegd
 van <https://twitter.com/TCvanVliet/status/972949097580781570>

Technimike. (2018, 29 januari). @dijkhoff geweldige reactie, op de uitzending van
 [#ZondagMetLubach] @arjenlubach #houvolklaas #houvollarjen
 #pvvcorvee <https://t.co/CBAEmUO6fT> [Tweet]. Geraadpleegd van
<https://twitter.com/technimike/status/957916804696944640>

TGIFinBrasil. (2017, 16 februari). Minister #Schipers niet onafhankelijk, in haar banden met het
 #bedrijfsleven. #BlauweUnileverVinkje #vinkje [#ZML] [Tweet]. Geraadpleegd van
<https://twitter.com/TGIFinBrasil/status/832203643256524801>

Tijdvooreten. (2015, 10 maart). '@RonaldBuitelaar Elias?? 'Afrika heeft honger dus start ik een
 bakkerijtje'. Zondag met Lubach: #ICT <http://t.co/EEwRDOFilP> #overheid [#zml] [Tweet].

Geraadpleegd van <https://twitter.com/tijdvooreten/status/575341870466908160>

TimV1970. (2017, 21 februari). Rick fileert #Wilders bij [#ZML]. Was het maar satire dan kon je er om lachen maar helaas was het serieus #zorgelijk @eversstaatop [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/TimV1970/status/833928029843845122>

Tolsmageneva. (2018, 18 maart). [#zml] | #Verhoeven had vorig jaar 21 bezwaren tegen de #sleepwet. Nu 0 bezwaren. Oorzaak : hij is een #D66'er <https://t.co/c4qIqaLcXj> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/tolsmageneva/status/975480918877057024>

Top_grafisch. (2015, 28 december). Welke garanties ? Op basis van welke competenties ? | #NULzeggen | #TTIP #TTIPalarm | #Ploumen [#ZML] | [Tweet]. Geraadpleegd van https://twitter.com/top_grafisch/status/681264185607634945

Vandezet. (2015, 8 maart). @woukevscherrenb #deKwis was ook gaaf, maar blunder van #pvda om #samsom mee te laten doen. [#zml] mag nog kritischer en cynischer [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/vandezet/status/574690311085113345>

Visje31. (2017, 22 februari). Een 100% tevreden Geert Wilders. Geniet ervan! Komt in het wild niet voor XD [#zml] #kamergotchie <https://t.co/JUslDUTzFl> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/Visje31/status/834287348292710400>

Wedderplase. (2017, 19 februari). Leuk, maar ik wil minister Kamp en dan laat ik hem in de steek omdat hij Groningen laat zakken [#zml] teken ook! <https://t.co/I3CdkHHC5w> <https://t.co/MUaHBaeWE8> [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/Wedderplase/status/833431930255314944>

YolandaClaesse1. (2018, 19 maart). Tja, Rutte draait zijn hand niet om voor een leugentje meer of minder...🙄 [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/YolandaClaesse1/status/975778145486950400>

Zwartekat. (2015, 11 oktober). Hoe triest is het dat de meest inspirerende speech van Mark Rutte in elkaar is geplakt door een comedyshow? [#zml] #superkamp [Tweet]. Geraadpleegd van <https://twitter.com/zwartekat/status/653304602306191361>

Appendix A: Relevante afleveringen Zondag met Lubach

SEIZOEN 1

Aflevering	Titel	Uitzenddatum
1.1	Aflevering 1	9 november 2014
1.2	Aflevering 2	16 november 2014
1.3	Aflevering 3	23 november 2014
1.4	Aflevering 4	30 november 2014
1.5	Aflevering 5	7 december 2014
1.6	Aflevering 6	14 december 2014
1.7	Aflevering 7	21 december 2014
1.9	Zo'n jaar met Lubach	28 december 2014

SEIZOEN 2

Aflevering	Titel	Uitzenddatum
2.1	Aflevering 1	22 februari 2015
2.2	Aflevering 2	1 maart 2015
2.3	Aflevering 3	8 maart 2015
2.4	Aflevering 4	15 maart 2015
2.5	Aflevering 5	22 maart 2015
2.6	Aflevering 6	29 maart 2015

SEIZOEN 3

Aflevering	Titel	Uitzenddatum
3.1	Aflevering 1	20 september 2015
3.2	Aflevering 2	27 september 2015
3.3	Aflevering 3	4 oktober 2015
3.4	Aflevering 4	11 oktober 2015
3.6	Aflevering 6	25 oktober 2015
3.7	Aflevering 7	1 november 2015
3.8	Aflevering 8	8 november 2015
3.9	2015 met Lubach	27 december 2015

SEIZOEN 4

Aflevering	Titel	Uitzenddatum
4.1	Aflevering 1	10 januari 2016
4.2	Aflevering 2	17 januari 2016
4.3	Aflevering 3	24 januari 2016
4.4	Aflevering 4	31 januari 2016
4.5	Aflevering 5	7 februari 2016
4.6	Aflevering 6	14 februari 2016
4.7	Aflevering 7	21 februari 2016
4.8	Aflevering 8	28 februari 2016

SEIZOEN 5

Aflevering	Titel	Uitzenddatum
5.1	Winst in de zorg	4 september 2016
5.2	Snelrecht	11 september 2016
5.3	Bijzonder onderwijs	18 september 2016
5.4	Voedingshypes	25 september 2016
5.5	Splinterpartijen	2 oktober 2016
5.6	Facebook als nieuwsbron	9 oktober 2016
5.7	Etnisch profileren	16 oktober 2016
5.8	Vaccineren	23 oktober 2016
5.9	Saoedi-Arabië	30 oktober 2016
5.10	Ouderen	6 november 2016

SEIZOEN 6

Aflevering	Titel	Uitzenddatum
6.1	Inburgeren	22 januari 2017
6.2	Gronings gas	29 januari 2017
6.3	De Belastingdienst	5 februari 2017
6.4	Defensie	12 februari 2017
6.5	Geert Wilders	19 februari 2017
6.6	Peilingen	5 maart 2017
6.7	Identiteit	12 maart 2017
6.8	Turkije	19 maart 2017
6.10	Klimaatverandering	2 april 2017

SEIZOEN 7

Aflevering	Titel	Uitzenddatum
7.1	Salafisme	10 september 2017
7.2	Bio-industrie	17 september 2017
7.4	Sleepwet	1 oktober 2017
7.5	Alternatieve geneeswijzen	8 oktober 2017
7.6	Venezuela	15 oktober 2017
7.7	Lelystad Airport	5 november 2017
7.8	Kledingindustrie	12 november 2017
7.9	Nepnieuwslawine	19 november 2017
7.10	Zwarte Piet	26 november 2017

SEIZOEN 8

Aflevering	Titel	Uitzenddatum
8.1	Censuur	28 januari 2018
8.2	Groene stroom	4 februari 2018
8.3	Olympische Winterspelen	11 februari 2018
8.4	Boeddhisme	18 februari 2018
8.5	Referendum	25 februari 2018
8.6	Gemeenteraadsleden	11 maart 2018
8.7	De Wiv	18 maart 2018
8.8	China	25 maart 2018
8.9	Rashonden	1 april 2018
8.10	Bye bye Facebook	8 april 2018

SEIZOEN 9

Aflevering	Titel	Uitzenddatum
9.1	Talkshowpardon, #dividendjoker en Glennis Grace	16 september 2018
9.2	Koopkrachtstijging, Yvon Jaspers en Kroondomein Het Loo	23 september 2018
9.3	Eerste Kamer, de Efteling en de Verenigde Naties	30 september 2018
9.4	Woningmarkt, Pietendiscussie en Volkerts vlog	7 oktober 2018
9.5	Hongarije, Rob Jetten en Dijkhoff	14 oktober 2018
9.6	XTC, staatsbezoek en Jamal Khashoggi	21 oktober 2018
9.7	Wintertijd, failliete ziekenhuizen en Tim de Wit	28 oktober 2018
9.8	Kernenergie, Jair Bolsonaro en dierennieuws	4 november 2018
9.9	Rekeningrijden, Italië en de Geldmaat	11 november 2018
9.10	NPO, Nations League en een ode aan 2018	18 november 2018

Appendix B: Zoekterm, precision en recall

Appendix B1: Zoekterm

rutte OR hennis OR hiddema OR kamp OR samsom OR kuzu OR öztürk OR ozturk OR (van AND vliet) OR wiebes OR koenders OR plasterk OR dekker OR opstelten OR asscher OR wilders OR schippers OR ouwehand OR elias OR miltenburg OR kroes OR pechtold OR oudkerk OR krol OR nagel OR dijsselbloem OR timmermans OR spekman OR roemer OR blok OR verheijen OR wollerich OR doppen OR bade OR courtz OR teeven OR rijken OR koolmees OR staaïj OR steur OR dijkhoff OR houwens OR slob OR buma OR bouwmeester OR klaver OR (van AND rij) OR zijlstra OR mansveld OR schultz OR faber OR azmani OR ploumen OR netelenbos OR eurlings OR peijs OR dijksma OR ormel OR geurts OR lubbers OR thorbecke OR airb OR hachchi OR dibi OR balkenende OR schnabel OR jonge OR bussemaker OR thieme OR franken OR segers OR baudet OR brinkman OR yücel OR yucel OR oosting OR bosma OR monasch OR halsema OR marijnissen OR marcouch OR karabulut OR verdonck OR aboutaleb OR saziya OR azarkan OR keijzer OR weekers OR nijpels OR ulzen OR ojik OR bouchibti OR berckmoes OR recourt OR gerritsen OR belhaj OR danzig OR hoekstra OR jager OR grapperhaus OR jorritsma OR leeuwen OR ollongren OR knops OR dijkstra OR bruins OR harbers OR arissen OR mierlo OR jetten OR brongers OR rogier OR saddiki OR bronts OR kuilder OR jansen OR verheij OR soenjoto OR verhoeven OR aartsen OR sent OR vedder OR visser OR duthler OR grave OR rinnooy OR leggedoor OR boxtel OR broekers OR kesteren OR wiersma OR sargentini OR donner OR toorenburg OR helvert OR nieuwenhuizen OR lenferink

Appendix B2: Precision

	Relevant Ja	Relevant Nee
Gevonden Ja	34	6
Gevonden Nee	0	40

Precision

$$34 / 40 = 0.85$$

Appendix B3: Recall

	Relevant Ja	Relevant Nee
Gevonden Ja	5,004.8	883.2
Gevonden Nee	0	114,312

Recall

$$5,004.8 / (5,004.8 + 0) = 1$$

Appendix C: Codeschema's afleveringen Zondag met Lubach

Binnen deze appendix zijn slechts delen van de codeschema's opgenomen. De volledige schema's zijn te vinden in het document 'Thesis_codering.docx'.

Appendix C1: Beeldvorming linkse politici

Open codes	Axiale codes	Selectieve codes
Falend beleid Traag beleid Onbegrijpelijk beleid Slap beleid / pakt bedrijven niet hard genoeg aan Gebruikt slechte voorbeelden Niets bereikt Onverantwoord beleid Veroorzaakt chaos Opgeschoven naar rechts Onderhandelaars Gedogen te veel Doen veel concessies Coalitieslijmbal Ongeloofwaardige draai van 180 graden in discussie Spreekt eigen uitspraken tegen Wispelturig Tegengesproken door eigen partijgenoten Is veranderd door coalitie Verliezer Vernedering na verlies Slechte invloed op partij Krijgt de vervelende klusjes van de VVD Er ingeluisd door de VVD Slachtoffer nepnieuws	Slecht beleid coalitiepartners Concessies Hypocriet / tegenstrijdig Negatieve gevolgen concessies Politieke slachtoffers	Coalitieslachtoffers
Gespeelde emotie Ongeloofwaardig Ontkennen waarheid Internettrollen <i>Et cetera</i>	Misleidend <i>Et cetera</i>	Oneerlijk / vals <i>Et cetera</i>

Appendix C2: Beeldvorming rechtse politici

Open codes	Axiale codes	Selectieve codes
Vertelt onzin / onjuistheden Ontkent probleem Verzwijgt informatie Gespeelde emotie Goochelt met cijfers Smoesjes Loze beloftes Luist andere politici erin Pinokkio van de lage landen PR-fiasco / spin Kiezersbedrog Photoshop Zaaït onterechte paniek Geeft links onterecht de schuld Strijkt met eer van de PvdA	Misleidend	Oneerlijk / vals
Tegenstrijdige uitspraken heden en verleden Spreken mensen naar de mond in tijden van verkiezingen Spreekt eigen acties en standpunten tegen Spreekt eigen normen en waarden tegen Neemt verantwoordelijkheid niet Strijdt tegen elite, maar behoort hier zelf ook toe Is veranderd door coalitie	Hypocriet / tegenstrijdig	
Geeft vervelende klusjes weg aan links en houdt zelf de makkelijke taken Schuift schuld op anderen af Laat anderen problemen oplossen Profiteren van oudere stemmers Profiteert van belastinggeld	Profiteurs	
Oplichter Schimmige declaraties Barbaar	Fraudeurs	
<i>Et cetera</i>	<i>Et cetera</i>	<i>Et cetera</i>

Appendix D: Codeschema's tweets bij Zondag met Lubach

Binnen deze appendix zijn slechts delen van de codeschema's opgenomen. De volledige schema's zijn te vinden in het document 'Thesis_coding.docx'.

Appendix D1: Publieke perceptie linkse politici

[illegible]

Appendix D2: Publieke perceptie rechtse politici

Open codes	Axiale codes	Selectieve codes
Boef Misleidend rapport Vertelt <i>alternative facts</i> Fotoshopper Volksverrader Bedrieger Leugenaar Manipulator Fantast Louche	Misleidend	Vals
Verdient te veel geld	Profiteurs	
Belangenverstrengeling Ondernemers Oplichters Corrupt	Corrupt	
Psychisch niet in orde Zorgelijke man Moet opgevoed worden Vergelijking met Hitler Foute man Hebben giftige ideeën Ophitser Moet nooit premier worden Probleempoliticus Doordrammer plan Privacy-aanvaller Racist Superrechts	Gevaarlijk	Gevaar
Veroorzaakt chaos Eindverantwoordelijk Grijpt niet in Te traag met ingrijpen Zou moeten aftreden	Verantwoordelijk voor chaos	
Moet harder worden aangepakt Gefileerd Moet kritischer behandeld worden	Harde aanpak nodig	
<i>Et cetera</i>	<i>Et cetera</i>	<i>Et cetera</i>